

**UNIVERSAL CAPITAL BANK A.D.
PODGORICA**

Finansijski iskazi za 2021. godinu

i

Izvještaj nezavisnog revizora

SADRŽAJ

	Strana
IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA	1 - 5
FINANSIJSKI ISKAZI	
Bilans uspjeha	6
Iskaz o ukupnom ostalom rezultatu	7
Bilans stanja	8
Iskaz o promjenama na kapitalu	9
Iskaz o novčanim tokovima	10
Napomene uz finansijske iskaze	11 - 111
IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA	1 - 25

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Akcionarima Universal Capital Bank AD, Podgorica

Mišljenje

Izvršili smo reviziju priloženih finansijskih iskaza "Universal Capital Bank" a.d., Podgorica (u daljem tekstu: "Banka"), koji obuhvataju bilans stanja na dan 31. decembra 2021. godine i bilans uspjeha, iskaz o ukupnom ostalom rezultatu, iskaz o promjenama na kapitalu i iskaz o novčanim tokovima za godinu koja se završava na taj dan, kao i napomene uz finansijske iskaze koje uključuju sumarni pregled značajnih računovodstvenih politika.

Po našem mišljenju, priloženi finansijski iskazi prikazuju istinito i objektivno, po svim materijalno značajnim aspektima, finansijsku poziciju Banke na dan 31. decembra 2021. godine, kao i rezultate njenog poslovanja i tokove gotovine za godinu koja se završava na taj dan u skladu sa računovodstvenim propisima Crne Gore i propisima Centralne banke Crne Gore koji regulišu finansijsko izvještavanje banaka.

Osnova za mišljenje

Reviziju smo izvršili u skladu sa Zakonom o reviziji ("Službeni list Crne Gore", br. 001/17) i Međunarodnim standardima revizije (MSR). Naše odgovornosti u skladu sa tim standardima detaljnije su opisane u odjeljku našeg izvještaja *Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih iskaza*. Mi smo nezavisni u odnosu na Banku u skladu sa Etičkim kodeksom za profesionalne računovođe Odbora za međunarodne etičke standarde za računovođe ("IESBA Kodeks") i etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju finansijskih iskaza u Crnoj Gori, i ispunili smo naše druge etičke odgovornosti u skladu sa ovim zahtjevima i IESBA Kodeksom. Smatramo da su revizijski dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući da nam pruže osnovu za izražavanje našeg mišljenja.

Ključna revizijska pitanja

Ključna revizijska pitanja su pitanja koja su, po našem profesionalnom rasuđivanju, bila od najvećeg značaja u našoj reviziji finansijskih iskaza za tekući period. Ova pitanja su razmatrana u kontekstu revizije finansijskih iskaza u cjelini i formiranju našeg mišljenja o njima, i mi ne izražavamo zasebno mišljenje o ovim pitanjima.

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Akcionarima Universal Capital Bank AD, Podgorica (Nastavak)

Ključna revizijska pitanja (Nastavak)

Ključno revizijsko pitanje	Primijenjene procedure revizije
1. Adekvatnost obezvrjeđenja plasmana po kreditima i vanbilansnih izloženosti Napomene 3.8.8, 5.2, 15, 18.2, 29. uz finansijske iskaze	

Odmjeravanje troškova umanjenja vrijednosti kredita i rezervisanja za vanbilansne izloženosti smatra se ključnim revizijskim pitanjem jer određivanje pretpostavki za očekivane kreditne gubitke zahtijeva značajan nivo profesionalnog rasuđivanja od strane rukovodstva Banke.

Potraživanja po kreditima i plasmanima dužnicima su, na dan 31. decembra 2021. godine, iznosila EUR 158.089 hiljada (EUR 106.755 hiljada na dan 31. decembra 2020. godine), dok je ukupan iznos ispravke vrijednosti ovih potraživanja iznosio EUR 8.042 hiljada na dan 31. decembra 2021. godine (EUR 5.226 hiljada na dan 31. decembra 2020. godine). Ova rezervisanja za gubitke predstavljaju najbolju procjenu rukovodstva u pogledu očekivanih gubitaka za kreditni portfolio na datum bilansa stanja.

Ključne oblasti rasuđivanja uključuju tumačenje zahtjeva za obračun obezvrjeđenja u skladu sa Međunarodnim standardom finansijskog izveštavanja 9: Finansijski instrumenti, što se odražava na model očekivanih kreditnih gubitaka Banke, identifikaciju izloženosti kod kojih je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika (za koje se očekivani kreditni gubitak računa tokom cijelog životnog vijeka finansijskog instrumenta), parametre i pretpostavke koje se koriste u modelu očekivanih kreditnih gubitka, kao što je finansijsko stanje druge ugovorne strane i očekivani budući novčani tokovi, kao što je obelodanjeno u Napomenama 3.8.8, 5.2, 15, 18.2, 26, kao i procjene i pretpostavke očekivanih ishoda u scenarijima pri obračunu obezvrjeđenja za individualno procijenjene plasmane.

Mogući ishodi zasnivaju se na diskontovanim novčanim tokovima efektivnom kamatnom stopom za individualno procijenjene plasmane. Za procjenu se koriste relevantni podaci, kao što su indikatori obezvrjeđenja, vjerovatnoće ostvarenja relevantnih scenarija za očekivane buduće novčane tokove i projekcije samih novčanih tokova, uključujući i realizaciju sredstava obezbjeđenja.

Rukovodstvo Banke je objelodanilo dodatne informacije u napomenama uz finansijske iskaze, i to napomene 3.8.8, 5.2, 15, 18.2, 26.

Na osnovu naše procjene rizika i poznavanja poslovanja bankarskog sektora, ispitali smo troškove obezvrjeđenja kredita i rezervisanja za vanbilansne izloženosti, i procijenili primijenjenu metodologiju, kao i korišćene pretpostavke, a u skladu sa opisom ključnog revizijskog pitanja.

Naše revizorske procedure su obuhvatile sljedeće elemente:

- Procjena ključnih kontrola nad pretpostavkama koje se koriste u modelima očekivanog kreditnog gubitka (ECL) za procjenu kreditnog rizika vezanog za izloženost i očekivane buduće novčane tokove dužnika;
- Prikupljanje i detaljno testiranje dokaza koji uključuju pretpostavke korišćene u modelima očekivanog kreditnog gubitka koji su primijenjeni u rasporedu u nivoe kreditnog kvaliteta. Testiranje pretpostavki koje se primjenjuju da bi se utvrdila dvanaestomjesečna i višegodišnja vjerovatnoća neispunjavanja obaveza (PD i mPD) i i utvrđivanje ovih vjerovatnoća, uključujući i provjeru primjene forward looking komponente. Provjera metode primijenjene za dobijanje vjerovatnoće gubitaka po osnovu nemogućnosti naplate potraživanja (LGD);
- Prikupljanje i detaljno testiranje dokaza koji potvrđuju korišćene pretpostavke za troškove obezvrjeđenja kredita i rezervisanja za vanbilansne izloženosti, uključujući provjeru primijenjenog CCF, vrednovanje sredstava obezbjeđenja, korišćene hair-cut-ove i očekivane periode naplate i pretpostavke budućih novčanih tokova na pojedinačno procijenjene izloženosti umanjene vrijednosti kredita;
- Procjena ključnih kretanja portfolija visokog rizika iz prethodnog perioda u odnosu na industrijske standarde i istorijske podatke;
- Procjena adekvatnosti određenih odluka rukovodstva Banke u poređenju sa određenim makro prognozama primijenjenim u modelima očekivanog kreditnog gubitka;
- Evaluacija primijenjenih metodologija korišćenjem našeg znanja i iskustva u industriji;
- Procjenu tačnosti i potpunosti objelodanjivanja u finansijskim iskazima.

Na bazi sprovedenih revizijskih procedura, nismo identifikovali značajne nalaze u odnosu na adekvatnost obezvrjeđenja kreditnih plasmana, kao i rezervisanja za vanbilansne izloženosti, na dan 31. decembra 2021. godine.

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Akcionarima Universal Capital Bank AD, Podgorica (Nastavak)

Ostale informacije sadržane u godišnjem Izvještaju menadžmenta Banke

Rukovodstvo je odgovorno za ostale informacije. Ostale informacije obuhvataju godišnji Izvještaj menadžmenta (koji ne uključuje finansijske iskaze i Izvještaj revizora o njima) za godinu koja se završava na dan 31. decembra 2021. godine. Naše mišljenje o finansijskim iskazima se ne odnosi na ostale informacije i ne izražavamo bilo koji oblik zaključka kojim se pruža uvjeravanje o njima.

U vezi sa našom revizijom finansijskih iskaza, naša odgovornost je da pročitamo ostale informacije i pritom razmotrimo da li postoji materijalno značajna nedoslednost između njih i finansijskih iskaza ili naših saznanja stečenih tokom revizije, ili na drugi način, predstavljaju materijalno pogrešna iskazivanja.

U vezi sa godišnjim Izvještajem menadžmenta, sproveli smo postupke u skladu sa Zakonom o računovodstvu. Ti postupci uključuju provjeru da li je godišnji Izvještaj menadžmenta sastavljen u skladu sa važećim odredbama Zakona o računovodstvu.

Samo na osnovu rada koji smo obavili tokom revizije finansijskih iskaza, po našem mišljenju:

- informacije objelodanjene u godišnjem Izvještaju menadžmenta za 2021. godinu, su po svim materijalno značajnim aspektima, usklađene sa finansijskim iskazima Banke za 2021. godinu;
- godišnji Izvještaj menadžmenta za 2021. godinu je sastavljen u skladu sa odredbama Zakona o računovodstvu.

Pored toga, ako na osnovu rada koji smo obavili, zaključimo da postoji materijalno značajno pogrešno iskazivanje ostalih informacija, od nas se zahtijeva da tu činjenicu saopštimo u izvještaju. U tom smislu, ne postoji ništa što bi trebalo da saopštimo u izvještaju.

Odgovornosti rukovodstva i lica ovlašćenih za upravljanje za finansijske iskaze

Rukovodstvo je odgovorno za sastavljanje i istinito prikazivanje ovih finansijskih iskaza u skladu sa računovodstvenim propisima važećim u Crnoj Gori, zasnovanim na Zakonu o računovodstvu ("Službeni list Crne Gore", br. 52/2016) i propisima Centralne banke Crne Gore koji regulišu finansijsko izvještavanje banaka, kao i za one interne kontrole za koje odredi da su potrebne za pripremu finansijskih iskaza koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale usled kriminalne radnje ili greške.

Pri sastavljanju finansijskih iskaza, rukovodstvo je odgovorno za procjenu sposobnosti Banke da nastavi sa poslovanjem u skladu sa načelom stalnosti, objelodanjujući, po potrebi, pitanja koja se odnose na nastavak poslovanja i primjenu načela stalnosti poslovanja kao računovodstvene osnove, osim ako rukovodstvo namjerava da likvidira Banku ili da obustavi poslovanje, ili nema drugu realnu mogućnost osim da to uradi.

Lica ovlašćena za upravljanje su odgovorna za nadzor nad procesom finansijskog izvještavanja Banke.

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Akcionarima Universal Capital Bank AD, Podgorica (Nastavak)

Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih iskaza

Naš cilj je sticanje uvjerenja u razumnoj mjeri o tome da finansijski iskazi, uzeti u cjelini, ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale usled kriminalne radnje ili greške, i izdavanje izvještaja revizora koji sadrži naše mišljenje. Uvjeravanje u razumnoj mjeri označava visok nivo uvjerenja, ali ne predstavlja garanciju da će revizija sprovedena u skladu sa Zakonom o reviziji i Međunarodnim standardima revizije uvijek otkriti materijalno značajan pogrešan iskaz, ako takav iskaz postoji. Pogrešni iskazi mogu da nastanu usled kriminalne radnje ili greške i smatraju se materijalno značajnim ukoliko se može u razumnoj mjeri očekivati da će oni, pojedinačno ili zbirno, uticati na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovu ovih finansijskih iskaza.

Tokom obavljanja revizije u skladu sa Zakonom o reviziji i Međunarodnim standardima revizije, mi primjenjujemo profesionalno prosuđivanje i zadržavamo profesionalni skepticizam tokom revizije. Mi takođe:

- Identifikujemo i procjenjujemo rizike od materijalno značajnih pogrešnih iskaza u finansijskim iskazima, nastalih usled kriminalne radnje ili greške, osmišljavamo i obavljamo revizijske postupke koji su prikladni za te rizike, i pribavljamo dovoljno adekvatnih revizijskih dokaza da obezbijede osnovu za mišljenje revizora. Rizik da neće biti identifikovani materijalno značajni pogrešni iskazi koji su rezultat kriminalne radnje je veći nego za pogrešne iskaze nastale usled greške, zato što kriminalna radnja može da uključi udruživanje, falsifikovanje, namjerne propuste, lažno predstavljanje ili zaobilaženje interne kontrole.
- Stičemo razumijevanje o internim kontrolama koje su relevantne za reviziju radi osmišljavanja revizijskih postupaka koji su prikladni u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o efikasnosti internih kontrola Banke.
- Vršimo procjenu adekvatnosti primijenjenih računovodstvenih politika i u kojoj mjeri su razumne računovodstvene procjene i povezana objelodanjivanja koje je izvršilo rukovodstvo.
- Donosimo zaključak o prikladnosti primjene načela stalnosti kao računovodstvene osnove od strane rukovodstva i da li, na osnovu prikupljenih revizijskih dokaza, postoji materijalna neizvjesnost u vezi sa događajima ili uslovima koji mogu da izazovu značajnu sumnju u pogledu sposobnosti Banke da nastavi sa poslovanjem u skladu sa načelom stalnosti. Ako zaključimo da postoji materijalna neizvjesnost, dužni smo da u našem izvještaju revizora skrenemo pažnju na odgovarajuća objelodanjivanja u finansijskim iskazima ili, ako takva objelodanjivanja nisu adekvatna, da modifikujemo naše mišljenje. Naši zaključci se zasnivaju na revizijskim dokazima pribavljenim do datuma izvještaja revizora. Međutim, budući događaji ili uslovi mogu za posledicu da imaju da Banka prestane da posluje u skladu sa načelom stalnosti.
- Vršimo ocjenu ukupne prezentacije, strukture i sadržaja finansijskih iskaza, uključujući i objelodanjivanja, kao i da li su u finansijskim iskazima prikazane osnovne poslovne promjene i događaji na takav način da se postigne fer prezentacija.

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Akcionarima Universal Capital Bank AD, Podgorica (Nastavak)

Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih iskaza (Nastavak)

Mi saopštavamo licima ovlaštenim za upravljanje, između ostalog, planirani obim i vrijeme revizije i značajne revizijske nalaze, uključujući i značajne nedostatke u internim kontrolama koje smo identifikovali tokom naše revizije.

Takođe, mi dostavljamo licima ovlaštenim za upravljanje izjavu da smo usklađeni sa relevantnim etičkim zahtjevima u pogledu nezavisnosti i da ćemo ih obavijestiti o svim odnosima i ostalim pitanjima za koja može razumno da se pretpostavi da utiču na našu nezavisnost, i, gdje je to moguće, o povezanim mjerama zaštite.

Od pitanja koja su saopštena licima ovlaštenim za upravljanje, mi određujemo koja pitanja su bila od najveće važnosti u reviziji finansijskih iskaza za tekući period i stoga su ključna revizijska pitanja. Mi opisujemo ova pitanja u našem izveštaju revizora, osim ako zakon ili regulativa isključuje javno objelodanjivanje o tom pitanju ili kada, u izuzetno rijetkim okolnostima, utvrdimo da pitanje ne treba da bude uključeno u izvještaj revizora, zato što se razumno može očekivati da bi negativne posljedice saopštenja nadmašile dobrobiti javnog interesa od takvog izvještavanja.

Partner u angažovanju na reviziji na osnovu kog je sastavljen ovaj izvještaj nezavisnog revizora je Milovan Popović.

Podgorica, 28. april 2022. godine

Milovan Popović
Ovlašćeni revizor

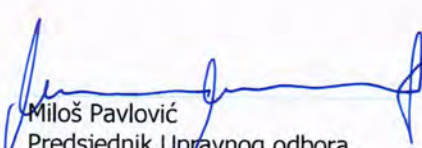
POJEDINAČNI BILANS USPJEHA

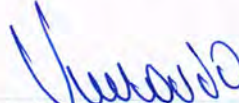
za godinu završenu 31. decembra 2021. godine

<i>u hiljadama EUR</i>	Napomene	2021.	2020.
Prihod od kamata i slični prihodi	3.1, 6.1.	7,326	5,610
Prihodi od kamata na obezvrijeđene plasmane	3.1, 6.2.	382	200
Rashodi kamata i slični rashodi	3.1, 6.3.	(2,004)	(1,213)
Neto prihodi od kamata		5,705	4,597
Prihodi od naknada i provizija	3.2, 7.1.	6,802	5,124
Rashodi naknada i provizija	3.2, 7.2.	(1,684)	(2,397)
Neto prihodi od naknada i provizija		5,118	2,727
Neto dobitak usljed prestanka priznavanja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	8	146	81
Neto gubitak po osnovu finansijskih instrumenata koji se drže radi trgovanja	3.3, 9	79	(67)
Neto dobiti od kursnih razlika	3.4, 10	2,446	1,035
Neto gubitak po osnovu prestanka priznavanja ostale imovine		10	(1)
Ostali prihodi	11	(55)	13
Troškovi zaposlenih	12	(1,966)	(1,746)
Troškovi amortizacije	13	(579)	(473)
Opšti i administrativni troškovi	14	(1,785)	(1,329)
Neto rashodi po osnovu obezvređenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	15	(3,176)	(2,562)
Troškovi rezervisanja		(15)	-
Ostali rashodi		(68)	(35)
Dobitak prije oporezivanja		5,860	2,240
Porez na dobit	16	(529)	(195)
NETO PROFIT		5,331	2,045

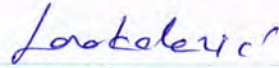
Napomene na narednim stranama čine sastavni dio ovih pojedinačnih finansijskih izvještaja

Potpisano u ime Universal Capital Bank A.D. Podgorica, dana 30. marta 2022. godine:

Miloš Pavlović
Predsjednik Upravnog odbora

Veselin Vuković
Član Upravnog odbora

Nikola Vujošević
Član Upravnog odbora

Lana Kalezić
Rukovodilac Službe finansija
i računovodstva

POJEDINAČNI BILANS STANJA

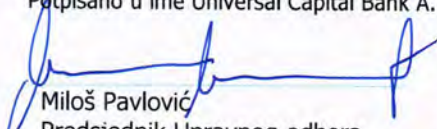
na dan 31. decembra 2021. godine

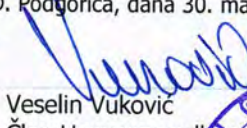
u hiljadama EUR

	Napomene	31. decembra 2021.	31. decembra 2020.
SREDSTVA			
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	17	181,041	78,179
<i>Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti</i>			
Kredit i potraživanja od banaka	18.1.	37,513	25,305
Kredit i potraživanja od klijenata	18.2.	150,047	101,529
Hartije od vrijednosti	18.3.	53,747	48,570
Ostala finansijska sredstva		89	37
<i>Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat</i>			
Hartije od vrijednosti	19	33,918	41,670
<i>Finansijska sredstva koja se drže radi trgovanja</i>			
Hartije od vrijednosti	20	368	551
Derivati koji se drže zbog zaštite od rizika		-	11
Investicione nekretnine	21	198	187
Nekretnine, postrojenja i oprema	22	5,224	3,932
Nematerijalna sredstva	23	275	418
Odložena poreska sredstva	16	214	151
Ostala sredstva	24	5,067	9,192
Ukupna sredstva		467,701	309,732
OBAVEZE			
<i>Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti</i>			
Depoziti banaka i centralnih banaka	25.1.	2,486	-
Depoziti klijenata	25.1.	429,886	282,873
Kredit klijenata koji nijesu banke	25.2.	4,146	3,072
Derivatne finansijske obaveze kao instrument zaštite		-	-
Rezerve		527	402
Tekuće poreske obaveze		563	192
Odložene poreske obaveze	16	79	112
Ostale obaveze	26	5,365	3,010
Subordinisani dug	27	1,002	1,002
Ukupne obaveze		444,054	290,663
KAPITAL			
Aksijski kapital	28	12,122	12,122
Neraspoređena dobit		6,947	4,902
Dobit tekuće godine		5,331	2,045
Ostale rezerve		(753)	-
Ukupan kapital		23,647	19,069
Ukupni kapital i obaveze		467,701	309,732
Vanbilansna evidencija	29	433,090	320,760

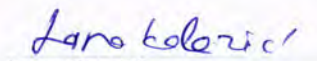
Napomene na narednim stranama čine sastavni dio ovih pojedinačnih finansijskih izvještaja

Potpisano u ime Universal Capital Bank A.D. Podgorica, dana 30. marta 2022. godine:

 Miloš Pavlović
 Predsjednik Upravnog odbora

 Veselin Vuković
 Član Upravnog odbora

 Nikola Vujošević
 Član Upravnog odbora

 Lana Kalezić
 Rukovodilac Službe finansija
 i računovodstva

POJEDINAČNI ISKAZ O PROMJENAMA NA KAPITALU

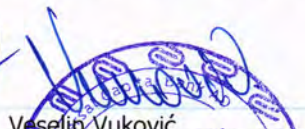
za godinu završenu 31. decembra 2021. godine

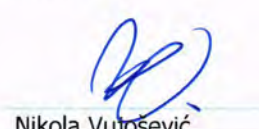
<i>u hiljadama EUR</i>	Akcijski kapital	Nerespoređena dobit	Ostale rezerve	Ukupno
Stanje, 01. januara 2020.	12,122	4,902	1,173	18,197
Rezultat perioda	-	2,045	-	2,045
Reklasifikacija dužničkih instrumenata koje se mjere po fer vrijednosti kroz ukupan ostali rezultat na amortizovani trošak	-	-	1,089	1,089
Neto iznos reklasifikovan u bilans uspjeha prilikom prodaje hartija od vrijednosti koje se mjere kroz ukupan ostali rezultat	-	-	(86)	(86)
Neto promjena rezervisanja za očekivane kreditne gubitke dužničkih instrumenata koje se mjere kroz ukupan ostali rezultat	-	-	241	241
Efekti promjena fer vrijednosti hartija od vrijednosti koje se mjere kroz ukupan ostali rezultat, neto	-	-	(2,417)	(2,417)
Stanje, 31. decembar 2020.	12,122	6,947	-	19,069
Rezultat perioda	-	5,331	-	5,331
Reklasifikacija dužničkih instrumenata koje se mjere po fer vrijednosti kroz ukupan ostali rezultat na amortizovani trošak (napomena 18.3)	-	-	(241)	(241)
Neto iznos reklasifikovan u bilans uspjeha prilikom prodaje hartija od vrijednosti koje se mjere kroz ukupan ostali rezultat	-	-	(99)	(99)
Neto promjena rezervisanja za očekivane kreditne gubitke dužničkih instrumenata koje se mjere kroz ukupan ostali rezultat	-	-	652	652
Efekti promjena fer vrijednosti hartija od vrijednosti koje se mjere kroz ukupan ostali rezultat, neto	-	-	(1,065)	(1,065)
Stanje, 31. decembra 2021.	12,122	12,278	(753)	23,647

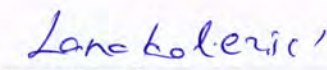
Napomene na narednim stranama čine sastavni dio ovih pojedinačnih finansijskih izvještaja

Potpisano u ime Universal Capital Bank A.D. Podgorica, dana 30. marta 2022. godine:

Miloš Pavlović
Predsjednik Upravnog odbora

Veselin Vuković
Član Upravnog odbora

Nikola Vujošević
Član Upravnog odbora

Lana Kalezić
Rukovodilac Službe finansija
i računovodstva

POJEDINAČNI ISKAZ O UKUPNOM OSTALOM REZULTATU

za godinu završenu 31. decembra 2021. godine

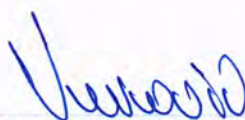
<i>u hiljadama EUR</i>	2021.	2020.
DOBIT PERIODA	5,331	2,045
Komponente ostalog rezultata koje ne mogu biti reklasifikovane u dobit ili gubitak		
Efekti promjene vrijednosti vlasničkih hartija od vrijednosti koje se vrednuju po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat perioda	-	(20)
Komponente ostalog rezultata koje mogu biti reklasifikovane u dobit ili gubitak		
Efekti promjene vrijednosti dužničkih hartija od vrijednosti koje se vrednuju po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat perioda	(827)	(1,269)
Porez koji se odnosi na ukupan ostali rezultat perioda	74	116
Ukupan ostali rezultat perioda	(753)	(1,173)
UKUPAN REZULTAT PERIODA	4,578	872

Napomene na narednim stranama čine sastavni dio ovih pojedinačnih finansijskih izvještaja

Potpisano u ime Universal Capital Bank A.D. Podgorica, dana 30. marta 2022. godine:

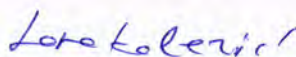
Miloš Pavlović
Predsjednik Upravnog odbora

Veselin Vuković
Član Upravnog odbora

Nikola Vujošević
Član Upravnog odbora

Lana Kalezić
Rukovodilac Službe finansija
i računovodstva

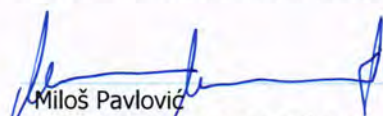
POJEDINAČNI ISKAZ O TOKOVIMA GOTOVINE

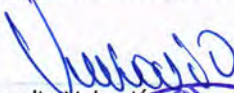
za godinu završenu 31. decembra 2021. godine

<i>u hiljadama EUR</i>	31. decembra 2021.	31. decembra 2020.
TOKOVI GOTOVINE IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI		
Prilivi po osnovu kamata i slični prihodi	7,732	7,033
Odlivi po osnovu kamata i slični rashodi	(1,225)	(1,179)
Prilivi po osnovu naknada i provizija	7,017	4,562
Odlivi po osnovu naknada i provizija	(1,693)	(2,397)
Odlivi po osnovu zarada zaposlenih i troškova za dobavljače	(3,909)	(3,254)
Odlivi po osnovu kredita i ostale aktive	(50,744)	(14,942)
(Odlivi) / prilivi po osnovu depozita i ostalih obaveza	150,001	(7,806)
Plaćeni porez	(269)	(403)
Ostali prilivi / (odlivi)	169	114
Neto priliv / (odliv) gotovine iz poslovnih aktivnosti	107,079	(18,272)
GOTOVINSKI TOKOVI IZ AKTIVNOSTI INVESTIRANJA		
Kupovina nekretnina, postrojenja i opreme	(816)	(402)
Kupovina nematerijalnih sredstava	(36)	(43)
Hartije od vrijednosti	642	16,478
Prilivi od prodaje materijalne i dugotrajne imovine	-	-
Neto odliv gotovine iz aktivnosti investiranja	(210)	16,033
TOKOVI GOTOVINE IZ FINANSIJSKIH AKTIVNOSTI		
Smanjenje pozajmljenih sredstava	1,074	(808)
Neto odliv gotovine iz aktivnosti finansiranja	1,074	(808)
Efekat kursnih razlika na gotovinu i gotovinske ekvivalente	2,446	1,036
Neto smanjenje gotovine i gotovinskih ekvivalenata	110,389	(2,011)
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na početku perioda	103,060	105,071
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na kraju perioda (napomena 17)	213,449	103,060

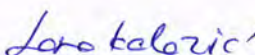
Napomene na narednim stranama čine sastavni dio ovih pojedinačnih finansijskih izvještaja

Potpisano u ime Universal Capital Bank A.D. Podgorica, dana 30. marta 2022. godine:

Miloš Pavlović
Predsjednik Upravnog odbora

Veselin Vuković
Član Upravnog odbora

Nikola Vujosević
Član Upravnog odbora

Lana Kalezić
Rukovodilac Službe finansija
i računovodstva

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2021. godine

1. OSNIVANJE I POSLOVANJE BANKE

Universal Capital Bank a.d. Podgorica (u daljem tekstu: Banka) osnovana je 18. oktobra 2007. godine pod nazivom First Financial Bank a.d. Podgorica. Odluka o promjeni naziva Banke donešena je na sjednici Skupštine akcionara održanoj 30. maja 2014. godine, dok je 4. juna 2014. godine izvršena registracija promjene podataka.

Sjedište Banke je u Podgorici, Ulica Stanka Dragojevića bb.

Banka je od Centralne banke Crne Gore dobila odobrenje za rad (Rješenje broj 0101-2933/3-2 od 12. jula 2007. godine), dok je kod Komisije za hartije od vrijednosti upisana u Registar emitenata hartija od vrijednosti pod brojem 472 (Rješenje broj 02/3-33/2-07 od 31. oktobra 2007. godine).

U skladu sa Zakonom o bankama, Odlukom o osnivanju i Statutom, Banka obavlja bankarske poslove, odnosno poslove primanja novčanih depozita i odobravanja kredita za sopstveni račun.

Pored navedenih poslova, Banka može obavljati i sljedeće poslove:

- 1) Izdavanje garancije i preuzimanje drugih vanbilansnih obaveza;
- 2) Kupovinu, prodaju i naplatu potraživanja (faktoring, forfeiting i dr.);
- 3) Izdavanje, obrada i evidentiranje platnih instrumenata;
- 4) Platni promet u zemlji i sa inostranstvom, u skladu sa propisima kojima se uređuje platni promet;
- 5) Finansijski lizing;
- 6) Poslove sa hartijama od vrijednosti, u skladu zakonom kojim se uređuju hartije od vrijednosti;
- 7) Trgovanje u svoje ime i za svoj račun ili za račun klijenta: stranim sredstvima plaćanja uključujući mjenjačke poslove finansijskim derivativima;
- 8) Depo poslove;
- 9) Izrada analiza i davanje informacija i savjeta o kreditnoj sposobnosti privrednih društava i preduzetnika i drugim pitanjima u vezi poslovanja;
- 10) Iznajmljivanje sefova;
- 11) Poslove koji su dio bankarskih poslova, pomoćne poslove u odnosu na poslove Banke, poslove neposredno povezane sa poslovima Banke u skladu sa Statutom.

Banka može uz prethodno odobrenje Centralne banke Crne Gore, obavljati i druge poslove, u skladu sa zakonom.

Na dan 31. decembra 2021 godine Banku čine centrala u Podgorici, filijale u Miločeru i Podgorici i Predstavništvo Banke u Dubaiju. Banka ima 80 zaposlenih radnika (31. decembra 2019. godine: 70 zaposlenih).

Banka ima zavisno društvo Portokali Adriatic d.o.o., Podgorica sa 100% vlasničkog kapitala. Osnovna djelatnost tog društva je trgovina na malo voćem i povrćem u specijalizovanim prodavnicama.

1 OSNIVANJE I POSLOVANJE BANKE (Nastavak)

Članovi Odbora direktora Banke na dan 31. decembar 2021. godine su:

Ime i prezime	Funkcija
Božo Milatović	Predsjednik Odbora direktora
Alfredo Longo	Član Odbora direktora
Ronald K. Noble	Član Odbora direktora
Miloš Pavlović	Član Odbora direktora
Goran Bencun	Član Odbora direktora

Rukovodstvo Banke na dan 31. decembar 2021. godine čine:

Ime i prezime	Funkcija
Danijela Jović	Glavni izvršni direktor
Miloš Pavlović	Izvršni direktor
Veselin Vuković	Izvršni direktor

Odbor za reviziju Banke na dan 31. decembar 2021. godine čine:

Ime i prezime	Funkcija
Mina Jovanović	Predsjednik Odbora za reviziju
Miljan Marković	Član Odbora za reviziju
Lazar Mišurović	Član Odbora za reviziju

Interni revizor Banke na dan 31. decembar 2021. godine je Sonja Burzan.
Sjedište Banke je u Podgorici, Stanka Dragojevića b.b.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA

2.1. Osnove za sastavljanje i prezentaciju pojedinačnih finansijskih izvještaja

Banka sastavlja pojedinačne finansijske izvještaje (u daljem tekstu: „finansijski izvještaji“) u skladu sa Zakonom o računovodstvu ("Sl. list CG", br. 052/16), Zakonom o bankama ("Sl. list CG", br. 17/08, 44/10, 40/11 i 73/17) i ostalim podzakonskim aktima koji regulišu finansijsko izvještavanje banaka.

Priloženi finansijski izvještaji pripremljeni su u skladu sa Odlukom o sadržaju, rokovima i načinu sačinjavanja i dostavljanja finansijskih izvještaja banaka („Sl. list CG“, br. 15/12, 18/13 i 24/18).

Prilikom sastavljanja ovih finansijskih izvještaja Banka je primijenila politike koje su u skladu sa propisima Centralne banke Crne Gore, ali koji se u dijelu evidentiranja potraživanja za koje su se stekli uslovi za isključivanje iz bilansa Banke i formatu prezentacije finansijskih izvještaja razlikuju od zahtjeva Međunarodnih računovodstvenih standarda („MRS“) i Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja („MSFI“) primjenljivih na dan 31. decembra 2021. godine.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA (Nastavak)

2.1. Osnove za sastavljanje i prezentaciju pojedinačnih finansijskih izvještaja (Nastavak)

U skladu sa Zakonom o računovodstvu, pravna lica sastavljaju finansijske izvještaje po MRS, odnosno po MSFI koje je objavio Odbor za međunarodne računovodstvene standarde i koji moraju biti usvojeni i objavljeni od strane odgovarajućeg nadležnog organa Crne Gore koji je od odgovarajućeg organa Međunarodne federacije računovođa (IFAC) dobio pravo na prevod i objavljivanje. Dakle, samo MSFI i MRS zvanično usvojeni i objavljeni od strane odgovarajućeg nadležnog organa Crne Gore mogu biti u primjeni. Posljednji MSFI i MRS koji su zvanično prevedeni su iz 2009. godine (osim MSFI 7), kao i novodonijeti MSFI 10, 11, 12, i 13 koji se primjenjuju od 2013. godine, a koji obuhvata samo osnovni tekst standarda i interpretacije i ne uključuje osnove za zaključivanje, ilustrativne primjere, uputstva za primjenu, komentare, mišljenja i ostali materijal objašnjenja. Dodatno, navedeni prevod ne sadrži prevod Osnova za pripremu i prezentaciju finansijskih izvještaja. Takođe, izmjene i poboljšanja MRS-a nakon 1. januara 2009. godine, odnosno MSFI-a nakon 1. januara 2013. godine nisu prevedeni niti objavljeni. Izuzetno od navedenog, u skladu sa regulativom CBCG, primjena MSFI 9 Finansijski instrumenti i MSFI 16 Lizing je obavezna za banke od 01. januara 2018. godine i 01. januara 2020. godine, respektivno.

Imajući u vidu efekte koje navedena odstupanja računovodstvenih propisa Crne Gore od MSFI i MRS mogu imati na prezentaciju finansijskih izvještaja Banke, priloženi finansijski izvještaji se u tom dijelu razlikuju i odstupaju od MSFI i MRS i ne mogu se tretirati kao finansijski izvještaji sastavljeni u skladu sa MSFI i MRS.

Ovi finansijski izvještaji predstavljaju pojedinačne finansijske izvještaje Banke. U skladu sa članom 134 Zakona o bankama Crne Gore („Sl.list Crne Gore“ br. 17/08, 44/10, 40/11, 73/17) u konsolidovane finansijske izvještaje bankarske grupe ne uključuju se podređeni članovi bankarske grupe čiji je bilans stanja manji od 1% bilansa stanja nadređenog člana grupe. S obzirom da Banka, na dan 31. decembra 2021. godine, pod kontrolom ima jedan podređeni entitet, i ispunjava uslov iz člana 134 Zakona o bankama, Banka ne sastavlja konsolidovane finansijske izvještaje, koristeći pravo na izuzeće od konsolidacije.

Banka je, prilikom sastavljanja ovih pojedinačnih finansijskih izvještaja, primjenjivala računovodstvene politike objelodanjene u Napomeni 3.

2.2. Pravila procjenjivanja

Finansijski izvještaji su sastavljeni na osnovu načela istorijske vrijednosti, osim za sljedeće pozicije, koje se vrednuju po fer vrijednosti:

- finansijski instrumenti po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha,
- finansijski instrumenti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat,
- finansijske obaveze po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha.

2.3. Funkcionalna i izvještajna valuta

Finansijski izvještaji Banke su iskazani u eurima (EUR), koja je funkcionalna valuta Banke i zvanična valuta u kojoj se podnose finansijski izvještaji u Crnoj Gori. Osim ako nije drugačije naznačeno, svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA (Nastavak)

2.4. Korišćenje procjena

Prezentacija finansijskih izvještaja zahtijeva od rukovodstva Banke korišćenje najboljih mogućih procjena i razumnih pretpostavki, koje imaju efekta na prezentovane vrijednosti sredstava i obaveza, objelodanjivanje potencijalnih potraživanja i obaveza na dan sastavljanja finansijskih izvještaja, kao i prihoda i rashoda u toku izvještajnog perioda. Ove procjene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na dan sastavljanja finansijskih izvještaja. Ipak, stvarni rezultati mogu odstupati od ovih procjena.

Procjene, kao i pretpostavke na osnovu kojih su procjene izvršene, su rezultat redovnih provjera.

Ukoliko se putem provjere utvrdi da je došlo do promjene u procijenjenoj vrijednosti sredstava i obaveza, utvrđeni efekti se priznaju u finansijskim izvještajima u periodu kada je došlo do promjene u procjeni, ukoliko promjena u procjeni utiče samo na taj obračunski period, ili u periodu kada je došlo do promjene u procjeni u narednim obračunskim periodima, ukoliko promjena u procjeni utiče na tekući i buduće obračunske periode.

U Napomeni 4 su date informacije o oblastima kod kojih je stepen procjene najveći i koje mogu imati najznačajniji efekat na iznose priznate u finansijskim izvještajima Banke.

2.5. Promjene u računovodstvenim politikama i objelodanjivanjima

Novi i dopunjeni standardi i tumačenja

Izuzev za izmjene navedene u nastavku, računovodstvene politike su konzistentno primjenjivane u svim obračunskim periodima prikazanim u ovim finansijskim izvještajima.

❖ **Reforma referentnih kamatnih stopa – Faza 2 – MSFI 9, MSFI 7, MSFI 4 i MSFI 16 (izmjene i dopune)**

U avgustu 2020. godine, IASB je objavio Reformu referentnih kamatnih stopa - Faza 2, izmjene i dopune MSFI 9, MRS 39, MSFI 7, MSFI 4 i MSFI 16, završavajući svoj rad kao odgovor na reformu IBOR-a. Izmjene pružaju privremene olakšice koje se bave efektima finansijskog izvještavanja kada se međubankarska ponuđena stopa (IBOR) zamijeni alternativnom gotovo bezrizičnom kamatnom stopom (RFR). Konkretno, izmjene predviđaju praktični izuzetak kada se obračunavaju promjene u osnovi za utvrđivanje ugovornih novčanih tokova finansijske imovine i obaveza, kako bi se zahtijevalo prilagođavanje efektivne kamatne stope, ekvivalentno kretanju tržišne kamatne stope. Takođe, dopune uvode olakšice kod prekida hedžing odnosa, uključujući privremeno oslobađanje od potrebe da se ispuni odvojeno prepoznatljiv zahtjev kada je RFR instrument određen za hedžing komponente rizika. Postoje i izmjene MSFI 7 Finansijski instrumenti: objelodanjivanja koja omogućavaju korisnicima finansijskih izvještaja da razumiju efekat reforme referentne kamatne stope na finansijske instrumente i strategiju upravljanja rizikom entiteta. Kada je primjena retrospektivna, entitet nije u obavezi da izmijeni podatke iz ranijih perioda. Rukovodstvo Banke ne očekuje materijalno značajne efekte na finansijske izvještaje Banke.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA (Nastavak)

2.5. Promjene u računovodstvenim politikama i objelodanjivanjima (Nastavak)

Standardi koji su izdati, ali još uvijek nisu stupili na snagu i nisu ranije usvojeni

❖ **Izmjene i dopune u MSFI 10: Konsolidovani finansijski izvještaji i MRS 28: Investicije u pridružene entitete i zajednička ulaganja: Prodaja aktive između investitora i zavisnog društva**

Izmjene i dopune ukazuju na poznatu neusaglašenost zahtjeva u MSFI 10 i onih u MRS 28, vezanih za prodaju ili unošenje aktive između investitora i njegovih zavisnih društava i zajedničkih ulaganja. Glavna posljedica izmjena i dopuna odnosi se na to da je ukupan gubitak ili dobitak priznat kada transakcija utiče na poslovanje (bez obzira da li je riječ o zavisnom društvu ili ne). Djelimičan dobitak ili gubitak je priznat kada transakcija utiče na aktivu koja ne predstavlja biznis, čak i kada je ova aktiva dio zavisnog društva. U decembru 2015. godine Odbor za međunarodne računovodstvene standarde odložio je datum primjene ovog standarda na neodređeno vrijeme čekajući ishod istraživanja vezan za primjenu metoda učešća. Rukovodstvo Banke ne očekuje materijalno značajne efekte na finansijske izvještaje Banke.

❖ **MRS 1: Prezentacija finansijskih izvještaja: Klasifikacija kratkoročnih i dugoročnih obaveza (izmjene i dopune)**

Izmjene i dopune su na snazi za godišnje periode izvještavanja koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2022. godine, a dozvoljena je ranija primjena. Odbor za međunarodne računovodstvene standarde je izdao predlog da se datum stupanja na snagu ovih izmjena i dopuna odloži do 1. januara 2023. Cilj izmjena i dopuna je promocija dosljednosti u primjeni zahtjeva pomažući kompanijama da utvrde da li je u izvještaju o finansijskom položaju, dugove i druge obaveze s neizvjesnim datumom dospjeća potrebno klasifikovati kao kratkoročne ili dugoročne. Izmjene i dopune utiču na prezentaciju obaveza u izvještaju o finansijskom položaju i ne mijenjaju postojeće zahtjeve oko mjerenja ili vremena priznavanja bilo koje imovine, obaveze, prihoda ili rashoda, niti informacije koje društvo objelodanjuje o tim stavkama. Takođe, izmjene i dopune razjašnjavaju zahtjeve za klasifikacijom duga koji društvo može da podmiri izdavanjem vlastitih instrumenata kapitala. U novembru 2021. godine, Odbor je izdao Nacrt dopuna standarda (*Exposure Draft*), koji pojašnjava tretman obaveza za koje je ugovorena ispunjenost kovenanti na datum nakon izvještajnog perioda. Konkretno, Odbor predlaže izmjene MRS 1 uskog obima koje efektivno poništavaju izmjene iz 2020. godine, a kojima se zahtijevalo od entiteta da klasifikuju kao kratkoročne samo one obaveze koje podliježu usaglašenosti sa kovenantama koje se moraju poštovati u narednih dvanaest mjeseci nakon izvještajnog datuma, u slučaju da na kraju izvještajnog perioda kovenante nisu ispunjene. Umjesto toga, predlog zahtjeva je da se od entiteta očekuje da posebno prikažu sve dugoročne obaveze koje podliježu usaglašenosti sa kovenantama koje treba da se ispoštuju u roku od dvanaest mjeseci nakon datuma izvještavanja. Nadalje, ako entitet ne bude obezbedio usklađenost sa kovenantama na kraju izvještajnog perioda, biće potrebna dodatna objelodanjivanja. Prijedlozi Izmjena i dopuna će stupiti na snagu za godišnje izvještajne periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2024. godine i biće potrebno da se primjenjuju retrospektivno u skladu sa MRS 8, a ranija primjena je dozvoljena. Odbor je takođe predložio da se shodno tome odloži datum stupanja na snagu dopuna iz 2020. godine, tako da se od entiteta neće očekivati da mijenjaju dosadašnju praksu prije nego što predložene izmjene i dopune stupe na snagu. Ove izmjene, uključujući predlog Nacrta dopuna standarda, još uvijek nisu usvojeni od strane EU. Rukovodstvo Banke ne očekuje materijalno značajne efekte na finansijske izvještaje Banke.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA (Nastavak)

2.5. Promjene u računovodstvenim politikama i objelodanjivanjima (Nastavak)

Standardi koji su izdati, ali još uvijek nisu stupili na snagu i nisu ranije usvojeni (nastavak)

- ❖ **MSFI 3: Poslovne kombinacije; MRS 16: Nekretnine, postrojenja i oprema; MRS 37: Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina, kao i godišnja poboljšanja 2018-2020 (izmjene i dopune)**

Izmjene i dopune su na snazi za godišnje periode izvještavanja koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2022. godine, uz dozvoljenu raniju primjenu. Odbor za međunarodne računovodstvene standarde je izdao izmjene i dopune MSFI uskog opsega na sljedeći način:

- **MSFI 3 Poslovne kombinacije (izmjene i dopune)** ažurira referencu u MSFI 3 Konceptualni okvir za finansijsko izvještavanje bez mijenjanja računovodstvenih zahtjeva za poslovne kombinacije.
- **MRS 16 Nekretnine, postrojenja i oprema (izmjene i dopune)** zabranjuje da društvo od nabavne vrijednosti nekretnina, postrojenja i opreme odbije iznose primljene po osnovu prodaje artikala proizvedenih dok društvo priprema sredstvo za njegovo korišćenje. Umjesto toga, društvo će prepoznati takav prihod od prodaje i vezane troškove u bilansu uspjeha.
- **MRS 37 Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina (izmjene i dopune)** navodi koje troškove entitet uključuje u određivanju troškova ispunjavanja ugovora u cilju procjene da li je ugovor štetan.
- **Godišnja poboljšanja 2018-2020** dovode do manjih izmjena na MSFI 1: Prva primjena Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja, MSFI 9: Finansijski instrumenti, MRS 41: Poljoprivreda i Ilustrativnim primerima za MSFI 16 Lizing.

Ove izmjene još uvek nisu usvojene od strane EU. Rukovodstvo Banke ne očekuje materijalno značajne efekte na finansijske izvještaje Banke.

- ❖ **MSFI 16: Lizing – Covid 19 olakšice za zakupce nakon 30. juna 2021. godine**

Izmjena se primjenjuje na godišnje izvještajne periode koji počinju na dan ili nakon 1. aprila 2021. godine, uz dozvoljenu raniju primjenu, uključujući i finansijske izvještaje koji još nisu odobreni za objavljivanje na datum izdavanja ove dopune. U martu 2021. godine, Odbor je izmijenio uslove praktičnih izuzetaka od zahtjeva MSFI 16 koji zakupcima obezbjeđuje oslobađanje od primjene smjernica MSFI 16 o modifikacijama ugovora o zakupu, koje se odnose na olakšice koje su nastale kao direktna posljedica pandemije Covid-19. Nakon dopuna, praktični izuzeci se sada primjenjuju na olakšice za zakup za koje svako smanjenje lizing plaćanja utiče samo na plaćanja koja prvobitno dospijevaju 30. juna 2022. godine, pod uslovom da su ispunjeni drugi uslovi za primjenu praktičnog izuzetka. Rukovodstvo Banke ne očekuje materijalno značajne efekte na finansijske izvještaje Banke.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA (nastavak)

2.5. Promjene u računovodstvenim politikama i objelodanjivanjima (nastavak)

Standardi koji su izdati, ali još uvijek nisu stupili na snagu i nisu ranije usvojeni (nastavak)

❖ **MRS 1: Presentacija finansijskih izvještaja i MSFI Izvještaj iz prakse 2: Objelodanjivanje računovodstvenih politika (Izmjene i dopune)**

Izmjene i dopune stupaju na snagu za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2023. godine, uz dozvoljenu raniju primjenu. Izmjene daju smjernice o primjeni koncepta procjene materijalnosti na objelodanjivanje računovodstvenih politika. Posebno, izmjene MRS 1 zamjenjuju zahtjev za objelodanjivanjem „značajnih“ računovodstvenih politika sa zahtjevom za objelodanjivanjem „materijalnih“ računovodstvenih politika. Takođe, uputstva i ilustrativni primjeri su dodati u Izvještaj iz prakse kako bi pomogli u primjeni koncepta materijalnosti prilikom donošenja procjena o objelodanjivanju računovodstvenih politika. Ove izmjene još uvijek nisu usvojene od strane EU. Rukovodstvo Banke ne očekuje materijalno značajne efekte na finansijske izvještaje Banke.

❖ **MRS 8: Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške: Definicija računovodstvenih procjena (Izmjene i dopune)**

Izmjene i dopune stupaju na snagu za godišnje izvještajne periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2023. godine, uz dozvoljenu raniju primjenu i primjenjuju se na promjene u računovodstvenim politikama i promjene računovodstvenih procjena koje se dešavaju na ili nakon početka tog perioda. Izmjenama i dopunama se uvodi nova definicija računovodstvenih procjena, definisanih kao novčani iznosi u finansijskim izvještajima koji su predmet nesigurnosti pri odmjeravanju. Takođe, dopunama se pojašnjava šta su promjene u računovodstvenim procjenama i kako se one razlikuju od promjena računovodstvenih politika i ispravki grešaka. Ove izmjene još uvek nisu usvojene od strane EU. Rukovodstvo Banke ne očekuje materijalno značajne efekte na finansijske izvještaje Banke.

❖ **MRS 12: Porez na dobit: Odloženi porezi koji nastaju u vezi sa sredstvima i obavezama koje proističu iz jedne transakcije (Izmjene i dopune)**

Izmjene i dopune su na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2023. godine, uz dozvoljenu raniju primjenu. U maju 2021. godine, Odbor je izdao izmjene i dopune MRS 12, koji sužavaju obim izuzetka za početno priznavanje prema MRS 12 i preciziraju kako kompanije treba da obračunavaju odloženi porez na transakcije kao što su lizing i obaveze za povlačenje imovine iz upotrebe. Prema izmjenama i dopunama, izuzetak od početnog priznavanja se ne primjenjuje na transakcije koje pri početnom priznavanju dovode do jednakih oporezivih i odbitnih privremenih razlika. Primjenjuje se samo ako priznavanje lizing sredstva i obaveze zakupa (ili obaveze za povlačenje imovine iz upotrebe i imovine koja se povlači iz upotrebe) dovede do oporezivih i odbitnih privremenih razlika koje nisu jednake. Ove izmjene još uvek nisu usvojene od strane EU. Rukovodstvo Banke ne očekuje materijalno značajne efekte na finansijske izvještaje Banke.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA (nastavak)

2.6. Načelo stalnosti poslovanja

Finansijski izvještaji su sastavljeni u skladu sa konceptom nastavka poslovanja, koji pretpostavlja da će Banka nastaviti da posluje tokom neograničenog vremenskog perioda u doglednoj budućnosti.

2.7. Usaglašenost potraživanja i obaveza

U skladu sa važećom zakonskom regulativom, Banka je izvršila usaglašavanje međusobnih potraživanja i obaveza sa povjeriocima i dužnicima Banke na dan 31. decembra 2021. godine.

2.8. Pandemija korona virusa Covid-19

Nakon izbijanja pandemije korona virusa Covid-19 (u daljem tekstu: korona virus) u svijetu krajem 2019. i početkom 2020. godine, Banka je kao odgovoran pravni subjekt preduzela sve neophodne mjere u cilju zaštite svojih zaposlenih, klijenata i poslovnih partnera. Mjere su preduzete u cilju obezbjeđenja sigurnih uslova za rad Banke, poštujući preporuke Instituta za javno zdravlje Crne Gore kao i mjere Vlade Crne Gore koje omogućuju nesmetano obavljanje poslovnih aktivnosti Banke.

Prateći efekti pandemije (zatvaranje granica, usporavanje međunarodne trgovine, porast neizvjesnosti na međunarodnim tržištima, drastičan uticaj na pojedine privredne grane) imali su višestruki negativan uticaj na ekonomsko okruženje u Crnoj Gori, kao i na poslovanje Banke. Najviše pogođene privredne grane su turizam i ugostiteljstvo, koje čine značajan dio bruto društvenog proizvoda Crne Gore.

Centralna banka Crne Gore (CBCG) više puta je donosila odgovarajuće odluke o privremenim mjerama za ublažavanje negativnih uticaja novog koronavirusa na finansijski sistem, koje su, između ostalog, omogućile moratorijum u oplatama i restrukturiranje kredita klijentima iz sektora posebno pogođenih efektima pandemije i zdravstvenih politika uslovljenih pandemijom.

Po isteku važenja uslova iz moratorijuma, koji su se odnosili na zastoje u oplatama obaveza klijenata, Banka je nastavila sa aktivnostima redovne naplate kredita. Pripis obračunate kamate glavnom dugu izvršen je uz produženje roka oplate i to za broj anuiteta koji su obuhvaćeni moratorijumom. Aktivnosti koje se odnose na uslove o nastavku obračuna i naplata kredita Banka je izvršila u skladu sa Odlukom CBCG.

Imajući u vidu da je moratorijum sa strane korisnika kredita bio na dobrovoljnoj osnovi, kao i karakteristike portfolija Banke, efekat moratorijuma na likvidnost Banke i kvalitet portfolija je bio ograničen.

Pored toga CBCG je Odlukom o izmjenama Odluke o obaveznoj rezervi banaka (Sl. list Crne Gore br. 43/20) kod CBCG od 11. maja 2020. godine smanjila stope obavezne rezerve sa 7.5% i 6.5% na 5.5% i 4.5%, čime su stvoreni preduslovi za nesmetano održavanje kreditne aktivnosti. Dodatno, Banka je obezbijedila kreditnu liniju u slučaju ugrožene likvidnosti u iznosu od EUR 5 miliona (Napomena 25.2).

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA (nastavak)

2.8. Pandemija korona virusa Covid-19 (nastavak)

U 2021. godini, iako se pandemija ne može smatrati završenom, njeni najgori efekti su znatnim dijelom prošlost: međunarodna trgovina se oporavlja, iako su prisutne teškoće u lancima snabdijevanja i problem rastuće globalne inflacije.

U 2021. godini, došlo je do snažnog oporavka ekonomskih prilika u Crnoj Gori, prije svega pod uticajem liberalnijih zdravstveno-ekonomskih politika, te kampanjom masovne vakcinacije protiv Covid-19 virusa. Uspješna turistička sezona rezultirala je procijenjenim rastom crnogorskog BPD-a od 12,3% naspram pada iz 2020. godine od 15.3%.

Navedeno je imalo pozitivne efekte na poslovanje Banke u gotovo svim segmentima i Banka je ostvarila najbolji rezultat u istoriji svog poslovanja, nadmašivši rekordnu 2019. godinu.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

Osnovne računovodstvene politike primjenjene kod sastavljanja računovodstvenih izvještaja za 2021. godinu navedene su dalje u tekstu.

3.1. Prihodi i rashodi po osnovu kamata

Prihodi i rashodi kamata se iskazuju u bilansu uspjeha primjenom metode efektivne kamatne stope. Efektivna kamatna stopa predstavlja stopu koja tačno diskontuje buduće prilive i odlive tokom očekivanog roka trajanja finansijskog instrumenta na:

- Bruto knjigovodstvenu vrijednost finansijskog sredstva ili
- Amortizovanu vrijednost finansijske obaveze.

Pri obračunu efektivne kamatne stope za finansijske instrumente, izuzev za kupljena ili odobrena kreditno-obezvrijeđena sredstva, Banka pri procjeni budućih novčanih tokova uzima u obzir sve ugovorene uslove, ali ne i očekivane kreditne gubitke (ECL – expected credit losses). Za kupljena ili odobrena kreditno-obezvrijeđena finansijska sredstva, kreditnim rizikom usklađena efektivna kamatna stopa se obračunava uz uzimanje u obzir očekivanih novčanih tokova, uključujući ECL.

Pri obračunu efektivne kamatne stope uzimaju se u obzir transakcioni troškovi i sve naplaćene ili plaćene naknade, koje su dio efektivne kamatne stope. Transakcioni troškovi su troškovi koji se mogu direktno pripisati emitovanju ili otuđenju nekog finansijskog sredstva ili finansijske obaveze.

Amortizovana vrijednost finansijskog sredstva ili finansijske obaveze predstavlja iznos po kome su finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza vrednovani u trenutku inicijalnog priznavanja umanjena za otplate glavnice i uvećana ili umanjena za kumulativnu amortizaciju, obračunatu korišćenjem efektivne kamatne stope, razlike između inicijalnog iznosa i iznosa na dospeljeću, i za finansijska sredstva, korigovana za očekivani kreditni gubitak.

Bruto knjigovodstvena vrijednost finansijskog sredstva je amortizovana vrijednost finansijskog sredstva prije umanjena za očekivani kreditni gubitak.

Efektivna kamatna stopa za finansijska sredstva i obaveze se obračunava pri inicijalnom priznavanju finansijskog sredstva ili obaveze. Pri kalkulaciji prihoda i rashoda kamata, efektivna kamatna stopa se primjenjuje na bruto knjigovodstvenu vrijednost sredstava (ukoliko sredstvo nije kreditno-obezvrijeđeno) ili amortizovanu vrijednost obaveza. Za finansijske instrumente sa promenljivom kamatnom stopom, efektivna kamatna stopa se mijenja usled periodičnih procjena tokova gotovine, kako bi reflektovala tržišno kretanje kamatnih stopa.

Za finansijska sredstva koja su postala kreditno-obezvrijeđena nakon inicijalnog priznavanja, prihod od kamata se obračunava primjenom metode efektivne kamatne stope na amortizovanu vrijednost finansijskog sredstva. Ukoliko finansijsko sredstvo nije više kreditno-obezvređeno, obračun prihoda od kamata se ponovo vrši na bruto bazi tj. prihod od kamate se obračunava primjenom efektivne kamatne stope na bruto knjigovodstvenu vrijednost finansijskog sredstva.

Za finansijska sredstva koja su kreditno-obezvrijeđena u trenutku inicijalnog priznavanja, prihod od kamate se obračunava primjenom kreditno-prilagođene kamatne stope na amortizovanu vrijednost finansijskog sredstva. Obračun prihoda od kamata se ne vraća na bruto osnovicu ni kada se kreditni rizik poboljša.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

3.1. Prihodi i rashodi po osnovu kamata (Nastavak)

Prihodi i rashodi od naknada i provizija koji su sastavni dio efektivne kamatne stope finansijskog sredstva ili finansijske obaveze su uključeni u obračun prihoda i rashoda od kamata uz primjenu metode efektivne kamatne stope.

Zatezna kamata i ostali prihodi i ostali rashodi vezani za kamatonosnu aktivu, odnosno kamatonosnu pasivu, obračunati su po načelu uzročnosti prihoda i rashoda.

3.2. Prihodi i rashodi od naknada i provizija

Prihodi od naknada i provizija obuhvataju naknade koje Banka obračunava i naplaćuje za obavljanje usluga platnog prometa u zemlji i inostranstvu, poslove garancija i akreditiva, kao i drugih usluga. Prihodi od naknada i provizija se priznaju u trenutku kada je usluga izvršena.

Rashodi naknada i provizija uglavnom se odnose na naknade za obavljanje usluga platnog prometa u zemlji i inostranstvu i naknade za ostale usluge, koje se priznaju kao rashod u trenutku kada je usluga izvršena.

3.3. Neto dobitak / (gubitak) po osnovu finansijskih instrumenata koji se drže radi trgovanja

Neto dobitak / (gubitak) po osnovu finansijskih instrumenata koji se drže radi trgovanja uključuje dobitke umanjene za gubitke po osnovu finansijskih sredstava i finansijskih obaveza namenjenih trgovanju, uključujući i sve realizovane i nerealizovane promjene fer vrijednosti.

3.4. Preračunavanje deviznih iznosa

Transakcije u stranim valutama su preračunate na dan transakcije. Sredstva i obaveze iskazane u stranoj valuti na dan bilansa stanja, preračunati su u EUR korišćenjem srednjeg kursa preuzetog sa kursne liste CBCG koja je važila na taj dan. Za valute koje se ne nalaze na ovoj listi, koristi se kurs sa međubankarskog tržišta deviza. Identičan je tretman preuzetih i potencijalnih obaveza u stranoj valuti.

Neto pozitivne ili negativne kursne razlike nastale prilikom poslovnih transakcija u stranoj valuti i prilikom preračuna pozicija bilansa stanja iskazanih u stranoj valuti knjižene su u korist ili na teret bilansa uspjeha, kao dobiti ili gubici od kursnih razlika.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

3.5. Lizing

Na datum uspostavljanja ugovora, Banka procjenjuje da li isti predstavlja lizing, odnosno da li se ugovorom prenosi pravo kontrole korišćenja utvrđene imovine u toku određenog vremenskog perioda u zamjenu za naknadu.

3.5.1. Banka kao zakupac

Banka primjenjuje jedinstven pristup u priznavanju i odmjeravanju za sve ugovore o lizingu, osim za kratkoročne ugovore ili sredstva niske vrijednosti. Banka vrši priznavanje obaveza po osnovu lizinga i imovine - prava na korišćenje.

Banka priznaje imovinu po osnovu prava na korišćenje na dan početka ugovora o zakupu, odnosno datum dobijanja prava na korišćenje imovine. Naknadno odmjeravanje vrši se po principu amortizovanog troška, sa prilagođavanjima na osnovu usklađivanja sa obavezama po osnovu lizinga. Inicijalni direktni troškovi i plaćeni avansi umanjeni za dobijene pogodnosti uključuju se u vrijednost imovine na datum inicijalnog priznavanja. Amortizacija se obračunava proporcionalnim metodom na period trajanja ugovora. Za ugovore bez roka trajanja Banka primjenjuje period od 5 godina.

Imovina po osnovu prava na korišćenje prezentovana je u okviru Napomene 22 – Nekretnine, postrojenja i oprema.

Na dan početka ugovora o zakupu Banka vrši priznavanje obaveze po osnovu lizinga odmjerene na visinu neto sadašnje vrijednosti budućih plaćanja po osnovu ugovora do isteka trajanja ugovora. Za ugovore bez roka trajanja Banka primjenjuje period od 5 godina. Banka u ugovorima nema varijabilnih elemenata budućih plaćanja niti ugrađene opcije.

3.5.2. Banka kao zakupodavac

Ugovori o zakupu po osnovu kojih Banka ne prenosi suštinske rizike i benefite vlasništva nad imovinom klasifikuju se kao operativni lizing. Prihod po osnovu zakupa se priznaje linearno u periodu trajanja ugovora. Inicijalni troškovi vezani za imovinu, kao što su troškovi vođenja pregovora i troškovi pripreme imovine, uključuju se u knjigovodstvenu vrijednost imovine i amortizuju u skladu sa priznavanjem prihoda od zakupa.

3.6. Porezi i doprinosi

3.6.1. Porez na dobit

Tekući porez na dobit

Porez na dobit se obračunava i plaća u skladu sa Zakonom o porezu na dobit pravnih lica („Sl. list CG”, br. 80/04, 40/08, 86/09,14/12,61/13 i 055/16). Stopa poreza na dobit je proporcionalna i iznosi 9% od poreske osnovice.

Kapitalni gubici mogu se prebijati sa kapitalnim dobitima ostvarenim u istoj godini. Ako se i poslije izvršenog prebijanja sa kapitalnim dobitima ostvarenim u istoj godini pojavi kapitalni gubitak, poreski obveznik može prenijeti kapitalni gubitak na račun budućih kapitalnih dobitaka u narednih pet godina.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

3.6. Porezi i doprinosi (Nastavak)

3.6.1. Porez na dobit (Nastavak)

Tekući porez na dobit (Nastavak)

Poreski propisi Crne Gore ne predviđaju da se poreski gubici iz tekućeg perioda mogu koristiti kao osnova za povraćaj poreza plaćenog u prethodnim periodima. Međutim, gubici iz tekućeg perioda iskazani u poreskom bilansu mogu se koristiti za umanjjenje poreske osnovice budućih obračunskih perioda, ali ne duže od pet godina.

Odloženi porez na dobit

Odloženi porez na dobit se obračunava korišćenjem metode utvrđivanja obaveza prema bilansu stanja, za privremene razlike proizašle iz razlike između poreske osnovice sredstava i obaveza i njihove knjigovodstvene vrijednosti. Važeće poreske stope na dan bilansa stanja ili poreske stope koje su nakon tog dana stupile na snagu, koriste se za utvrđivanje razgraničenog iznosa poreza na dobit. Odložene poreske obaveze se priznaju za sve oporezive privremene razlike. Odložena poreska sredstva se priznaju za sve odbitne privremene razlike i poreske gubitke i kredite, koji se mogu prenositi u naredne fiskalne periode, do stepena do kojeg će vjerovatno postojati oporeziva dobit od koje se odložena poreska sredstva mogu iskoristiti.

Porezi, doprinosi i druge dažbine koje ne zavise od rezultata poslovanja

Porezi, doprinosi i druge dažbine koje ne zavise od rezultata poslovanja uključuju poreze na imovinu, porez na dodatu vrijednost, doprinose koji padaju na teret poslodavca, kao i druge poreze, naknade i doprinose koji se plaćaju prema raznim republičkim i lokalnim poreskim propisima.

3.7. Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Pod gotovinom i gotovinskim ekvivalentima se podrazumijevaju novčana sredstva u blagajni (EUR i devizna), novčana sredstva u trezoru (EUR i devizna), sredstva kod Centralne banke Crne Gore, uključujući i obaveznu rezervu i sredstva na računima kod drugih banaka u zemlji i inostranstvu, kao i ostala visoko likvidna finansijska aktiva sa dospijanjem do tri mjeseca.

Gotovina i gotovinski ekvivalenti se vrednuju po amortizovanoj vrijednosti u bilansu stanja.

3.8. Finansijski instrumenti

3.8.1. Inicijalno priznavanje

Kupovina ili prodaja finansijskog sredstva ili obaveze se evidentira korišćenjem računovodstvenog obuhvatanja na datum saldiranja transakcije.

Finansijski instrumenti se inicijalno vrednuju po fer vrijednosti koja uključuje transakcione troškove kod svih finansijskih sredstava ili obaveza osim onih koja se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha. Finansijska sredstva po fer vrijednosti čiji se efekti promjena u fer vrijednosti iskazuju u bilansu uspjeha inicijalno se priznaju po fer vrijednosti, a transakcioni troškovi terete troškove poslovanja u bilansu uspjeha.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

3.8. Finansijski instrumenti (Nastavak)

3.8.2. Klasifikacija i mjerenje

Banka klasifikuje svu svoju finansijsku imovinu na osnovu poslovnog modela za upravljanje imovinom i ugovornih odredbi imovine (identifikacija SPPI kriterijuma).

Banka finansijska sredstva klasifikuje u sljedeće četiri kategorije:

- Finansijska sredstva koja se vrednuju po amortizovanom trošku (AC),
- Finansijska sredstva vrednovana po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (FVOCI),
- Finansijska sredstva koja se obavezno vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha (obavezno po FVPL) i
- Finansijska sredstva koja se opciono vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha (opciono po FVPL).

Finansijske obaveze se mjere po amortizovanom trošku, osim za obaveze koje se drže radi trgovanja ili se radi o derivativnim instrumentima, gdje se primjenjuje određivanje fer vrijednosti. U ovom slučaju, promjene fer vrijednosti evidentiraju se u bilansu uspjeha.

3.8.2.1. Procjena poslovnog modela

Banka određuje svoj poslovni model na nivou koji najbolje odražava kako ona upravlja grupama finansijskih sredstava kako bi dostigla svoj poslovni cilj.

Poslovni model Banke se ne ocjenjuje na osnovu svakog pojedinačnog instrumenta, već na višem nivou grupisanih portfolia i zasniva se na posmatranim faktorima kao što su:

- Kako su učinak rada poslovnog modela i finansijske imovine u okviru tog poslovnog modela ocjenjeni i kako se izvještavaju ključnom osoblju rukovodstva;
- Rizici koji utiču na učinkovitost rada poslovnog modela (kao i finansijske imovine u okviru tog poslovnog modela) i naročito kako se upravlja tim rizicima;
- Kako se određuju naknade prema rukovodiocima (na primjer, da li je naknada zasnovana na fer vrijednosti sredstva kojim se upravlja ili na osnovu prikupljenih ugovorenih novčanih tokova);
- Očekivana učestalost, vrijednost i vrijeme prodaje su takođe važni aspekti procjene Banke.

Procjena poslovnog modela je zasnovana na razumnim očekivanim scenarijima bez uzimanja "najgoreg slučaja" ili "stresnog slučaja" u obzir. Ukoliko su novčani tokovi nakon inicijalnog priznavanja realizovani na drugačiji način od prvobitnih očekivanja Banke, Banka ne mijenja klasifikaciju preostalih finansijskih sredstava koja se nalaze u poslovnom modelu, ali uzima u obzir ove informacije kada procjenjuje novonastala ili tek kupljena finansijska sredstva.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

3.8. Finansijski instrumenti (Nastavak)

3.8.2. Klasifikacija i mjerenje (Nastavak)

3.8.2.2. SPPI test

Drugi korak u procesu klasifikovanja je da Banka procjenjuje ugovorne uslove finansiranja za identifikaciju da li ispunjavaju SPPI test (*Solely Payments of Principal and Interest* – samo plaćanja glavnice i kamate).

'Glavnica' u svrhu ovog testa definiše se kao fer vrijednost finansijskog sredstva prilikom inicijalnog priznavanja i može se mijenjati tokom vijeka trajanja finansijskog sredstva (na primjer, ako postoje otplate glavnice ili amortizacija premije/diskonta). Najznačajniji elementi kamate u okviru aranžmana za kreditiranje su obično uzimanje u obzir vremenske vrijednosti novca i kreditnog rizika. Da bi se izvršila SPPI ocjena, Banka primjenjuje procjenu i razmatra relevantne faktore kao što je valuta u kojoj je denominirana finansijska imovina, i period za koji je kamatna stopa određena.

Nasuprot tome, ugovorni uslovi koji uvode minimiziranu izloženost rizicima ili nestalnost u ugovorenim novčanim tokovima koji nisu povezani sa osnovnim aranžmanom za kreditiranje (*basic lending agreement*), ne dovode do ugovornih novčanih tokova koji su isključivo plaćanja glavnice i kamate na neizmireni iznos. U takvim slučajevima, finansijsko sredstvo se mora mjeriti po FVPL.

3.8.3. Finansijska imovina i obaveze

3.8.3.1. Krediti i potraživanja od banaka i klijenata, hartije od vrijednosti i ostala finansijska sredstva po amortizovanom trošku

Banka mjeri kredite i potraživanja od banaka, kredite i potraživanja od klijenata, dužničke hartije od vrijednosti i ostala finansijska sredstva po amortizovanom trošku ukoliko su oba sljedeća uslova ispunjena:

- Finansijsko sredstvo se drži u okviru poslovnog modela sa ciljem da se finansijsko sredstvo drži u svrhu prikupljanja ugovorenih novčanih tokova;
- Ugovorni uslovi finansijskog sredstva daju na određene datume novčane tokove koji su isključivo isplate glavnice i kamate (SPPI) na iznos neotplaćene glavnice.

Kredit i potraživanja

Kredit i odobreni od strane Banke evidentiraju se u poslovnim knjigama u momentu prenosa sredstava korisniku kredita.

Kredit i su iskazani u bilansu stanja u visini odobrenog plasmana uvećanog za iznose dospjelih kamata, umanjenog za otplaćenu glavnice i plaćene kamate i obezvređenje vrijednosti koje je zasnovano na procjeni konkretno identifikovanih rizika za pojedine plasmane i rizika za koje iskustvo ukazuje da su sadržani u kreditnom portfoliju.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

3.8. Finansijski instrumenti (Nastavak)

3.8.3. Finansijska imovina i obaveze (Nastavak)

3.8.3.1. Krediti i potraživanja od banaka i klijenata, hartije od vrijednosti i ostala finansijska sredstva po amortizovanom trošku (Nastavak)

Finansijske garancije, akreditivi i neiskorišćene obaveze po kreditima

Finansijske garancije se inicijalno priznaju u finansijskim izvještajima (u okviru rezervisanja) po fer vrijednosti, pri čemu je primljena premija. Poslije inicijalnog priznavanja, obaveza Banke po svakoj garanciji se mjeri kao veće od početnog priznatog iznosa umanjenog za kumulativnu amortizaciju priznate u bilansu uspjeha, i prema MSFI 9 - ECL rezervisanje kao što je navedeno u Napomeni 3.8.8. Primljena premija se priznaje u bilansu uspjeha u neto prihodima od provizija i naknada ravnomjerno tokom životnog vijeka garancije.

Neiskorištene obaveze po kreditima i akreditivi su obaveze po kojima je, tokom trajanja obaveze, Banka dužna da klijentu obezbijedi kredit sa unaprijed određenim uslovima. Slično ugovorima, i za finansijske garancije, rezervisanja se kreiraju ako je u pitanju onerozni ugovor, ali od 1. januara 2018. godine, ovi ugovori su u okviru zahtjeva ECL-a.

3.8.3.2. Dužnički instrumenti koji se vrednuju po FVOCI

Banka po MSFI 9 primjenjuje kategoriju dužničkih instrumenata mjerenih po FVOCI kada su oba sljedeća uslova ispunjena:

- Instrument se drži u okviru poslovnog modela, čiji cilj se postiže prikupljanjem ugovornih novčanih tokova i prodajom finansijske imovine;
- Ugovorni uslovi finansijskog sredstva prolaze SPPI test.

Dužnički instrumenti po FVOCI se naknadno mjere po fer vrijednosti sa dobitima i gubicima koji nastaju zbog promjena u fer vrijednosti priznatih u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti (OCI). Prihodi od kamata i dobiti i gubici od kursnih razlika priznaju se u bilansu uspjeha na isti način kao i za finansijsku imovinu mjerenu po amortizovanom trošku. Prilikom prestanka priznavanja, kumulativni dobiti ili gubici koji su prethodno priznati u OCI, reklasifikuju se iz OCI u bilans uspjeha.

3.8.3.3. Vlasnički instrumenti koji se vrednuju po FVOCI

Po inicijalnom priznavanju, Banka može da izabere da neopozivo klasifikuje neke vlasničke instrumente kao vlasničke instrumente po FVOCI kada ispunjavaju definiciju kapitala po MRS 32 Finansijski instrumenti: Prezentacija i ne drže se kao namijenjeni za trgovanje. Ovakva klasifikacija se određuje po principu instrument-po-instrument.

Dobici i gubici na ovim vlasničkim instrumentima se ne reklasifikuju u profit. Dividende se priznaju u bilansu uspjeha kao i drugi operativni prihodi kada se utvrdi pravo na isplatu, osim kada Banka ima koristi od takvih prihoda kao povrat dijela troškova instrumenta, u tom slučaju se takvi dobiti evidentiraju u OCI. Vlasnički instrumenti po FVOCI nisu predmet procjene umanjenja vrijednosti.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

3.8. Finansijski instrumenti (Nastavak)

3.8.3. Finansijska imovina i obaveze (Nastavak)

3.8.3.4. Finansijska imovina i finansijske obaveze po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha

Finansijska imovina i finansijske obaveze u ovoj kategoriji se drže za trgovanje ili su određene od strane rukovodstva prilikom inicijalnog priznavanja ili se obavezno moraju mjeriti po fer vrijednosti prema MSFI 9. Ovakva klasifikacija se određuje po principu instrument-po-instrument, kada je ispunjen jedan od sledećih kriterijuma:

- Klasifikacija eliminiše ili značajno smanjuje nekonzistentan tretman koji bi inače nastao od mjerenja imovine ili obaveza ili priznavanja dobitaka ili gubitaka na njima na drugačijoj osnovi, ili
- Obaveze su dio grupe finansijskih obaveza, kojima se upravlja i njihov rad ocjenjuje prema fer vrijednosti, u skladu sa dokumentovanim upravljanjem rizikom ili investicionom strategijom, ili
- Obaveze koji sadrže jedan ili više ugrađenih derivata, osim ako ne modifikuju znatno novčane tokove koji bi inače bili zahtjevani prema ugovoru, ili je jasno sa malo ili bez analize kada se sličan instrument prvo razmatra, jasno da je odvajanje ugrađenog derivata ili više njih zabranjeno.

Finansijska imovina i finansijske obaveze po FVPL evidentiraju se u bilansu stanja po fer vrijednosti. Promjene fer vrijednosti evidentiraju se u bilansu uspjeha, izuzev kretanja fer vrijednosti obaveza po FVPL zbog promjena u sopstvenom kreditnom riziku Banke. Takve promjene fer vrijednosti evidentiraju se u sopstvenoj kreditnoj rezervi kroz OCI i ne reklasificiraju se u bilans uspjeha. Kamata zarađena ili nastala na instrumentima po FVPL je obračunata u prihodima od kamata ili troškovima kamate, odnosno, koristeći EKS, uzimajući u obzir bilo koji diskont/premiju i kvalifikovane troškove transakcije koji su sastavni dio instrumenta. Prihod od dividendi od vlasničkih instrumenata po FVPL se evidentira u bilansu uspjeha kao ostali operativni prihodi kada je utvrđeno pravo na isplatu.

Derivati koji se drže zbog zaštite od rizika

Efekti svođenja na fer vrijednost derivativnih finansijskih instrumenata evidentiraju se u bilansu uspjeha na datum izvještavanja.

3.8.4. Reklasifikacija finansijske imovine i obaveza

Banka reklasifikuje svoja finansijska sredstva nakon njihovog inicijalnog priznanja, u slučajevima promjene poslovnog modela, i u izuzetnim okolnostima kada Banka stiče, otuđuje ili prekida poslovnu liniju. Finansijske obaveze se nikada ne reklasifikuju. Reklasifikacija finansijskih sredstava vrši se od datuma reklasifikacije, pri čemu se ne prepravljaju prethodno priznata dobit, gubici (uključujući očekivane kreditne gubitke) ni kamate.

Ako Banka reklasifikuje finansijsku imovinu iz kategorije mjerenja po amortizovanom trošku u kategoriju mjerenja po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, njena fer vrijednost mjeri se na datum reklasifikacije. Sva dobit ili gubici nastali kao razlika između prethodno amortizovanog troška finansijske imovine i fer vrijednosti priznaju se u bilansu uspjeha.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

3.8. Finansijski instrumenti (Nastavak)

3.8.4. Reklasifikacija finansijske imovine i obaveza

Ako Banka reklasifikuje finansijsku imovinu iz kategorije mjerenja po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha u kategoriju mjerenja po amortizovanom trošku, njena fer vrijednost na datum reklasifikacije postaje njena novo bruto knjigovodstvena vrijednost. Na osnovu navedenog vrši se usklađivanje efektivne kamatne stope na datum reklasifikacije, koji se smatra novim datumom početnog priznavanja za potrebe odmjeravanja očekivanih kreditnih gubitaka.

Ako Banka reklasifikuje finansijsku imovinu iz kategorije mjerenja po amortizovanom trošku u kategoriju mjerenja po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, njena fer vrijednost mjeri se na datum reklasifikacije. Sva dobit ili gubici nastali kao razlika između prethodno amortizovanog troška finansijske imovine i fer vrijednosti priznaju se u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti. Efektivna kamatna stopa i odmjeravanje očekivanih kreditnih gubitaka ne usklađuju se zbog reklasifikacije.

Ako Banka reklasifikuje finansijsku imovinu iz kategorije mjerenja po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit u kategoriju mjerenja po amortizovanom trošku, finansijska imovina se reklasifikuje po njenoj fer vrijednosti na datum reklasifikacije. Međutim, kumulativna dobit ili gubici prethodno priznati kroz ostalu sveobuhvatnu dobit brišu se iz vlasničkog kapitala i usklađuju se sa fer vrijednošću na datum reklasifikacije. Posljedično, finansijska imovina mjeri se na datum reklasifikacije kao da je uvijek mjerena po amortizovanom trošku. To usklađenje utiče na ostalu sveobuhvatnu dobit, ali ne utiče na bilans uspjeha, te stoga nije reklasifikaciono usklađivanje u skladu sa MRS 1: *Prezentacija finansijskih izvještaja*. Efektivna kamatna stopa i odmjeravanje očekivanih kreditnih gubitaka ne usklađuju se zbog reklasifikacije.

Ako Banka reklasifikuje finansijsku imovinu iz kategorije mjerenja po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha u kategoriju mjerenja po fer vrijednosti u ostalu sveobuhvatnu dobit, finansijska imovina se i dalje mjeri po fer vrijednosti. Datum reklasifikacije smatra se novim datumom početnog priznavanja za potrebe odmjeravanja očekivanih kreditnih gubitaka.

Ako Banka reklasifikuje finansijsku imovinu iz kategorije mjerenja po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit u kategoriju mjerenja po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, finansijska imovina se i dalje mjeri po fer vrijednosti. Kumulativna dobit ili gubici prethodno priznati u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti reklasifikuju se iz vlasničkog kapitala u račun dobiti i gubitka kao reklasifikacijsko usklađenje u skladu sa MRS:1 *Prezentacija finansijskih izvještaja* na datum reklasifikacije.

Kao što je objelodanjeno u Napomeni 18.3, Banka je tokom 2021. godine izvršila reklasifikaciju dijela portfolija hartija od vrijednosti iz kategorije mjerenja po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit u kategoriju mjerenja po amortizovanom trošku. Odgovarajući efekti prikazani su u Iskazu o promjenama na kapitalu i Napomeni 18.3.

3.8.5. Prestanak priznavanja finansijske imovine i obaveza

Banka prestaje priznavati finansijsko sredstvo, kao što je kredit, kada se pregovaraju uslovi i odredbe do te mjere da, u suštini, on postaje novi kredit, uz razliku priznatu kao dobit ili gubitak od prestanka priznavanja, u mjeri u kojoj gubitak zbog umanjjenja vrijednosti još uvijek nije evidentiran. Novopriznati krediti se klasifikuju kao Stage 1 za potrebe mjerenja ECL-a, osim ako novi kredit nije obezvrijeđen na datum inicijalnog priznavanja (u daljem tekstu: „POCI“, Purchased or Originated as Credit-Impaired).

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

3.8. Finansijski instrumenti (Nastavak)

3.8.5. Prestanak priznavanja finansijske imovine i obaveza (Nastavak)

Prilikom procjene da li prestati sa priznavanjem kredita ili ne, između ostalog, Banka razmatra sljedeće faktore:

- Promjena valute kredita
- Uvođenje kapitala
- Promjena u ugovornoj stranci
- Ako je modifikacija takva da instrument više ne ispunjava SPPI kriterijume.

Ako izmjena ne rezultira u novčanim tokovima koji su bitno različiti, modifikacija ne dovodi do prestanka priznavanja. Na osnovu promjene u novčanim tokovima diskontovanim po originalnom EKS-u, Banka evidentira dobitak ili gubitak zbog modifikacije u mjeri u kojoj gubitak zbog umanjenja vrijednosti još uvijek nije evidentiran.

Priznavanje finansijske obaveze prestaje kada je obaveza ispunjena, to jest kada je dug isplaćen, storniran ili istekao.

3.8.6. Otpis

Finansijska imovina otpisuje se djelimično ili u cjelosti kada više nema razumno očekivanje oporavka finansijske imovine. Događaj otpisa predstavlja prestanak priznavanja finansijske imovine. Ako je iznos koji treba otpisati veći od akumuliranih rezervisanja za kreditne gubitke, razlika se najprije obračunava kao dodatno obezvrjeđenje koje se onda sučeljava sa bruto knjigovodstvenom vrijednošću. Bilo koja naknadna naplata priznaje se kao vanredni prihod u okviru bilansne pozicije ostali prihodi.

Otpisi se mogu odnositi na finansijsko sredstvo u cjelini ili na njegov dio. Indikatori nepostojanja razumnog očekivanja oporavka finansijske imovine su: smrt klijenta i/ili jemca, potpuni gubitak komunikacije i pristupa klijentu, djelimična ili potpuna pravna ništavost ugovora, iscrpljivanje zakonskih mogućnosti naplate (okončanje parničnog i izvršnog postupka) sa iscrpljivanjem mogućnosti naplate od dužnika ili iz njegove imovine, konačno nepriznavanje potraživanja u stečajnu masu dužnika. Postojanje nekog od indikatora (ili više njih) je nužan ali ne i dovoljan uslov za otpis finansijske imovine. Odluku o otpisu donosi Odbor direktora, dok je za materijalno neznačajne iznose odgovornost delegirana na Kreditni odbor.

U toku 2021. godine, Banka je otpisala finansijsku imovinu ukupne bruto knjigovodstvene vrijednosti EUR 25 hiljada. Naplata prethodno otpisane finansijske imovine u toku 2020. godine iznosila je EUR 5 hiljada.

3.8.7. Forborne i modifikovani krediti

Banka ponekad prihvata izmjene prvobitnih uslova kredita kao odgovor na finansijske poteškoće dužnika, umjesto da uzme u posjed ili na drugi način izvrši naplatu kolaterala. Banka smatra kredit forborne kada su takve izmjene rezultat trenutnih ili očekivanih finansijskih poteškoća dužnika, a Banka se ne bi složila sa tim izmjenama u slučaju da je dužnik finansijski stabilan. Indikatori finansijskih poteškoća uključuju neizmirene obaveze po kovenantima, ili značajne zabrinutosti od strane Sektora za kreditne rizike. Forborne može uključivati produženje roka otplate i saglasnost sa novim uslovima kredita.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

3.8. Finansijski instrumenti (Nastavak)

3.8.7. Forborne i modifikovani krediti (Nastavak)

Nakon ponovnog pregovaranja o uslovima, svako umanjnje vrijednosti se mjeri pomoću originalne EKS izračunate prije izmjene uslova. Politika Banke je da prati forborne kredite da bi se osiguralo da će buduća plaćanja i dalje biti vjerovatna. Odluke o prestanku priznavanja koje rezultiraju klasifikacijom u POCI ili reklasifikaciji u Stage 2 i Stage 3 utvrđuju se od slučaja do slučaja. Ukoliko se ovim procesima utvrdi gubitak po kreditu, njime se upravlja i objelodanjuje se kao obezvređeno Stage 3 forborne sredstvo dok se ne naplati ili otpiše.

Nakon što se sredstvo klasifikuje kao forborne, ostaje forborne najmanje 24 mjeseca probnog perioda. Da bi se kredit reklasifikovao iz forborne kategorije, klijent mora ispuniti navedene kriterije:

- svi njegovi zajmovi se moraju smatrati performing;
- prošao je probni period od dvije godine od datuma kada je forborne ugovor performing;
- redovna plaćanja veća od beznačajnog iznosa glavnice ili kamate se vrše najmanje pola probnog perioda;
- korisnik nema nijedan ugovor sa kojim kasni više od 30 dana.

Pregled kretanja restrukturiranih kredita tokom 2021. godine dat je u okviru Napomene 5.

3.8.8. Obezvrjeđenje finansijske imovine

U skladu sa važećom Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama („Sl. list CG“, br.22/12, 55/12, 57/13, 44/17, 82/17 i 86/18), Banka je dužna da najmanje tromjesečno procjenjuje kvalitet aktive, utvrđuje da li postoji objektivni dokaz o obezvrjeđenju stavki bilansne aktive, odnosno vjerovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki i da obračunava adekvatni iznos tog obezvrjeđenja, odnosno vjerovatnog gubitka, kao i da te stavke klasifikuje u odgovarajuću klasifikacionu grupu, u skladu sa pomenutom Odlukom.

Za svrhe procjene obezvrjeđenja finansijskih sredstava i obračuna obezvrjeđenja, Banka primjenjuje Metodologiju za procjenu obezvrjeđenja i očekivanog gubitka po MSFI 9.

U skladu sa MSFI 9, obezvrjeđenje finansijske imovine (odnosno očekivani kreditni gubici, ECL) razmatra se za sva finansijska sredstva osim onih klasifikovanih po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha i vlasničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

3.8. Finansijski instrumenti (Nastavak)

3.8.8. Obezvrijeđenje finansijske imovine (Nastavak)

3.8.8.1. Osnovni principi MSFI 9

Prilikom procjene vrijednosti obezvrijeđenja finansijskih sredstava, Banka polazi od zahtjeva standarda MSFI 9, i to:

- Procjena obezvrijeđenja se bazira na očekivanim gubicima;
- Očekivani gubici se rade za period od dvanaest mjeseci od datuma izvještavanja i za period vijeka trajanja finansijskog instrumenta i u sebi sadrže vjerovatnoćom ponderisane procjene;
- Obezvrijeđenje se priznaje kako na pojedinačnoj tako i na grupnoj (portfolio) osnovi;
- Obračun obezvrijeđenja za klijente u default-u se bazira na procjeni očekivanih budućih novčanih tokova finansijskog sredstva;
- Vremenska vrijednost novca uzima se u obzir na način da se novčani tokovi finansijskog sredstva koje se vrednuje po amortizovanoj vrijednosti diskontuju korišćenjem ugovorene efektivne kamatne stope, osim za POCI aktivu gdje se koristi kreditnim rizikom usklađena EKS;
- Vjerovatnoćom ponderisana scenarija za obračun očekivanog gubitka – znači da se u svim fazama obračuna očekivanih gubitaka mora ugraditi i vjerovatnoćom ponderisani scenario obračuna u minimalno dva različita scenarija;
- Neophodno adekvatno modeliranje risk parametara (EAD – izloženosti, PD – vjerovatnoća defaulta, LGD - gubitak po defaultu, CCF – faktor kreditne konverzije).
- Neophodno modeliranje očekivanja budućih kretanja (forward-looking) – prilikom određivanja risk parametara neophodno je uzeti u obzir i informacije „okrenute budućnosti“ čime se istorijski podaci o kreditnim gubicima prilagođavaju za buduća očekivanja;
- Obračun kamatnog prihoda na nekvalitetnu aktivu vrši se na amortizovanu (neto) vrijednost.

Informacije „okrenute budućnosti“

Prema zahtjevima standarda MSFI 9, u prvom koraku je Banka dužna prema razumnom trošku i naporu procijeniti u kojoj tački ekonomskog ciklusa se trenutno nalazi i u odnosu na svoje izloženosti i kako budućí događaji mogu uticati na nivo očekivanih kreditnih gubitaka. Sami koncept očekivanih kreditnih gubitaka (nasuprot prethodnom konceptu nastalih gubitaka) zahtijeva upotrebu informacija „okrenutih budućnosti“ (*forward-looking information*). Najučestaliji metod uključivanja ovih informacija je pronalaženje značajne veze između komponenti u modelu obračuna očekivanih kreditnih gubitaka i makroekonomskih varijabli i zatim, korišćenje procijenjenih kretanja makroekonomskih varijabli za predikciju budućih vrijednosti komponenti modela očekivanih kreditnih gubitaka (risk parametri).

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

3.8. Finansijski instrumenti (Nastavak)

3.8.8. Obezvrjeđenje finansijske imovine (Nastavak)

3.8.8.1. Osnovni principi MSFI 9 (Nastavak)

Informacije „okrenute budućnosti“ (Nastavak)

Međutim, polazeći od sljedećih pretpostavki:

- Od prvog kvartala 2020. godine, u svijetu je izbila pandemija novog koronavirusa (Covid-19) sa još uvijek nesagledivim posljedicama po stanovništvo i ekonomiju;
- Pandemija je negativno uticala na pokazatelje u raznim industrijama, a posebno su pogođeni turizam i ugostiteljstvo (značajne grane u Crnoj Gori);
- Kao rezultat gore navedenog, očekuje se značajan pad BPD-a i porast stope nezaposlenosti u Crnoj Gori;
- Još uvijek postoji velika neizvjesnost oko magnitude negativnih efekata na crnogorsku ekonomiju i trenutno je nemoguće precizno procijeniti period oporavka;

Dolazimo do zaključka da je nastupio tkz. *black swan* te da bi upotreba standardnih statističkih metoda za ispitivanje međuzavisnosti između makroekonomskih varijabli (npr. linearna regresija) bila neadekvatna u svakom pogledu.

Umjesto toga, Banka se odlučila za ekspertsku procjenu korektivnog faktora (za forward-looking pristup), na način da je izvršeno ispitivanje istorijskog PD-a i njegovo kretanje po godinama (odvojeno za retail i corporate segmente). Na ovaj način, identifikovan je maksimalan porast PD-a u periodu od 12 mjeseci. Indeksacijom tog porasta dobijen je korektivni faktor.

Pojedinačno značajno potraživanje

Pojedinačno značajnim potraživanjem smatra se ukupna bruto izloženost Banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica koja je veća od EUR 50.000 u segmentu poslovanja sa pravnim licima, fizičkim licima i samostalnim preduzetnicima.

Status neispunjenja obaveza tj. statusa default-a

Default status je status koji se dodjeljuje potraživanjima, ukoliko je ispunjen jedan od sljedećih kriterijuma:

- postoji kašnjenje u otplati duže od 90 dana;
- postoje drugi kvalitativni faktori koji ukazuju na objektivni dokaz obezvrjeđenja – procjena neizvjesnosti za ispunjavanja obaveza dužnika;
- finansijski problemi dužnika;
- restrukturiranje koje je označeno kao non-performing;
- stečaj ili likvidacija;
- odsustvo saradnje klijenta i raskinuti ugovori;
- otpis potraživanja.

Status defaulta ima klijent koji je po bonitetu ocijenjen kao D i E tj. kada su sve njegove izloženosti klasifikovane u Stage 3.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

3.8. Finansijski instrumenti (Nastavak)

3.8.8. Obezvrjeđenje finansijske imovine (Nastavak)

3.8.8.1. Osnovni principi MSFI 9 (Nastavak)

Izloženosti niskog kreditnog rizika

U skladu sa odrednicama MSFI 9 standarda, kreditni rizik finansijskog instrumenta smatra se niskim ako je nizak rizik neispunjenja obaveza finansijskog instrumenta, tj. dužnik je sasvim sposoban u kratkom roku ispuniti svoje ugovorne obaveze u pogledu novčanih tokova, te ako nepovoljne promjene privrednih i poslovnih uslova dugoročno mogu, no ne moraju nužno umanjiti sposobnost dužnika da ispuni svoje ugovorne obaveze u pogledu novčanih tokova.

Finansijski se instrumenti ne smatraju instrumentima niskog kreditnog rizika kada se rizik od gubitka na osnovu tih instrumenata smatra niskim samo zbog vrijednosti ili osiguranja kao obezbjeđenja. Finansijski instrumenti ne moraju dobiti eksternu ocjenu da bi se smatrali instrumentima niskog kreditnog rizika, ali se moraju smatrati instrumentima niskog kreditnog rizika sa stanovišta tržišnog učesnika uzimajući u obzir sve uslove finansijskog instrumenta.

3.8.8.2. Obračun obezvrjeđenja

Staging

Prilikom inicijalnog priznavanja sva finansijska aktiva koja spada u djelokrug MSFI 9 (osim POCI aktive) je alocirana u Stage-u 1 i zahtijeva obračun 12-o mjesecnih očekivanih gubitaka.

Značajan porast kreditnog rizika u odnosu na inicijalno priznavanje (za izloženosti koje nisu dio portfolija niskog kreditnog rizika) vodi prelasku u Stage 2 prema kriterijima boniteta i kašnjenja klijenta. Izlazak iz Stage 2 tj. povratak u Stage 1 za pravna, fizička lica i S.M.E. (kod kojih je pomjeranje uslovljeno danima kašnjenja) je za klijente A, B i C moguć ukoliko klijent na kraju obračunskog perioda ispunjava uslov za pripadnost Stage-u 1. Izuzetak od prethodnog stava odnosi se na performing restrukturiranja za koja je potreban istek probnog (*cooling*) perioda od 12 mjeseci od datuma restrukturiranja, pod uslovom da na kraju izvještajnih perioda u probnom periodu nema kašnjenja većih od 30 dana. Banka takođe može i na osnovu individualne odluke i procjene povećanja kreditnog rizika, određene izloženosti svrstati u Stage 2.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

3.8. Finansijski instrumenti (Nastavak)

3.8.8. Obezvrjeđenje finansijske imovine (Nastavak)

3.8.8.2. Obračun obezvrjeđenja (Nastavak)

Staging (Nastavak)

Indikatori značajnog porasta kreditnog rizika u odnosu na inicijalno priznanje su:

- finansijsko stanje dužnika pokazuje pogoršanje u odnosu na inicijalno procijenjeno stanje što je praćeno promjenom inicijalnog boniteta iz kvalitetnog u nekvalitetni (uz ograničenje da novododjeljeni nije niži od kategorije koji pripada klasifikacionoj grupi C);
- činjenicu da postoje podaci o kršenju ugovornih obaveza;
- kašnjenja u izmirenju dospjelih obaveza u trajanju od 31-90 dana;
- bitniju promjenu uslova otplate kredita u odnosu na prvobitno ugovorene, pod pretpostavkom da u momentu zaključenja restrukture klijent kasni do 90 dana (tzv. performing-restruktura);
- informacije iz eksternih izvora sugerišu na negativan razvoj kreditnog boniteta klijenta (npr. tužbe i sudski procesi se vode protiv klijenta, blokade računa, gubitak značajnih kupaca ili dobavljača i sl.);
- raspoložive informacije iz kreditnog registra pokazuju da je klijent u značajnom kašnjenju sa otplatom kredita kod drugih banaka i sl. (isključujući situacije u kojima je kredit Banke po svojim karakteristikama ili izvorima otplate jasno izdvojiv od ostalih kredita odobrenih istom korisniku);
- loše iskustvo iz nekog ranijeg perioda;
- nepovoljna promjena u regulativnom, odnosno tehnološkom okruženju dužnika;
- značajna promjena vrijednosti kolaterala u mjeri koja smanjuje dužnikov podsticaj da nastavi sa urednim izmirenjem ugovornih obaveza i sl.);
- nestanak aktivnog tržišta za finansijske instrumente dužnika;
- očekivanje značajnog smanjenja obrta klijenta i gubitak velikog klijenta. Pad obrta se definiše kao značajan ukoliko nije rezultat „one-off“ događaja ili događaja koji se odnose na specifičnost branše, odnosno sezonalnosti već je rezultat redovne poslovne aktivnosti.

Za hartije od vrijednosti, prelazak u Stage 2 predstavlja pad rejtinga emitenta (u skladu sa skalama agencija Moody's, S&P, Fitch) koji dovodi do rasta lifetime PD-a većeg od 200% u odnosu na PD u momentu priznavanja finansijskog instrumenta. Izloženosti sa lošijim rejtingom od C ili izloženosti kod kojih je nastupio događaj default-a smatraju se Stage 3.

Kriterijumi za alokaciju klijenta u Stage 3 su objektivni dokazi o obezvrjeđenju, a prema definiciji to su:

- postoji kašnjenje u otplati duže od 90 dana,
- postoje drugi kvalitativni faktori koji ukazuju na objektivni dokaz obezvrjeđenja – procjena neizvjesnosti za ispunjavanja obaveza dužnika,
- restrukturiranje označeno kao non-performing,
- raskinuti ugovori, stečaj ili likvidacija, POCI
- klijenti sa trenutnim bonitetom D ili E.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

3.8. Finansijski instrumenti (Nastavak)

3.8.8. Obezvrjeđenje finansijske imovine (Nastavak)

3.8.8.2. Obračun obezvrjeđenja (Nastavak)

Staging (Nastavak)

Prelazak izloženosti iz Stage 3 u Stage 2 i iz Stage 2 u Stage 1 je moguć samo fažno i to:

- uslov za prelaz iz stage 3 u stage 2 je moguć nakon isteka roka od 3 mjeseca pod uslovom da na kraju izvještajnih perioda u toku probnog perioda nisu zabilježena kašnjenja veća od 90 dana, ukoliko je uslov za stage 3 bilo kašnjenje veće od 90 dana, odnosno da su ispunjeni uslovi pripadnosti Stage-u 2;
- Izlazak iz Stage 2 tj. povratak u Stage 1 za pravna, fizička lica i S.M.E. (kod kojih je pomjeranje uslovljeno danima kašnjenja) je za klijente A, B i C moguć ukoliko klijent na kraju obračunskog perioda ispunjava uslov za pripadnost Stage-u 1.

Izuzetak od prethodno navedenog odnosi se na non-performing kredite za koje je potreban istek probnog perioda od 12 mjeseci od datuma restrukturiranja, pod uslovom da na kraju izvještajnih perioda u probnom periodu nema kašnjenja većih od 90 dana, uz dodatnih 12 mjeseci zadržavanja u Stage 2 pod uslovom da na kraju izvještajnih perioda u toku tog probnog perioda nisu zabilježena kašnjenja veća od 30 dana, nakon čega se stiče uslov za prelazak u Stage 1.

Pripadnost stage-u kod klijenata sa većim brojem pojedinačnih izloženosti opredjeljuje ona sa najvećim kašnjenjem u otplati. Banka je dužna da uzme u obzir odnose u okviru grupe povezanih pravnih lica na način da u slučaju klasifikovanja dominantnog dužnika iz grupe povezanih lica u Stage2/Stage 3 i druge subjekte iz te grupe klasifikuje u tu kategoriju. Klijenti sa pripadnošću ICL (*Intensive Care List*) kontrolnoj listi tretiraju se u okviru Stage 2, odnosno Stage 3.

POCI imovina

Finansijska sredstva koja su u momentu inicijalnog priznavanja prepoznata kao obezvrijeđena smatraju se POCI imovinom (*Purchased or Originated as Credit Impaired*).

Za POCI imovinu, očekivani kreditni gubici se uvijek procjenjuju na nivou vijeka trajanja datog finansijskog instrumenta, i ne mogu se procjenjivati na nivou dvanaestomjesečnih očekivanih gubitaka. Za diskontovanje očekivanih budućih novčanih tokova koristi se kreditnim rizikom usklađena EKS.

Proces obračuna obezvrjeđenja

Banka vrši identifikovanje stavki bilansne aktive i očekivanog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki koje podliježu kreditnom riziku i obračunava adekvatan iznos očekivanih kreditnih gubitaka na:

- Pojedinačnoj osnovi materijalno značajnih potraživanja; Grupnoj osnovi (grupna procjena za potraživanja koja nijesu pojedinačno značajna u defaultu);
- Grupnoj osnovi (grupna procjena pojedinačno značajnih stavki koje nijesu u defaultu).

Procjena očekivanih kreditnih gubitaka se radi kvartalno.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

3.8. Finansijski instrumenti (nastavak)

3.8.8. Obezvrjeđenje finansijske imovine (nastavak)

3.8.8.2. Obračun obezvrjeđenja (nastavak)

Pojedinačna procjena ECL

Procjena očekivanih gubitaka na pojedinačnoj osnovi odnosi se na izloženosti prema klijentima čija izloženost prelazi prag materijalnosti i koji su u statusu neispunjenja obaveza tj. defaulta. Procjena očekivanih gubitaka na pojedinačnoj osnovi se radi na osnovu procjene očekivanih novčanih tokova iz otplate kredita ili iz kolaterala. Očekivana scenarija se rade u tri scenarija sa različitim vjerovatnoćom. Iznos obezvrjeđenja predstavlja diskontovanu vrijednost novčanih tokova kroz scenarije naplate ponderisane njihovom vjerovatnoćom. U scenarijima se koriste procjene očekivanih budućih novčanih tokova iz redovnog poslovanja (nastavak otplate kredita) ili iz realizacije kolaterala.

Procjena novčanih tokova iz nastavka otplate kredita se vrši na osnovu procjene za svakog klijenta individualno u skladu sa očekivanim novčanim tokovima (bilo na osnovu pretpostavki iz prethodnog perioda ili usmenog/pismenog dogovora sa klijentom). Očekivani novčani tokovi su rezultat vjerovatnoćom ponderisanog rezultata, kako je to objašnjeno u prethodnom tekstu – dio uključivanje informacija „okrenutih budućnosti“.

U skladu sa politikom Banke o prihvatljivosti i efektivne vrijednosti kolaterala, procjena novčanih tokova koja se očekuje realizacijom kolaterala se, takođe, bazira na principu vjerovatnoćom ponderisanih rezultata. Očekivana efektivna vrijednost kolaterala se posmatra kroz scenarija očekivanja naplate te se diskontuje originalnom efektivnom kamatnom stopom na dan izvještavanja. Obračun obezvrjeđenja se posmatra na neto principu.

Procjena očekivanih gubitaka na grupnoj osnovi se radi za svu ostalu finansijsku imovinu koja nije predmet pojedinačne procjene i za koju nije utvrđeno obezvrjeđenje. Procjena očekivanih gubitaka na grupnoj osnovi se radi prema stage/ovima definisanim ovom Metodologijom i to:

- za Stage 1 na nivou dvanaestomjesečnih gubitaka;
- za Stage 2 i Stage 3 na nivou očekivanih gubitaka u vijeku trajanja.

Grupna procjena ECL

Grupna procjena očekivanih gubitaka se radi prema grupama sa sličnim karakteristikama kreditnog rizika, uzimajući u obzir trenutnu veličinu i strukturu kreditnog portfolija Banke.

Risk parametri koji se koriste u grupnoj procjeni ECL su:

- PD – *Probability of Default* (12-o mjeseci ili u vijeku trajanja) koji označava vjerovatnoću nastanka statusa neizvršenja;
- LGD – *Loss Given at Default* koji označava veličinu gubitka pri neizvršenju;
- EAD – *Exposure at Default* koji označava izloženost Banke kreditnim gubicima;
- CCF – *Credit Conversion Factor* koji označava vjerovatnoću pretvaranja vanbilansnih izloženosti u bilansne.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

3.8. Finansijski instrumenti (Nastavak)

3.8.8. Obezvrjeđenje finansijske imovine (Nastavak)

3.8.8.2. Obračun obezvrjeđenja (Nastavak)

Grupna procjena ECL (Nastavak)

PD se direktno računa iz matrica migracije (koje sadrže vjerovatnoću prelaska između dva statusa u određenom vremenskom periodu) praćenjem u svim segmentima za izloženosti koje nisu u defaultu tokom dvanaest mjeseci i odražava procenat izloženosti koji je prešao u status defaulta tokom tog perioda. Dobijene vrijednosti PD-a se koriste kao osnova obračuna za sve segmente portfolija.

Vjerovatnoća neizvršenja može varirati u različitim životnim fazama kredita, pa je sa aspekta vjerovatnoće migracije, bitno sve stadijume trajanja kredita uzeti u obzir. Promjene vremenskih perioda za potrebe obračuna PD, mogu se utvrditi množenjem matrica odgovarajućim brojem puta, kako bi se procijenio odgovarajući vremenski horizont. PD za period od 12 mjeseci dobija se računanjem broja migracija na početku i na kraju perioda.

Na osnovu broja dana kašnjenja, Banka klasifikuje sljedeće grupe (buckete), i to:

Bucket	Status	Dani kašnjenja
1	Obezvređenje prije default-a	0 - 30 dana
2	Obezvređenje prije default-a	31 - 60 dana
3	Obezvređenje prije default-a	61 - 90 dana
4	Obezvređenje poslije default-a	90+ dana

Dvanaestomjesečni parametar rizičnosti PD u i-tom statusu i godini t definisan je kao:

$$PD_i(t) = \frac{N_{[t-1, t]}^{i \rightarrow \text{default}}}{N_{t-1}^i}$$

gdje je:

$N_{[t-1, t]}^{i \rightarrow \text{default}}$ - broj prelaza iz stanja 'i' u stanje 'default' za vremenski period [t-1, t)

N_{t-1}^i – broj plasmana u i-tom stanju, mjereno u godini (t-1).

Za obračunavanje PD za retail portfolio, migracione matrice se baziraju na nivou partije. Za corporate portfolio migracione matrice se baziraju na nivou klijenta.

Za obračunavanje dvanaestomjesečnih gubitaka koristi se PD dobijen na osnovu dvanaestomjesečnih matrica korigovan za prilagođavanje (primjenom korektivnog faktora) kako je to opisano u uvodu – uključivanje informacija „okrenutih budućnosti“.

Prilikom obračuna vrijednosti PD-a za vijek trajanja finansijskog instrumenta, koristi se isti format matrica koji se koristi za obračun dvanaestomjesečnih vrijednosti PD-a.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

3.8. Finansijski instrumenti (Nastavak)

3.8.8. Obezvrjeđenje finansijske imovine (Nastavak)

3.8.8.2. Obračun obezvrjeđenja (Nastavak)

Grupna procjena ECL (Nastavak)

Korak 1:

Polazeći od vrijednosti PD na dvanaestomjesečnom nivou prema matrici migracije, Banka množenjem matrica obračunava kumulativnu vjerovatnoću PD za ročnosti do 5 godina, od kada dalje do maksimalne ročnosti finansijskih instrumenata u portfoliju podrazumijeva konstantne vrijednosti kumulativne vjerovatnoće po bucketima.

Množenje migracionih matrica bazira na pristupu Markovljevih lanaca i računa se putem formule:

$$T_t = T_{t-1} \times T = \dots = T^t,$$

gdje je:

T - jednogodišnja migraciona matrica.

*Napomena: Množenje matrica nema osobinu komutativnosti i je označeno znakom 'x'.

Korak 2:

Na osnovu dobijenih kumulativnih vrijednosti PD-a za različite ročnosti i buckete, Banka će obračunati uslovne vjerovatnoće PD-a za iste ročnosti i buckete (pretpostavka, da je određena izloženost prešla u default u godini n, pod pretpostavkom da je „preživjela“ do godine n-1). Prelazak iz kumulativne na uslovnu vjerovatnoću se dobija Bayesovim pristupom:

$$PD_{uslovni}(t) = \frac{PD_{kumulativni}(t) - PD_{kumulativni}(t-1)}{1 - PD_{kumulativni}(t-1)}$$

Korak 3:

Na osnovu dobijenih uslovnih vjerovatnoća PD-a, Banka će iz istih matrica obračunati marginalne vrijednosti PD-a koja označava default tačno u godini n za sve ročnosti i buckete. Za marginalne vrijednosti PD-a od 5-te godine dalje, Banka koristi konstantan jednostavni ponderisani prosjek marginalnih vrijednosti PD-a do te godine. Banka računa marginalnu vjerovatnoću koristeći formulu:

$$PD_{marginalni}(t) = PD_{uslovni}(t) \cdot (1 - PD_{kumulativni}(t-1))$$

*Napomena: Marginalni, kumulativni i uslovni PD u prvoj godini (t=1) su isti, zato je svejedno koji se koristi prilikom računanja dvanaestomjesečnih kreditnih gubitaka. Kod očekivanih kreditnih gubitaka za period vijeka trajanja finansijskog instrumenta koristi se samo marginalni PD. Radi dalje konsistentnosti, za vrijednost parametra rizičnosti PD smatramo vrijednost marginalne vjerovatnoće PD.

Korak 4:

Dobijene marginalne vrijednosti PD-a za sve ročnosti i buckete, Banka koriguje množeći ih sa korektivnim faktorom kako je to opisano u uvodu – uključivanje informacija „okrenutih budućnosti“.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.8. Finansijski instrumenti (nastavak)

3.8.8. Obezvrijeđenje finansijske imovine (nastavak)

3.8.8.2. Obračun obezvrijeđenja (Nastavak)

Grupna procjena ECL (Nastavak)

Parametar PD za hartije od vrijednosti se koristi prema vrijednostima i skali rejting agencije Moody's, odnosno S&P, te u skladu sa prognozom očekivanja promjene rejtinga u narednoj godini korigovan za prilagođavanje (primjenom korektivnog faktora) kako je to opisano u uvodu – uključivanje informacija „okrenutih budućnosti“.

LGD se za hartije od vrijednosti koristi prema vrijednostima i skali rejting agencije Moody's, odnosno S&P. Za obračun LGD-a u segmentu Corporate-pravna lica kao i u segmentu Retail-fizička lica, koristiće se formula:

$$\text{LGD} = (1-\text{CR}) * \left(\frac{\text{EAD} - \max\{0, \text{efektivna vrijednost kolaterala}\}}{\text{EAD}} \right)$$

gdje je:

LGD – Loss Given Default,

CR – Cure Rate, stopa ozdravljanja dobijena iz migracijskih matrica na 12-mjesečnom nivou (za stage 3 iznosi 0)

Za slučaj da je efektivna vrijednost kolaterala jednaka ili veća od iznosa EAD-a, a s ciljem da LGD ne bude jednak nuli, u formuli $\left(\frac{\text{EAD} - \max\{0, \text{efektivna vrijednost kolaterala}\}}{\text{EAD}} \right)$ se koristi fiksna vrijednost od 5%. Procenat je određen ekspertski na način da u obzir uzima visoku vrijednost kolaterala, a s druge strane uzima u obzir odrednicu MSFI 9 da procjena očekivanih kreditnih gubitaka treba uvijek odražavati mogućnost da nastanu kreditni gubici čak i ako je najvjerojatniji izostanak kreditnog gubitka (MSFI 9, 5.5.41).

Parametar LGD nije makroekonomski prilagođen, s obzirom da se prilagođavanje radi na nivou PD-a, uzeto je u obzir množenjem u formuli obezvrijeđenja.

Za obračun obezvrijeđenja u okviru homogenih grupa Corporate sa prvoklasnim kolateralom i Retail sa prvoklasnim kolateralom, Banka primjenjuje fiksni procenat u iznosu od 0.1% u odnosu na EAD.

Kao **EAD**, odnosno iznos izloženosti u svrhu obračuna očekivanih kreditnih gubitaka na dvanaestomjesečnom i nivou vijeka trajanja finansijskog instrumenta se uzima iznos izloženosti prema definiciji u uvodu, a prema planu amortizacije. Za vanbilansne izloženosti kao osnovica za obračun obezvrijeđenja, upotrebljava se iznos vanbilansne izloženosti zajedno sa faktorom kreditne konverzije, kako je to definisano Metodologijom za procjenu obezvrijeđenja i očekivanog gubitka (tj. kao proizvod vanbilasne izloženosti i faktora kreditne konverzije).

Kao **CCF**, odnosno faktor kreditne konverzije, Banka koristi vrijednosti definisane članom 13. Odluke o adekvatnosti kapitala CBCG.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

3.8. Finansijski instrumenti (Nastavak)

3.8.8. Obezvrjeđenje finansijske imovine (Nastavak)

3.8.8.2. Obračun obezvrjeđenja (Nastavak)

Grupna procjena ECL (Nastavak)

Obračun obezvrjeđenja za plasmane na grupnoj osnovi vrši se prema formulama ispod za sve segmente, odnosno za sve klijente kod kojih je ne postoji objektivni dokaz obezvrjeđenja, ukoliko se radi o materijalno značajnim klijentima ili za klijente kod kojih postoji dokaz o obezvrjeđenju, ali čija izloženost nije materijalno značajna.

Za izloženosti koje su klasifikovane u Stage 1 i za koje se obračunava očekivani kreditni gubitak na dvanaestomjesečnoj nivou na grupnoj osnovi, upotrebljava se formula:

$$12EL = PD_s \cdot LGD_s \cdot EAD_s$$

12EL	Dvanaestomjesečni očekivani gubitak
EADs	Izloženost u momentu izvještajnog datuma
PDs	Vjerovatnoća ulaska u status neizvršenja obaveze prilagođena za buduća očekivanja
LGDs	Gubitak u slučaju defaulta tj. stopa oporavka koja ukazuje na to koji je dio (procenat) ugovora koji su se nalazili u statusu neizvršenja obaveze izašao na prirodan način (uzimajući u obzir i vrijednost kolatarala za pojedinačne ugovore) tokom datog vremenskog perioda

Za izloženosti koje su klasifikovane u Stage 2 i 3, a za koje se obračun očekivanih kreditnih gubitaka za period vijeka trajanja finansijskih instrumenata radi na grupnoj osnovi, upotrebljava se formula:

a) Za izloženosti koje nijesu u default-u

$$LEL = \sum_{t=1}^{\text{Ročnost}} EAD_s[t] \cdot mPD_s[t] \cdot LGD_s[t]$$

gdje je:

LEL	očekivani kreditni gubitak za period vijeka trajanja finansijskog instrumenta
mPDs[t]	za makroekonomska očekivanja kroz vjerovatnoćom ponderisana scenarija prilagođen vektor PD-a
LGDs[t]	Vektor LGD-a
EADs[t]	Vektor izloženosti kreditnom riziku

b) Za izloženosti u default-u

Upotrebljava se ista formula kao i u prethodnom dijelu s tim da je PD vektor=1 po svim tačkama krive.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

3.8. Finansijski instrumenti (Nastavak)

3.8.8. Obezvrjeđenje finansijske imovine (Nastavak)

3.8.8.2. Obračun obezvrjeđenja (Nastavak)

Obračun ECL na pojedinačnoj osnovi

Nakon što se izvrši selekcija pojedinačno značajnih plasmana i utvrdi postojanje jednog ili više objektivnih dokaza obezvrjeđenja potraživanja, obezvrjeđenje se procjenjuje na pojedinačnoj osnovi.

Iznos obezvrjeđenja u skladu sa MSFI se računa kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti sredstava i sadašnje vrijednosti vjerovatnoćom ponderisanih scenarija procijenjenih novčanih tokova diskontovanih na sadašnju vrijednost odnosno vrijednost na dan izvještavanja.

Obezvrjeđenje (P_{ind}) se na pojedinačnoj osnovi obračunava kao:

$$P_{ind} = CA - RA$$

gdje je:

CA	Knjigovodstvena vrijednost finansijskog sredstva
RA	Iznos koji Banka očekuje da naplati po pojedinačno obezvrjeđenom sredstvu kroz vjerovatnoćom ponderisana scenarija. RA se definiše kao sadašnja vrijednost procijenjenih budućih novčanih tokova CFt.

Obračun RA je prikazan u sljedećoj matematičkoj formuli:

$$RA = \sum_0^t \frac{CF_t}{(1+r)^t}$$

pri čemu je:

t	Očekivani period naplate potraživanja od strane Banke. Novčani tokovi se dodaju mjesečno.
---	---

Procjena iznosa koji Banka očekuje da naplati po pojedinačno obezvrjeđenom sredstvu se radi u skladu sa principom vjerovatnoćom ponderisanih pretpostavki, tako da Banka radi procjenu u dva različita scenarija kojima dodjeljuje vjerovatnoću i iznos naplate, a konačan iznos RA zbir iznosa naplate po scenariju pondersanog sa njegovom vjerovatnoćom.

Faktor diskontovanja r označava inicijalno ugovorenu efektivnu kamatnu stopu obračunatu za određeni kredit ukoliko se radi o kreditu koji je klasifikovan u Stage 3, odnosno kreditno prilagođenoj efektivnoj kamatnoj stopi ukoliko se radi o POCI imovini.

Banka razmatra sljedeću vezu između godišnje EKS i mjesečne EKS: $EKS_{p.m.} = (1 + EKS_{p.a.})^{1/12} - 1$

Procjena klijenta sastoji se od procjene budućih novčanih tokova. Očekivane buduće novčane tokove čine

- Budući novčani tokovi iz redovnog poslovanja; I
- Budući novčani tokovi iz naplate kolaterala.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

3.8. Finansijski instrumenti (Nastavak)

3.8.8. Obezvrijeđenje finansijske imovine (Nastavak)

3.8.8.2. Obračun obezvrijeđenja (Nastavak)

Obračun ECL na pojedinačnoj osnovi (Nastavak)

Za diskontovanje novčanih tokova koristi se efektivna kamatna stopa ili kreditnim rizikom prilagođena EKS (iskazana na mjesečnom nivou) u zavisnosti o kojem tipu imovine se radi. Za obračun obezvrijeđenja stavki vanbilansa i diskontovanje novčanih tokova, efektivna kamatna stopa se može utvrditi na jedan od sljedećih načina:

- kod odobrenih, a neiskorišćenih kredita – postoji efektivna kamatna stopa;
- kod garancija, akreditiva i ostalih vanbilansnih potraživanja, Banka koristiti kamatnu stopu od 10%.

Dodatno, uzima se u obzir ročnost od 12-24 mjeseci, jer se smatra da bi se potencijalna vanbilansna stavka, ukoliko bi pala na teret Banke pretvorila u kredit, ročnosti 12-24 mjeseci i eventualno svi ostali uslovi koji bi uticali na visinu efektivne kamatne stope.

Sljedeći parametri koji se smatraju značajnim:

- Ugovorena efektivna kamatna stopa;
- Datum odobrenja i datum dospijeca plasmana;
- Očekivana naplata iz tokova gotovine (glavnica, kamata, naknada) iz originalnog plana otplate ili korigovanog u skladu sa docnjom ili iskustvom;
- Očekivana naplata iz kolaterala, ukoliko se naplata ne očekuje iz tokova redovnog poslovanja. Kolateral se unosi umanjen za odgovarajuće umanjeње odnosno „haircut“, definisan procedurom.

Uzimajući u obzir odrednicu MSFI 9 da procjena očekivanih kreditnih gubitaka treba uvijek odražavati mogućnost da nastanu kreditni gubici čak i ako je najvjerojatniji izostanak kreditnog gubitka, Banka je definisala procenat od 0.1% kao minimalni iznos obezvrijeđenja po pojedinačnoj partiji.

3.8.8.3. Prezentacija

Obezvrijeđenje za ECL u bilansu stanja se prikazuje na sljedeći način:

- Za finansijska sredstva koja se vrednuju po amortizovanoj vrijednosti, obezvrijeđenje umanjuje bruto knjigovodstvenu vrijednost finansijskog sredstva;
- Za vanbilansne izloženosti (preuzete obaveze za nepovučene kredite i finansijske garancije) obezvrijeđenje se priznaje kao rezerva u pasivi bilansa stanja;
- Za djelimično povučene kreditne linije, gdje Banka ne može odvojeno da identifikuje ECL, očekivani kreditni gubici su zajedno iskazani, kao odbitna stavka bruto knjigovodstvene vrijednosti povučenih kreditnih linija. Obezvrijeđenje se evidentira u mjeri u kojoj kombinovani ECL premašuje bruto knjigovodstvenu vrijednost sredstva;

Za dužničke instrumente koji su klasifikovani kao FVOCI obezvrijeđenje se ne priznaje u bilansu stanja, budući da knjigovodstvena vrijednost ovih sredstava mora da bude jednaka njihovoj fer vrijednosti.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

3.8. Finansijski instrumenti (Nastavak)

3.8.8. Obezvrjeđenje finansijske imovine (Nastavak)

3.8.8.4. Rezervacije

U skladu sa važećom Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama („Sl. list CG“, br.22/12, 55/12, 57/13, 44/17 i 82/17), Banka je dužna da, zavisno od vjerovatnoće ostvarivanja gubitka, stavku aktive klasifikuje u jednu od sljedećih klasifikacionih grupa:

- Klasifikaciona grupa A (Dobra aktiva) - klasifikuje se kredit i druga potraživanja kod kojih postoje čvrsto dokumentovani dokazi da će biti naplaćeni u skladu sa ugovorenim uslovima u punom iznosu;
- Klasifikaciona grupa B (Aktiva sa posebnom napomenom), sa podgrupama B1 i B2 - klasifikuje se kredit za koji postoji mala vjerovatnoća ostvarivanja gubitka, ali taj kredit mora biti predmet posebne pažnje banke, jer bi potencijalni rizik, ukoliko ne bi bio adekvatno praćen, mogao da dovede do slabijih perspektiva u pogledu njegove naplate;
- Klasifikaciona grupa C (Substandardna aktiva), sa podgrupama C1 i C2 - klasifikuje se kredit za koji postoji visoka vjerovatnoća ostvarivanja gubitka, zbog jasno utvrđenih slabosti koje ugrožavaju njegovu otplatu;
- Klasifikaciona grupa D (Sumnjiva aktiva) klasifikuje se kredit za koji je naplata u cjelosti, imajući u vidu kreditnu sposobnost dužnika, vrijednost i mogućnost realizacije kolaterala, malo vjerovatna;
- Klasifikaciona grupa E (Gubitak) klasifikuje se kredit koje će biti u potpunosti nenaplativ, ili će biti naplaćen u neznatnom iznosu.

Obračun rezervacija vrši se na mjesečnoj osnovi. Na osnovu urađene klasifikacije za stavke bilansne aktive i vanbilansne stavke, na mjesečnom nivou, Banka obračunava rezervacije za potencijalne gubitke, primjenom procenata iz sljedeće tabele:

Kategorija rizika	% rezervisanja	kašnjenja
A	0.5	<30
B1	2	31-60
B2	7	61-90
C1	20	91-150
C2	40	151-270
D	70	271-365
E	100	>365

Banka je dužna da utvrđuje razliku između iznosa rezervacija za potencijalne gubitke, obračunatog u skladu sa gore navedenom tabelom i zbira iznosa obezvrjeđenja za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke, izračunatog u skladu sa odredbama Odluke kojima se propisuje način vrednovanja stavki aktive primjenom MSFI 9.

Pozitivna razlika između obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa obezvrjeđenja za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke, predstavlja odbitnu stavku od sopstvenih sredstava Banke.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

3.9. Nekretnine, postrojenja i oprema i nematerijalna sredstva

Nekretnine, postrojenja, oprema i nematerijalna sredstva iskazani su na dan 31. decembra 2021. godine po nabavnoj vrijednosti, umanjenoj za ispravku vrijednosti. Nabavnu vrijednost čini vrijednost po fakturi dobavljača, uvećana za zavisne troškove po osnovu nabavke i troškove dovođenja sredstva u stanje funkcionalne pripravnosti.

Amortizacija se ravnomjerno obračunava na nabavnu vrijednost primjenom sljedećih godišnjih stopa, s ciljem da se u potpunosti otpiše u toku njihovog korisnog vijeka trajanja. Obračun amortizacije počinje kada se sredstva stave u upotrebu.

	Stopa (%)	
	2021	2020
Građevinski objekti	1	1
Računari i računarska oprema	20	20
Namještaj i druga oprema	11	11
Vozila	15	15
Ulaganje u tuđe objekte	15	15
Nematerijalna ulaganja	20	20

U skladu sa Zakonom o porezu na dobit pravnih lica („Sl. list CG” br. 80/04, 40/08, 86/09, 14/12, 61/13 i 055/16) vrijednost građevinskih objekata za poreske svrhe obračunava se primjenom proporcionalnog metoda, odnosno opreme i aplikativnih softvera primjenom degresivnog metoda za cijeli period, bez obzira na datum aktivacije. Građevinski objekti pripadaju grupi I na koju se primjenjuje stopa od 5%, dok su ostala sredstva, oprema i aplikativni softveri, raspoređeni u grupe od II do V, na koje se primjenjuju stope od 15% do 30%.

3.10. Investicione nekretnine

Ulaganja u nekretnine su materijalna osnovna sredstva koja se ne koriste neposredno za obavljanje djelatnosti, nego su nabavljena sa ciljem izdavanja na korišćenje ili za prodaju. Investicione nekretnine se inicijalno priznaju po nabavnoj vrijednosti koju čine nabavna cijena i transakcioni troškovi nabavke. Naknadno procjenjivanje vrši se po modelu fer vrijednosti koja se temelji na tržišnoj vrijednosti. Dobici i gubici iz naknadnog odmjeravanja se priznaju u bilansu uspjeha.

3.11. Obezvredjenje materijalne i nematerijalne imovine

Na dan bilansa stanja, rukovodstvo Banke analizira vrijednosti po kojima je prikazana nematerijalna i materijalna imovina Banke. Ukoliko postoji indikacija da je neko sredstvo obezvređeno, nadoknadiv iznos te imovine se procjenjuje kako bi se utvrdio iznos obezvređenja. Ukoliko je nadoknadivi iznos nekog sredstva procijenjen kao niži od vrijednosti po kojoj je to sredstvo prikazano, postojeća vrijednost tog sredstva se umanjuje do visine nadoknadive vrijednosti.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

3.11. Obezvredjenje materijalne i nematerijalne imovine (Nastavak)

Gubitak po osnovu obezvređenja vrijednosti imovine priznaje se kao rashod tekućeg perioda i iskazuje se u okviru ostalih rashoda. Ako naknadno dođe do situacije da gubitak zbog obezvređenja priznat u ranijim godinama ne postoji ili se smanjio, vrijednost sredstva se povećava do revidirane procjene o njegovoj naknadivoj vrijednosti, ali tako da povećana vrijednost po kojoj se sredstvo vodi ne bude veća od vrijednosti po kojoj bi se sredstvo vodilo da nije bio u prethodnim godinama priznat utvrđeni gubitak zbog obezvređivanja sredstava.

Rukovodstvo Banke smatra da ukupna vrijednost materijalne i nematerijalne imovine sa stanjem na dan 31. decembra 2021. godine nije precijenjena.

3.12. Stečena aktiva

Stečena aktiva predstavlja imovinu koja je postala vlasništvo Banke po osnovu naplate potraživanja za plasmane koji su bili obezbijeđeni navedenom imovinom. Banka evidentira primljena sredstva po nižoj od bruto knjigovodstvene vrijednosti potraživanja ili tržišne vrijednosti sredstva obezbjeđenja umanjenoj za troškove prodaje.

U skladu sa Odlukom o minimalnim standardima za ulaganja banaka u nepokretnosti i osnovna sredstva („Sl. list CG“, br. 24/09, 66/10, 58/11, 61/12, 13/13, 51/13, 16/15 i 82/17) ukupna ulaganja Banke u nepokretnosti i osnovna sredstva ne smiju biti veća od iznosa osnovnog kapitala Banke. Izuzetno, Banka može imati ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva i iznad nivoa osnovnog kapitala, ako su ispunjeni sljedeći uslovi:

- iznos ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva koji prelazi iznos osnovnog kapitala banke izračunat u skladu sa stavom 1 ovog člana, Banka tretira kao odbitnu stavku pri izračunavanju ukupnog iznosa sopstvenih sredstava Banke;
- nakon umanjenja osnovnog kapitala Banke izvršenog u skladu sa tačkom 1) ovog stava, nivo sopstvenih sredstava i koeficijent solventnosti Banke prelaze zakonom propisani minimum.

Za nepokretnost koju je stekla u zamjenu za potraživanja u postupku restrukturiranja duga, u stečajnom postupku, odnosno postupku likvidacije nad dužnikom Banke, u postupku reorganizacije dužnika u skladu sa propisima kojima se uređuje stečaj, ili u postupku izvršenja radi namirenja potraživanja, Banka je dužna da pri obračunavanju ukupnog iznosa ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva u obračun uključi vrijednost te nepokretnosti minimalno u sljedećim procentima:

- 0% ako od dana sticanja nepokretnosti nije proteklo više od četiri godine;
- 30% ako je od dana sticanja nepokretnosti proteklo više od četiri, ali ne više od pet godina;
- 50% ako je od dana sticanja nepokretnosti proteklo pet, ali ne više od šest godina;
- 75% ako je od dana sticanja nepokretnosti proteklo više od šest godina.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

3.13. Rezervisanja

Rezervisanja se priznaju onda kada:

- Banka ima sadašnju zakonsku ili izvedenu obavezu nastalu kao rezultat prethodnih događaja;
- u većoj mjeri je vjerovatno da će namirenje obaveze zahtijevati odliv sredstava; i
- iznos obaveze se može pouzdano procijeniti.

Rezervisanja se odmjeravaju po sadašnjoj vrijednosti izdataka potrebnih za izmirenje obaveza.

Rezervisanja se ponovo procjenjuju na datum svakog bilansa stanja i koriguju se na način da odražavaju najbolju sadašnju procjenu. Ukoliko više nije vjerovatno da će odliv sredstava koji generišu ekonomske koristi biti potreban za izmirenje date obaveze, rezervisanje se ukida kroz bilans uspjeha.

3.14. Benefiti zaposlenima

3.14.1. Doprinosi kojima se obezbjeđuje socijalna sigurnost zaposlenih

U skladu sa propisima koji se primjenjuju u Crnoj Gori, Banka je u obavezi da plaća doprinose državnim fondovima kojima se obezbjeđuje socijalna sigurnost zaposlenih. Ove obaveze uključuju doprinose za zaposlene na teret poslodavca u iznosima obračunatim po stopama propisanim relevantnim zakonskim propisima. Banka je, takođe, obavezna da od bruto plata zaposlenih obustavi doprinose i da ih, u ime zaposlenih, uplati tim fondovima. Doprinosi na teret poslodavca i doprinosi na teret zaposlenog se evidentiraju na teret rashoda perioda na koji se odnose.

3.14.2. Obaveze po osnovu otpremnina

Sadašnja vrijednost budućih obaveza u skladu sa Opštim kolektivnim ugovorom Crne Gore, kao što su otpremnine za odlazak u penziju nakon ispunjavanja uslova, po procjeni rukovodstva Banke, nemaju materijalno značajnijeg efekta na finansijske izvještaje posmatrane u cjelini, ali, u skladu sa računovodstvenim propisima primjenljivim u Crnoj Gori, izvršena su rezervisanja po osnovu navedenih beneficija zaposlenih, primjenom aktuarskog obračuna.

3.15. Obaveze po kreditima

Obaveze po kreditima se inicijalno priznaju po fer vrijednosti, koja je obično jednaka nabavnoj vrijednosti, uključujući nastale transakcione troškove. U narednim periodima, obaveze po kreditima se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti. Sve razlike između ostvarenog priliva, umanjenog za transakcione troškove i iznosa otplata, priznaju se u bilansu uspjeha kao kamatni rashodi u period korišćenja kredita, primjenom metoda efektivne kamatne stope.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

3.16. Komisioni poslovi

Banka obavlja komisione poslove po principu Ugovora o poslovnoj saradnji, koji se zaključuje sa Komitentom sa jedne strane i sa Korisnikom kredita sa druge strane. Banka se po ovoj vrsti posla obavezuje da primi sredstva od Komitenta i da u svoje ime, a za njegov račun, zaključi Ugovor o komisionom kreditu sa Korisnikom kredita, i da mu ta sredstva u cjelosti stavi na raspolaganje. Korisnik kredita plaća kamatu prema ugovoru o komisionom kreditu u skladu sa planom otplate, dok Banka naplaćuje proviziju kao naknadu za vođenje komisionih poslova. Komisioni poslovi se razlikuju od kreditnih poslova zbog činjenice da Banka ne snosi kreditni rizik, koji je u potpunosti na strani komitenta. Iz ovog razloga, Banka ove poslove knjigovodstveno evidentira vanbilansno, dok se prihodi od provizije evidentiraju u bilansu uspjeha u okviru pozicije prihodi od naknada i provizija tokom perioda trajanja komisionog posla.

4. RAČUNOVODSTVENE PROCJENE I PRETPOSTAVKE

Rukovodstvo vrši procjene i donosi pretpostavke koje utiču na vrijednost sredstava i obaveza u narednoj finansijskoj godini. Računovodstvene procjene i pretpostavke se kontinuirano vrednuju i zasnivaju se na istorijskom iskustvu i drugim faktorima, uključujući očekivanja budućih događaja za koje se vjeruje da će u datim okolnostima biti razumna.

Rezultirajuće računovodstvene procjene će, po definiciji, rijetko biti jednake ostvarenim rezultatima. Najznačajnija korišćenja procjena i prosuđivanja su sljedeća:

4.1. Obezvrjeđenje vrijednosti kredita

Banka prati i provjerava kvalitet kreditnog portfolia mjesečno, kako na individualnoj tako i na kolektivnoj osnovi, sa ciljem tekuće procjene potrebnog iznosa obezvrjeđenja. Prilikom određivanja visine obezvrjeđenja na individualnoj osnovi, Banka procjenjuje vrijednost budućih novčanih tokova, pored ostalog i iz sredstava obezvrjeđenja, koristeći određeni stepen umanjavanja vrijednosti kolaterala (*haircuts*) i određeni period naplate.

Rukovodstvo koristi procjene bazirane na istorijskim gubicima za sredstva sa sličnim karakteristikama kreditnog rizika, kako bi se procijenio nivo umanjavanja vrijednosti kolaterala i period naplate. Metodologija i pretpostavke koje se koriste u procjeni iznosa i perioda budućih novčanih tokova, pregledaju se redovno, kako bi se eliminisale sve razlike između procijenjenih gubitaka i stvarnih iskustava.

Stresno testiranje za kreditni rizik predviđa uticaj nepovoljnih makroekonomskih uslova na nenaplativost i stope gubitka. Na osnovu istorijskog iskustva, procjenjuje se veza između makroekonomskih faktora i faktora rizika i primjenjuje se referentna vrijednost za postojeće izloženosti kako bi se procijenila dodatna stopa nenaplativosti i obezvrjeđenja potrebnog da se odgovori na identifikovani rizik. Pretpostavka u ovim scenarijima je da se izloženost ne mijenja u toku jedne godine.

Kreditni koji nose manji rizik i krediti niže izloženosti provjeravaju se kolektivno.

4.2. Obezvrjeđenje hartija od vrijednosti

Za procjenu obezvrjeđenja hartija od vrijednosti, Banka koristi sistem rejtinga međunarodno priznatih rejting agencija (Moody's, S&P, Fitch), kao i njihova istraživanja o državnom i korporativnom dugu.

U dijelu PD parametra (*Probability of Default*) koriste se direktno podaci iz navedenih istraživanja, pri čemu je uticaj procjena i pretpostavki nizak. Procjena LGD parametra (*Loss Given at Default*) za državni dug zasniva se na informacijama iz navedenih istraživanja za default ekonomija po karakteristici najbližijih ekonomijama emitentata čije hartije od vrijednosti Banka ima u portfoliju. Za korporativni dug koriste se prosječne vrijednosti.

Najznačajnije pretpostavke odnose se na *forward-looking* informacije, pri čemu je Banka, vođena načelom opreznosti u periodu pojačane neizvjesnosti, koristila umjereno pesimistička scenarija u izradi modela.

4. RAČUNOVODSTVENE PROCJENE I PRETPOSTAVKE (Nastavak)

4.3. Fer vrijednost finansijskih instrumenata

Fer vrijednost finansijskih instrumenata kojima se trguje na aktivnom tržištu se dobija na osnovu objavljene tržišne cijene na datum vrednovanja.

Određivanje fer vrijednosti finansijske imovine i obaveza za koje ne postoji uočljiva tržišna cijena zahtijeva korišćenje različitih tehnika vrednovanja. Iako tehnike vrednovanja u dobroj mjeri odražavaju tržišne uslove na dan odmjerenja, isti se ipak mogu razlikovati od tržišnih uslova prije i poslije toga dana.

Za finansijske instrumente kojima se ne trguje često i koji imaju nisku cjenovnu transparentnost, fer vrijednost je manje objektivna i zahtijeva određene stepene varijacije u procjenjivanju koji zavise od likvidnosti, koncentracije, neizvjesnosti tržišnih faktora, cjenovnih pretpostavki i ostalih rizika koji utiču na određeni instrument. Promjena procjena tih faktora bi mogla uticati na prikazanu fer vrijednost finansijskih instrumenata.

4.4. Dugoročne naknade zaposlenima

Trošak dugoročnih benefita zaposlenih određen je na osnovu aktuarskog obračuna, uz primjenu aktuarskih pretpostavki: diskontna stopa, budući rast zarada u skladu sa stopom inflacije i napredovanja, i rast zarada po osnovu minulog rada, kao i promjene u broju zaposlenih koji stiču pravo za isplatu naknade. S obzirom na dugoročnu prirodu ovih planova, procjene su predmet značajne neizvjesnosti. Aktuarski obračun vrši nezavisni aktuar.

4.5. Korisni vijek trajanja nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja i opreme

Određivanje korisnog vijeka trajanja nematerijalnih sredstava, nekretnina, postrojenja i opreme se zasniva na prethodnom iskustvu sa sličnim sredstvima, kao i na anticipiranom tehničkom razvoju i promjenama na koje utiče veliki broj ekonomskih ili industrijskih faktora. Adekvatnost određenog korisnog vijeka trajanja se preispituje na godišnjem nivou ili kada god postoji indikacija da je došlo do značajne promjene faktora koji su predstavljali osnov za određivanje korisnog vijeka trajanja.

4.6. Sudski sporovi

Rukovodstvo Banke vrši procjenu iznosa rezervisanja za odliv sredstava po osnovu sudskih sporova na bazi procjene vjerovatnoće da će do odliva sredstava zaista doći prema ugovorenoj ili zakonskoj obavezi iz prošlih perioda.

4. RAČUNOVODSTVENE PROCJENE I PRETPOSTAVKE (Nastavak)

4.7. Procjene vezane za lizing

4.7.1. Procjena perioda trajanja ugovora o zakupu na neodređeno

Banka ima ugovore o zakupu poslovnih prostora u kojima obavlja djelatnost sklopljene na neodređeno vrijeme. Rukovodstvo Banke vrši procjenu očekivanog trajanja ugovora na bazi raspoloživih informacija. Procjene se revidiraju na svaki period izvještavanja ili ako postoje značajne promjene ugovornih uslova.

4.7.2. Procjena inkrementalne stope zaduživanja (diskontna stopa)

Banka nije u mogućnosti da odredi implicitnu stopu lizinga, stoga u odmjeravanju obaveze za lizing koristi inkrementalnu stopu zaduživanja. Inkrementalna stopa zaduživanja odražava stopu po kojoj bi Banka mogla da pozajmi sredstva neophodna da kupi imovinu koja je predmet zakupa, u sličnim ekonomskim okolnostima.

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA

5.1. Uvod

Banka je u svome poslovanju izložena različitim rizicima od kojih su najznačajniji:

- kreditni rizik;
- tržišni rizik;
- rizik likvidnosti;
- operativni rizik.

Strategije politike, procedure i druga akta za upravljanje rizicima su dizajnirana da identifikuju i analiziraju rizike, da definišu odgovarajuće limite i kontrole za upravljanje rizicima, kao i da prate izloženost Banke pojedinim rizicima. Akta za upravljanje rizicima su predmet redovne kontrole u cilju adekvatnog odgovora na nastale promjene na tržištu, proizvodima i uslugama.

Služba za nadzor, upravljanje i izvještavanje o rizicima odgovorna je za praćenje izloženosti Banke pojedinim rizicima o čemu se mjesečno izvještava Komitet za upravljanje aktivom i pasivom i Odbor direktora.

5.2. Kreditni rizik

Banka je izložena kreditnom riziku koji predstavlja rizik da dužnici neće biti u mogućnosti da dugovanja prema Banci izmire u potpunosti i na vrijeme. Kreditni rizik je identifikovan kao najznačajniji rizik u portfoliju Banke. Banka vrši rezervisanja za očekivane kreditne gubitke kako je to definisano Metodologijom za procjenu obezvređenja i očekivanog gubitka po MSFI 9 (Napomena 3.3.8). Značajne promjene u privredi, odnosno stanju pojedinih privrednih grana koje čine osnov kreditnog portfolija Banke, mogle bi dovesti do gubitaka koji se razlikuju od gubitaka po osnovu kojih je izvršeno rezervisanje na dan bilansa stanja. Stoga rukovodstvo Banke oprezno upravlja izloženošću kreditnom riziku.

5.2.1. Upravljanje kreditnim rizikom

Izloženost kreditnom riziku ispoljava se kao rizik finansijskog gubitka koji nastaje kao posljedica nemogućnosti dužnika da ispuni sve ugovorene obaveze prema Banci. Strateško opredjeljenje Banke usmjereno je na osiguranju optimalne diversifikacije rizika i izvora prihoda u pravcu povećanja rentabilnosti i segmentu pružanja postojećih proizvoda i usluga, kao i promovisanju i afirmaciji novih. Banka upravlja preuzetim kreditnim rizikom tako što određuje limite u odnosu na velike kredite, pojedinačne korisnike kredita i povezana lica. Pomenuti rizici se kontinuirano prate i predmet su stalne kontrole.

Upravljanje izloženošću kreditnom riziku vrši se redovnom analizom sposobnosti korisnika kredita i potencijalnih korisnika kredita da otplaćuju obaveze po osnovu kamate i glavnice.

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.2. Kreditni rizik (Nastavak)

5.2.1. Upravljanje kreditnim rizikom (Nastavak)

Preuzete i potencijalne obaveze po osnovu kredita

Primarna svrha ovih instrumenata je da se obezbijedi da sredstva budu dostupna klijentu u skladu sa zahtjevima. Garancije i aktivirani akreditivi predstavljaju neopozive garancije Banke da će izvršiti plaćanje u slučaju da klijent ne može da ispuni svoje obaveze prema trećim stranama, i stoga nose isti kreditni rizik kao i krediti.

5.2.2. Rezervisanja za kreditne gubitke po osnovu obezvrjeđenja u skladu sa računovodstvenim propisima važećim u Crnoj Gori

Za stavke bilansne aktive i vanbilansa po osnovu kojih je izložena kreditnom riziku, Banka vrši procjenu obezvrjeđenja (za stavke bilansne aktive), odnosno procjenu vjerovatnog gubitka (za vanbilansne stavke). U skladu sa metodologijom, Banka je sva finansijska sredstva podijelila u grupe (portfolija) sa sličnim karakteristikama kreditnog rizika, a imajući u vidu trenutnu veličinu i strukturu kreditnog portfolija, segmentacija je izvršena na: plasmane pravnim licima i preduzetnicima i plasmane stanovništvu. Banka na dan izvještavanja, utvrđuje da li je došlo do obezvrjeđenja finansijskog sredstva. Objektivni dokazi koji ukazuju da je došlo do obezvrjeđenja plasmana su objašnjeni u Napomeni 3.8.8.

5.2.3. Maksimalna izloženost kreditnom riziku

U nastavku je dat prikaz finansijske aktive i vanbilansnih izloženosti koje podliježu kreditnom riziku (iznosi obuhvataju cjelokupna potraživanja, uključujući kamate i vremenska razgraničenja):

u hiljadama EUR

<i>I Pregled aktive</i>	31. decembar 2021.		31. decembar 2020.	
	Bruto	Neto	Bruto	Neto
Novčana sredstva i računi				
depozita kod centralnih banaka	181,041	181,041	78,179	78,179
Kreditni i potraživanja od banaka	37,571	37,513	25,323	25,305
Kreditni i potraživanja od klijenata	158,089	150,047	106,755	101,529
Hartije od vrijednosti	88,631	87,550	91,396	90,446
Ostala finansijska sredstva	118	89	65	37
Ostala sredstva	2,949	2,759	6,755	6,645
	468,399	458,999	308,473	302,141
<i>II Vanbilansne stavke</i>				
Preuzete neopozive obaveze	7,741	7,451	4,039	3,987
Plative garancije	8,515	8,482	9,052	8,769
Činidbene garancije	1,455	1,269	2,647	2,582
	17,711	17,202	15,738	15,338
Ukupno (I+II)	486,110	476,201	324,211	317,479

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.2. Kreditni rizik (Nastavak)

5.2.3. Maksimalna izloženost kreditnom riziku (Nastavak)

Tipovi instrumenata obezbjeđenja su:

- depoziti;
- pravo zaloge na industrijskim mašinama, hartijama od vrijednosti, zalihama i vozilima;
- hipoteke na nepokretnostima i fiducijarni prenos vlasništva;
- mjenice;
- ovlašćenja;
- administrativne zabrane;
- žiranti i
- polise osiguranja.

Katalogom prihvatljivih kolaterala definišu se tipovi kolaterala (instrumenti osiguranja naplate plasmana Banke) i utvrđuje se koje stvari i prava imaju tretman kolaterala, odnosno koje stvari i prava i pod kojim uslovima Banka uzima u obzir prilikom analize i procjene kreditnog rizika dužnika. Upravljanje kreditnim rizikom na taj način se djelimično kontroliše.

Uzimajući u obzir rizik promjene vrijednosti kolaterala, prilikom procjenjivanja novčanih tokova iz kolaterala, Banka na sve nepokretnosti primjenjuje hair-cut od najmanje 30%, pa do 100% zavisno od tipa kolaterala i lokacije, dok se na kolateral u vidu zaloge na pokretnim stvarima primjenjuje hair-cut od 90%.

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)**5.2. Kreditni rizik (Nastavak)****5.2.4. Krediti i potraživanja od banaka i klijenata****Kreditni i potraživanja od banaka i klijenata - staging**

U tabelama u nastavku dat je prikaz bruto izloženosti i obračunatog iznosa obezvrjeđenja za glavnice potraživanja (ECL – očekivanih kreditnih gubitaka) po stage-u, za kredite i potraživanja od banaka i klijenata:

u hiljadama EUR

31.12.2021	Bruto S1	Bruto S2	Bruto S3	Ukupno	ECL S1	ECL S2	ECL S3	Ukupno ECL	Neto
Gotovinski	1,620	116	489	2,226	40	40	446	526	1,699
Stambeni	284	284	27	595	2	20	27	49	546
Kreditne kartice	428	29	50	507	3	4	8	15	492
Ostalo	1,454	1142	482	3078	37	37	345	419	2,659
Kreditni fizičkim licima	3,751	387	840	4,978	81	102	826	1,009	5,396
Velika i srednja preduzeća	84,843	34,609	16,687	136,139	584	1,349	4,254	6,187	129,952
Država	13,388	-	-	13,388	147	-	-	147	13,241
Ostalo	120	-	-	120	2	-	-	2	118
Kreditni pravnim licima	98,351	34,609	16,687	149,647	733	1,349	4,254	6,336	143,311
Ukupno kreditni klijentima	102,137	36,180	17,735	156,052	814	1,451	5,080	7,345	148,707
Kreditni bankama	37,571	-	-	37,571	58	-	-	-	37,513

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)**5.2. Kreditni rizik (Nastavak)****5.2.4. Krediti i potraživanja od banaka i klijenata (Nastavak)**

Kreditni i potraživanja od banaka i klijenata – staging

u hiljadama EUR

31.12.2020	Bruto S1	Bruto S2	Bruto S3	Ukupno	ECL S1	ECL S2	ECL S3	Ukupno ECL	Neto
Gotovinski	1,555	78	483	2,116	46	18	442	506	1,610
Stambeni	409	275	28	712	3	32	28	63	649
Kreditne kartice	619	13	7	639	4	3	6	13	626
Ostalo	1,168	21	322	1,511	7	-	322	329	1,182
Kreditni fizičkim licima	3,751	387	840	4,978	60	53	798	911	4,067
Velika i srednja preduzeća	55,559	23,567	6,816	85,942	408	1,103	2,198	3,709	82,233
Država	15,000	-	-	15,000	83	-	-	83	14,917
Ostalo	89	-	-	89	-	-	-	-	89
Kreditni pravnim licima	70,648	23,567	6,816	101,031	491	1,103	2,198	3,792	97,239
Ukupno krediti klijentima	74,399	23,954	7,656	106,009	551	1,156	2,996	4,703	101,306
Kreditni bankama	25,323	-	-	25,323	18	-	-	18	25,305

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)**5.2. Kreditni rizik (Nastavak)****5.2.4. Krediti i potraživanja od banaka i klijenata (Nastavak)**

U tabelama u nastavku dat je prikaz podataka o izloženosti po osnovu glavnice potraživanja kreditnom riziku po sektorima i kategorijama potraživanja, stage-u i broju dana kašnjenja u otplati dospjelih obaveza:

Potraživanja od klijenata i banaka – Stage 1

u hiljadama EUR

31.12.2021	Nije u docnji	Docnja do 30 dana	Od 31 do 60 dana	Od 61 do 90 dana	Preko 90 dana	Ukupno
Gotovinski	1,146	474	-	-	-	1,620
Stambeni	193	91	-	-	-	284
Kreditne kartice	-	428	-	-	-	428
Ostalo	1,416	38	-	-	-	1,454
Kreditni fizičkim licima	2,755	1,131	-	-	-	3,786
Velika i srednja preduzeća	78,126	6,717	-	-	-	84,843
Država	13,388	-	-	-	-	13,388
Ostalo	120	-	-	-	-	120
Kreditni pravnim licima	91,634	6,717	-	-	-	98,351
Ukupno krediti klijentima	94,389	7,748	-	-	-	102,137
od čega: restrukturirani	-	-	-	-	-	-
Kreditni bankama	37,571	-	-	-	-	37,571
31.12.2020	Nije u docnji	Docnja do 30 dana	Od 31 do 60 dana	Od 61 do 90 dana	Preko 90 dana	Ukupno
Gotovinski	1,133	423	-	-	-	1,556
Stambeni	320	88	-	-	-	408
Kreditne kartice	-	619	-	-	-	619
Ostalo	1,168	-	-	-	-	1,168
Kreditni fizičkim licima	2,621	1,130	-	-	-	3,751
Velika i srednja preduzeća	55,500	59	-	-	-	55,559
Država	15,000	-	-	-	-	15,000
Ostalo	36	53	-	-	-	89
Kreditni pravnim licima	70,536	112	-	-	-	70,648
Ukupno krediti klijentima	73,157	1,242	-	-	-	74,399
od čega: restrukturirani	19,757	-	-	-	-	19,757
Kreditni bankama	25,323	-	-	-	-	25,323

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)**5.2. Kreditni rizik (Nastavak)****5.2.4. Krediti i potraživanja od banaka i klijenata (Nastavak)**

Potraživanja od klijenata i banaka – Stage 2

u hiljadama EUR

31.12.2021	Nije u docnji	Docnja do 30 dana	Od 31 do 60 dana	Od 61 do 90 dana	Preko 90 dana	Ukupno
Gotovinski	41	28	23	24	-	116
Stambeni	193	1	90	-	-	284
Kreditne kartice	-	12	6	11	-	29
Ostalo	565	576	1	-	-	1,142
Kreditni fizičkim licima	799	617	120	35	-	1,571
Velika i srednja preduzeća	30,771	3,831	6	1	-	34,609
Država	-	-	-	-	-	-
Ostalo	-	-	-	-	-	-
Kreditni pravnim licima	30,771	3,831	6	1	-	34,609
Ukupno krediti klijentima	31,570	4,448	126	36	-	36,180
od čega: restrukturirani	22,341	3,322	17	8	-	25,688
Kreditni bankama	-	-	-	-	-	-
31.12.2020	Nije u docnji	Docnja do 30 dana	Od 31 do 60 dana	Od 61 do 90 dana	Preko 90 dana	Ukupno
Gotovinski	12	44	16	6	-	78
Stambeni	10	6	195	64	-	275
Kreditne kartice	-	9	3	1	-	13
Ostalo	-	21	-	-	-	21
Kreditni fizičkim licima	22	80	214	71	-	387
Velika i srednja preduzeća	20,123	3,414	-	30	-	23,567
Država	-	-	-	-	-	-
Ostalo	-	-	-	-	-	-
Kreditni pravnim licima	20,123	3,414	-	30	-	23,567
Ukupno krediti klijentima	20,145	3,494	214	101	-	23,954
od čega: restrukturirani	5,252	926	195	-	-	6,373
Kreditni bankama	-	-	-	-	-	-

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)**5.2. Kreditni rizik (Nastavak)****5.2.4. Krediti i potraživanja od banaka i klijenata (Nastavak)**

Potraživanja od klijenata i banaka – Stage 3

u hiljadama EUR

31.12.2021	Nije u docnji	Docnja do 30 dana	Od 31 do 60 dana	Od 61 do 90 dana	Preko 90 dana	Ukupno
Gotovinski	12	8	-	1	468	489
Stambeni	-	-	-	-	27	27
Kreditne kartice	-	41	-	-	9	50
Ostalo	-	160	-	-	322	482
Kreditni fizičkim licima	12	209	-	1	826	1,048
Velika i srednja preduzeća	6,928	6,389	-	200	3,170	16,687
Država	-	-	-	-	-	-
Ostalo	-	-	-	-	-	-
Kreditni pravnim licima	6,928	6,389	-	200	3,170	16,687
Ukupno krediti klijentima	6,940	6,598	-	201	3,996	17,735
od čega: restrukturirani	6,548	5,319	-	-	2,695	14,562
Kreditni bankama	-	-	-	-	-	-
31.12.2020	Nije u docnji	Docnja do 30 dana	Od 31 do 60 dana	Od 61 do 90 dana	Preko 90 dana	Ukupno
Gotovinski	13	11	2	-	457	483
Stambeni	-	-	-	-	28	28
Kreditne kartice	-	-	-	-	7	7
Ostalo	-	-	-	-	322	322
Kreditni fizičkim licima	13	11	2	-	814	840
Velika i srednja preduzeća	2,372	2,890	-	19	1,535	6,816
Država	-	-	-	-	-	-
Ostalo	-	-	-	-	-	-
Kreditni pravnim licima	2,372	2,890	-	19	1,535	6,816
Ukupno krediti klijentima	2,385	2,901	2	19	2,349	7,656
od čega: restrukturirani	1,987	1,059	-	-	1,267	4,313
Kreditni bankama	-	-	-	-	-	-

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.2. Kreditni rizik (Nastavak)

5.2.4. Krediti i potraživanja od banaka i klijenata (Nastavak)

U tabelama u nastavku dat je prikaz podataka o obezvrijeđenim potraživanjima po danima docnje (glavnica potraživanja i odgovarajući iznos ECL-a):

Potraživanja od klijenata i banaka – Stage 3

u hiljadama EUR

31.12.2021	Bruto kredit	Obezvrijeđenje	Stage 3	Restrukturirani Stage 3	Obezvrijeđenje Stage 3	Učešće Stage 3	Kolateral za Stage 3
Gotovinski	2,225	526	489	250	446	21.98%	1,088
Stambeni	595	49	27	24	27	4.52%	-
Kreditne kartice	507	15	50	-	8	9.87%	34
Ostalo	3,078	419	482	322	345	15.66%	1,084
Kreditni fizičkim licima	6,405	1,009	1,048	596	826	16.36%	2,206
Velika i srednja preduzeća	136,139	6,187	16,687	13,966	4,254	12.26%	25,836
Država	13,388	147	-	-	-	0.00%	-
Ostalo	120	2	-	-	-	0.00%	-
Kreditni pravnim licima	149,647	6,336	16,687	13,966	4,254	11.15%	25,836
Ukupno krediti klijentima	156,052	7,345	17,735	14,562	5,080	11.37%	28,042
Kreditni bankama	37,571	58	-	-	-	0.00%	-

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)**5.2. Kreditni rizik (Nastavak)**

5.2.4. Krediti i potraživanja od banaka i klijenata (Nastavak)

Potraživanja od klijenata i banaka – Stage 3

u hiljadama EUR

31.12.2020	Bruto kredit	Obezvrjeđenje	Stage 3	Restrukturirani Stage 3	Obezvrjeđenje Stage 3	Učešće Stage 3	Kolateral za Stage 3
Gotovinski	2,116	506	483	237	442	22.83%	1,364
Stambeni	712	63	28	25	28	3.93%	-
Kreditne kartice	639	13	7	-	6	1.10%	51
Ostalo	1,511	329	322	322	322	21.31%	903
Kreditni fizičkim licima	4,978	911	840	584	798	16.87%	2,318
Velika i srednja preduzeća	85,942	3,709	6,816	3,729	2,198	7.93%	8,319
Država	15,000	83	-	-	-	0.00%	-
Ostalo	89	-	-	-	-	0.00%	-
Kreditni pravnim licima	101,031	3,792	6,816	3,729	2,198	6.75%	8,319
Ukupno krediti klijentima	106,009	4,703	7,656	4,313	2,996	7.22%	10,637
Kreditni bankama	25,323	18	-	-	-	0.00%	-

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)**5.2. Kreditni rizik (Nastavak)****5.2.4. Krediti i potraživanja od banaka i klijenata (Nastavak)**

U tabelama u nastavku dat je prikaz kretanja kredita i potraživanja od klijenata po Stage-vima u 2021. godini, za iznose glavnice potraživanja i očekivanih kreditnih gubitaka:

<i>u hiljadama EUR</i>	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Ukupno
Stanje 31.12.2020.	74,399	23,954	7,656	106,009
Nova potraživanja	65,600	6,279	1,775	73,564
Smanjenje / Otplata potraživanja	(11,719)	(9,653)	(2,239)	(23,611)
Prelazak u Stage 1	249	(249)	-	-
Prelazak u Stage 2	(21,570)	21,596	(26)	-
Prelazak u Stage 3	(4,822)	(5,747)	10,569	-
Stanje 31.12.2021.	102,137	36,180	17,735	156,052
<i>u hiljadama EUR</i>	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Ukupno
Stanje 31.12.2020.	550	1,156	2,997	4,703
Nova potraživanja	543	912	272	1,727
Smanjenje / Otplata potraživanja	(275)	(141)	(57)	(473)
Obezvređenje u toku godine	4	122	1,262	1,388
Prelazak u Stage 1	25	(25)	-	-
Prelazak u Stage 2	(28)	36	(8)	-
Prelazak u Stage 3	5	(609)	614	-
Stanje 31.12.2021.	814	1,451	5,080	7,345

Restrukturirani krediti i potraživanja

Banka je zajmoprimcu restrukturirala kredit ako je, zbog pogoršanja dužnikove kreditne sposobnosti:

- produžila rok otplate za glavnice ili kamatu,
- smanjila kamatnu stopu na odobreni kredit,
- preuzela potraživanje dužnika prema trećem licu, na ime potpune ili djelimične naplate kredita;
- smanjila iznos duga, glavnice ili kamate;
- kapitalizovala kamatu po kreditu odobrenom dužniku;
- zamijenila postojeći ili postojeće kredite novim kreditom (obnavljanje kredita);
- napravila druge slične pogodnosti koje olakšavaju finansijsku poziciju zajmoprimca.

Prilikom restrukturiranja kredita Banka vrši finansijsku analizu zajmoprimca i procjenjuje mogućnosti zajmoprimca, nakon restrukturiranja kredita, da ostvari novčane tokove koji će biti dovoljni za otplatu glavnice i kamate kredita. Banka je restrukturirala u toku 2021. godine kredite u iznosu od EUR 14,722 hiljada, od čega se na pravna lica odnosi EUR 14,647 hiljada (2020: EUR 6,777 hiljada), na fizička lica 75 hiljada (2020: EUR 65 hiljada).

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)**5.2. Kreditni rizik (Nastavak)****5.2.4. Krediti i potraživanja od banaka i klijenata (Nastavak)**

U tabelama u nastavku dat je prikaz podataka o restrukturiranim kreditima i potraživanjima:

Restrukturirani krediti i potraživanja

u hiljadama EUR

31.12.2021	Restrukturirana potraživanja	S1	S2	S3	ECL rest. potraživanja	ECL S1	ECL S2	ECL S3	Učešće restr. potraživanja	Kolateral za restrukturirana potraživanja
Gotovinski	304	-	54	250	253	-	18	236	13.67%	369
Stambeni	218	-	195	24	39	-	15	24	36.68%	289
Kreditne kartice	-	-	-	-	-	-	-	-	0.00%	-
Ostalo	342	-	20	322	323	-	-	322	11.11%	1,156
Kreditni fizičkim licima	864	-	269	596	615	-	33	582	13.49%	1,814
Velika i srednja preduzeća	39,385	-	25,418	13,966	3,921	-	753	3,168	28.93%	53,560
Država	-	-	-	-	-	-	-	-	0.00%	-
Ostalo	-	-	-	-	-	-	-	-	0.00%	-
Kreditni pravnim licima	39,385	-	25,418	13,966	3,921	-	753	3,168	26.32%	53,560
Ukupno krediti klijentima	40,249	-	25,687	14,562	4,536	-	786	3,750	25.79%	55,374
Kreditni bankama	-	-	-	-	-	-	-	-	0.00%	-

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)**5.2. Kreditni rizik (Nastavak)**

5.2.4. Krediti i potraživanja od banaka i klijenata (Nastavak)

Restrukturirani krediti i potraživanja (Nastavak)

u hiljadama EUR

31.12.2020	Restrukturirana potraživanja	S1	S2	S3	ECL rest. potraživanja	ECL S1	ECL S2	ECL S3	Učešće restr. potraživanja	Kolateral za restrukturirana potraživanja
Gotovinski	257	-	19	237	231	-	3	229	12.10%	527
Stambeni	235	-	211	25	45	-	21	25	33.01%	289
Kreditne kartice	-	-	-	-	-	-	-	-	0.00%	-
Ostalo	343	-	21	322	323	-	-	322	22.70%	1,156
Kreditni fizičkim licima	835	-	251	584	599	-	24	576	16.75%	1,972
Velika i srednja preduzeća	29,608	19,757	6,122	3,729	1,316	20	258	1,038	34.45%	37,635
Država	-	-	-	-	-	-	-	-	0.00%	-
Ostalo	-	-	-	-	-	-	-	-	0.00%	-
Kreditni pravnim licima	29,608	19,757	6,122	3,729	1,316	20	258	1,038	29.30%	37,635
Ukupno krediti klijentima	30,443	19,757	6,373	4,313	1,915	20	282	1,614	28.72%	39,607
Kreditni bankama	-	-	-	-	-	-	-	-	0.00%	-

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)**5.2. Kreditni rizik (Nastavak)**5.2.4. **Kreditni rizik (Nastavak)**

Restrukturirani krediti i potraživanja (Nastavak)

U tabelama u nastavku dat je prikaz podataka o promjenama u toku 2021. godine restrukturiranih kredita klasifikovanih u Stage 1:

u hiljadama EUR

	Stanje na 31.12.2020.	Nova restrukturirana S1 potraživanja	Smanjenje postojećih S1 potraživanja	Prelazak u S2	Prelazak u S3	Stanje na 31.12.2021.
Gotovinski	-	45	-	(45)	-	-
Stambeni	-	-	-	-	-	-
Kreditne kartice	-	-	-	-	-	-
Ostalo	-	-	-	-	-	-
Kreditni fizičkim licima	-	45	-	(45)	-	-
Velika i srednja preduzeća	19,757	5,235	-	(20,235)	(4,757)	-
Država	-	-	-	-	-	-
Ostalo	-	-	-	-	-	-
Kreditni pravnim licima	19,757	5,235	-	(20,235)	(4,757)	-
Ukupno krediti klijentima	19,757	5,280	-	(20,280)	(4,757)	-
Kreditni bankama	-	-	-	-	-	-

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)**5.2. Kreditni rizik (Nastavak)**5.2.4. **Kreditni rizik (Nastavak)**

Restrukturirani krediti i potraživanja (Nastavak)

U tabelama u nastavku dat je prikaz podataka o promjenama u toku 2021. godine restrukturiranih kredita klasifikovanih u Stage 2:

u hiljadama EUR

	Stanje na 31.12.2020.	Nova restrukturirana S2 potraživanja	Smanjenje postojećih S2 potraživanja	Prelazak u S1	Prelazak u S3	Stanje na 31.12.2021.
Gotovinski	19	68	(15)	-	(18)	54
Stambeni	211	-	(16)	-	-	195
Kreditne kartice	-	-	-	-	-	-
Ostalo	21	-	(1)	-	-	20
Kreditni fizičkim licima	251	68	(32)	-	(18)	269
Velika i srednja preduzeća	6,122	27,282	(3,416)	-	(4,570)	25,418
Država	-	-	-	-	-	-
Ostalo	-	-	-	-	-	-
Kreditni pravnim licima	6,122	27,282	(3,416)	-	(4,570)	25,418
Ukupno krediti klijentima	6,373	27,350	(3,448)	-	(4,588)	25,687
Kreditni bankama	-	-	-	-	-	-

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)**5.2. Kreditni rizik (Nastavak)**5.2.4. **Kreditni rizik (Nastavak)**

Restrukturirani krediti i potraživanja (Nastavak)

U tabelama u nastavku dat je prikaz podataka o promjenama u toku 2021. godine restrukturiranih kredita klasifikovanih u Stage 3:

u hiljadama EUR

	Stanje na 31.12.2020.	Nova restrukturirana S3 potraživanja	Smanjenje postojećih S3 potraživanja	Prelazak u S1	Prelazak u S2	Stanje na 31.12.2021.
Gotovinski	237	25	(12)	-	-	250
Stambeni	25	-	(1)	-	-	24
Kreditne kartice	-	-	-	-	-	-
Ostalo	322	-	-	-	-	322
Kreditni fizičkim licima	584	25	(13)	-	-	596
Velika i srednja preduzeća	3,729	11,692	(1,455)	-	-	13,966
Država	-	-	-	-	-	-
Ostalo	-	-	-	-	-	-
Kreditni pravnim licima	3,729	11,692	(1,455)	-	-	13,966
Ukupno krediti klijentima	4,313	11,717	(1,468)	-	-	14,562
Kreditni bankama	-	-	-	-	-	-

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)**5.2. Kreditni rizik (Nastavak)****5.2.4. Krediti i potraživanja od banaka i klijenata (Nastavak)**

Geografska koncentracija

Geografska koncentracija izloženosti Banke kreditnom riziku je prikazana u nastavku:

u hiljadama EUR

31.12.2021	Stage 1 i Stage 2				Stage 3					
	Crna Gora	EU	Ostala Evropa	Ostalo	Ukupno	Crna Gora	EU	Ostala Evropa	Ostalo	Ukupno
Fizička lica	2,177	105	1,368	136	3,786	1,578	577	430	34	2,619
Gotovinski krediti	1,597	-	22	-	1,619	601	-	3	-	604
Stambeni krediti	204	80	-	-	284	311	-	-	-	311
Kreditne kartice	192	25	76	136	429	33	12	-	-	45
Ostalo	184	-	1,270	-	1,454	633	565	427	34	1,659
							1,50		4,85	
Pravna lica	35,714	-	593	62,044	98,351	44,743	0	200	3	51,296
Banke i finansijske djelatnosti	2,000	-	-	-	2,000	202	-	-	-	202
Država, javna i lokalna samouprava	17,707	-	-	-	17,707	-	-	-	-	-
Građevinarstvo	7,841	-	200	-	8,041	3,352	-	-	-	3,352
Informisanje i komunikacije	2,056	-	-	-	2,056	-	-	-	-	-
Ostalo	752	-	-	-	752	1,508	-	-	-	1,508
Rudarstvo	1,000	-	-	-	1,000	359	-	-	-	359
Saobraćaj i logistika	75	-	-	-	75	1,354	-	-	-	1,354
Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	2,288	-	393	4,340	7,021	4,956	1,50	200	4,85	11,508
Trgovina	1,785	-	-	11,750	13,535	4,231	0	-	2	4,232
Umjetničke, zabavne i rekreativne djelatnosti	-	-	-	-	-	6,907	-	-	-	6,907
Uslužne djelatnosti	210	-	-	45,954	46,164	21,874	-	-	-	21,874
Kreditni bankama	-	7,545	22,619	7,407	37,571	-	-	-	-	-

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)**5.2. Kreditni rizik (Nastavak)**

5.2.4. Krediti i potraživanja od banaka i klijenata (Nastavak)

Geografska koncentracija (Nastavak)

u hiljadama EUR

31.12.2020	Stage 1 i Stage 2				Stage 3					
	Crna Gora	EU	Ostala Evropa	Ostalo	Ukupno	Crna Gora	EU	Ostala Evropa	Ostalo	Ukupno
Fizička lica	2,084	716	700	252	3,752	1,220	2	3	1	1,226
Gotovinski krediti	1,531	-	26	-	1,557	557	-	3	-	560
Stambeni krediti	325	84	-	-	409	303	-	-	-	303
Kreditne kartice	154	50	162	252	618	17	2	-	-	19
Ostalo	74	582	512	-	1,168	343	-	-	1	344
							1,50		12,25	
Pravna lica	54,036	-	520	16,092	70,648	16,633	0	-	0	30,383
Banke i finansijske djelatnosti	480	-	-	-	480	100	-	-	-	100
Država, javna i lokalna samouprava	17,912	-	-	-	17,912	-	-	-	-	-
Građevinarstvo	4,000	-	-	-	4,000	1,540	-	-	-	1,540
Informisanje i komunikacije	3,414	-	-	-	3,414	-	-	-	-	-
Ostalo	292	-	-	-	292	1,479	-	-	-	1,479
Rudarstvo	472	-	-	-	472	564	-	-	-	564
Saobraćaj i logistika	6	-	-	-	6	1,501	-	-	-	1,501
Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	4,573	-	520	4,340	9,433	295	1,500	-	12,250	14,045
Trgovina	1,993	-	-	11,752	13,745	3,252	-	-	-	3,252
Umjetničke, zabavne i rekreativne djelatnosti	4,494	-	-	-	4,494	1,499	-	-	-	1,499
Uslužne djelatnosti	16,400	-	-	-	16,400	6,403	-	-	-	6,403
Kreditni bankama	-	25,323	5,692	5,590	25,323	-	-	-	-	-

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)**5.2. Kreditni rizik (Nastavak)****5.2.4. Krediti i potraživanja od banaka i klijenata (Nastavak)**

Industrijska koncentracija

Industrijska koncentracija izloženosti Banke kreditnom riziku je prikazana u nastavku:

<i>u hiljadama EUR</i>	Država, javna i lokalna samou- prava	Banke i finansijske djela- tnosti	Stručne, naučne i tehničke djela- tnosti	Uslužne djela- tnosti	Trgovina	Umjetničke, zabavne i rekreativne djelatnosti	Građevi- narstvo	Informi- sanje i komun- ikacije	Rudarstvo	Saobraćaj i logistika	Ostalo	Fizička lica	Ukupno
31.12.2021.													
<i>Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti</i>													
Kredit i potraživanja od banaka	-	37,571	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	37,571
Kredit i potraživanja od klijenata	17,707	2,202	18,529	68,038	17,767	6,907	11,393	2,056	1,359	1,429	2,260	6,405	156,052
Hartije od vrijednosti	54,345	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	54,345
Ostala finansijska sredstva	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,949	-	2,949
<i>Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat</i>													
Hartije od vrijednosti	32,178	524	-	196	1,020	-	-	-	-	-	-	-	33,918
<i>Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha</i>													
Hartije od vrijednosti	102	-	-	266	-	-	-	-	-	-	-	-	368
Ostala sredstva	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,949	-	2,949
Ukupno	104,332	40,297	18,529	68,500	18,787	6,907	11,393	2,056	1,359	1,429	8,158	6,405	288,152

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)**5.2. Kreditni rizik (Nastavak)****5.2.4. Krediti i potraživanja od banaka i klijenata (Nastavak)**

Industrijska koncentracija (Nastavak)

<i>u hiljadama EUR</i>	Država, javna i lokalna samouprava	Banke i finansijske djelatnosti	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	Uslužne djelatnosti	Trgovina	Umjetničke, zabavne i rekreativne djelatnosti	Građevinarstvo	Informisanje i komunikacije	Rudarstvo	Saobraćaj i logistika	Ostalo	Fizička lica	Ukupno
31.12.2020.													
<i>Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti</i>													
Kreditni i potraživanja od banaka	-	25,323	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	25,323
Kreditni i potraživanja od klijenata	17,912	581	23,478	22,802	16,997	5,993	5,541	3,414	1,036	1,507	1,770	4,978	106,009
Hartije od vrijednosti	45,523	-	3,652	-	-	-	-	-	-	-	-	-	49,175
Ostala finansijska sredstva	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	65	-	65
<i>Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat</i>													
Hartije od vrijednosti	40,552	923	-	-	-	-	-	-	-	-	195	-	41,670
<i>Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha</i>													
Hartije od vrijednosti	102	-	-	449	-	-	-	-	-	-	-	-	551
Ostala sredstva	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6,755	-	6,755
Ukupno	104,089	26,827	27,130	23,251	16,997	5,993	5,541	3,414	1,036	1,507	8,785	4,978	229,548

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)**5.2. Kreditni rizik (Nastavak)****5.2.4. Krediti i potraživanja od banaka i klijenata (Nastavak)****Kreditni pokriveni kolateralima**

U nastavku su dati krediti i potraživanja od banaka i klijenata pokriveni kolateralima (dati su pokriveni iznosi):

<i>u hiljadama EUR</i>	Stage 1				Stage 2				Stage 3			
	Nekre- tnine	Depoziti	Ostali kolaterali	Ukupno	Nekre- tnine	Depoziti	Ostali kolaterali	Ukupno	Nekre- tnine	Depoziti	Ostali kolaterali	Ukupno
31.12.2021												
Gotovinski	227	72	-	299	6	-	-	6	370	-	14	384
Stambeni	167	80	-	247	276	-	-	276	-	-	-	-
Kreditne kartice	-	347	-	347	-	15	-	15	-	34	-	34
Ostalo	191	-	-	191	576	565	-	1,141	482	-	-	482
Kreditni fizičkim licima	585	499	-	1,084	858	580	-	1,438	852	34	14	900
Velika i srednja preduzeća	5,234	65,101	320	70,655	5,296	26,068	-	31,364	7,065	4,917	-	12,036
Država	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostalo	70	-	-	70	-	-	-	-	-	-	-	-
Kreditni pravnim licima	5,304	65,101	320	70,725	5,296	26,068	-	31,364	7,065	4,917	-	12,036
Ukupno krediti klijentima	5,889	65,600	320	71,809	6,154	26,648	-	32,802	7,917	5,005	14	12,936
Kreditni bankama	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)**5.2. Kreditni rizik (Nastavak)**

5.2.4. Krediti i potraživanja od banaka i klijenata (Nastavak)

Kreditni pokriveni kolateralima (Nastavak)

u hiljadama EUR	Stage 1				Stage 2				Stage 3			
	Nekre- tnine	Depoziti	Ostali kolaterali	Ukupno	Nekre- tnine	Depoziti	Ostali kolaterali	Ukupno	Nekre- tnine	Depoziti	Ostali kolaterali	Ukupno
31.12.2020												
Gotovinski	109	14	-	123	26	-	-	26	371	-	14	385
Stambeni	245	84	-	329	266	-	-	266	-	-	-	-
Kreditne kartice	-	520	-	520	-	-	-	-	-	-	1	1
Ostalo	538	582	-	1,120	21	-	-	21	322	-	-	322
Kreditni fizičkim licima	892	1,200	-	2,092	313	-	-	313	693	-	15	708
Velika i srednja preduzeća	4,779	41,089	37	45,905	8,152	12,500	-	20,652	3,837	-	-	3,837
Država	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostalo	89	-	-	89	-	-	-	-	-	-	-	-
Kreditni pravnim licima	4,868	41,089	37	45,994	8,152	12,500	-	20,652	3,837	-	-	3,837
Ukupno krediti klijentima	5,760	42,289	37	48,086	8,465	12,500	-	20,965	4,530	-	15	4,545
Kreditni bankama	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)**5.2. Kreditni rizik (Nastavak)****5.2.5. Vanbilansna evidencija***u hiljadama EUR*

31.12.2021.	Nepovučene kreditne linije	Garancije	Nepokriveni akreditivi	Ukupno
Do 1 godine	5,684	2,247	-	7,931
Od 1 do 5 godina	2,057	7,723	-	9,780
Ukupno	7,741	9,970	-	17,711

31.12.2020.	Nepovučene kreditne linije	Garancije	Nepokriveni akreditivi	Ukupno
Do 1 godine	238	2,008	-	2,246
Od 1 do 5 godina	3,801	9,691	-	13,492
Ukupno	4,039	11,699	-	15,738

U nastavku je dat pregled izloženosti i rezervisanja za vanbilansne izloženosti po stage-u:

31.12.2021.	Nepovučene kreditne linije	Garancije	Nepokriveni akreditivi	Ukupno
<i>Izloženost</i>				
Stage 1	6,285	7,945	-	14,230
Stage 2	1,375	1,503	-	2,878
Stage 3	81	522	-	603
Ukupno	7,741	9,970	-	17,711

<i>Rezervisanje za vanbilans</i>				
Stage 1	178	66	-	244
Stage 2	70	123	-	193
Stage 3	43	30	-	73
Ukupno	291	219	-	510

Neto

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)**5.2. Kreditni rizik (Nastavak)****5.2.5. Vanbilansna evidencija (Nastavak)**

31.12.2020.	Nepovučene kreditne linije	Garancije	Nepokriveni akreditivi	Ukupno
<i>Izloženost</i>				
Stage 1	3,906	10,502	-	14,408
Stage 2	82	868	-	950
Stage 3	51	329	-	380
Ukupno	4,039	11,699	-	15,738
<i>Rezervisanje za vanbilans</i>				
Stage 1	43	111	-	154
Stage 2	7	172	-	179
Stage 3	2	65	-	67
Ukupno	52	348	-	400
Neto	3,987	11,352	-	15,339

5.3. Tržišni rizik

Banka je izložena tržišnim rizicima. Tržišni rizici se javljaju u slučaju otvorenih pozicija, a zbog promjene kamatnih stopa, promjene kursa valute i promjene cijena hartija od vrijednosti koji se mijenjaju u skladu sa tržišnim fluktuacijama. Limiti za izloženost tržišnim rizicima su interno propisani i usklađeni sa limitima propisanim od strane Centralne banke Crne Gore.

5.3.1. Devizni rizik

Finansijska pozicija i novčani tokovi Banke su izloženi efektima promjena kursa valuta. Izloženost deviznom riziku se redovno prati putem usklađivanja sa limitima propisanim od strane Centralne banke Crne Gore. Izloženost riziku od promjena kursa valuta na dan 31. decembra 2021. godine prikazana je u sljedećoj tabeli:

<i>u hiljadama EUR</i>	USD	GBP	CHF	Ostalo	Ukupno
Devizna sredstva	774	3,691	103	16,128	20,696
Obaveze u devizama	796	3,692	102	16,085	20,675
<i>Neto otvorena pozicija</i>					
31. decembar 2021.	(22)	(1)	1	43	21
31. decembar 2020.	(3)	(1)	2	47	45
<i>% osnovnog kapitala</i>					
31. decembar 2021.	-0.14%	-0.01%	0.01%	0.27%	0.13%
31. decembar 2020.	-0.02%	-0.01%	0.01%	0.31%	0.30%

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)**5.3. Tržišni rizik (Nastavak)****5.3.1. Devizni rizik (Nastavak)**

Naredna tabela prikazuje sredstva i obaveze Banke u najznačajnijim valutama na dan 31. decembar 2021. godine:

<i>u hiljadama EUR</i>	USD	GBP	CHF	Ostale strane valute	Ukupno strane valute	Lokalna valuta (EUR)	Ukupno
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	115	17	58	11	201	180,840	181,041
<i>Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti</i>							
Kredit i potraživanja od banaka	371	3,674	45	16,063	20,153	17,360	37,513
Kredit i potraživanja od klijenata	-	-	-	-	-	150,047	150,047
Hartije od vrijednosti	-	-	-	-	-	53,747	53,747
<i>Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat</i>	-	-	-	-	-	89	89
Hartije od vrijednosti	-	-	-	-	-	33918	33,918
<i>Finansijska sredstva koja se drže radi trgovanja</i>	-	-	-	-	-	368	368
HoV radi trgovanja	-	-	-	-	-	-	-
Derivati koji se drže zbog zaštite od rizika	-	-	-	-	-	-	-
Ostala sredstva	288	-	-	54	342	2,417	2,759
Ukupna finansijska sredstva	774	3,691	103	16,128	20,696	438,786	459,482
<i>Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti</i>							
Depoziti banaka i centralnih banaka						2,486	2,486
Depoziti klijenata	593	3,692	102	14,631	19,018	410,868	429,886
Kredit klijenata koji nijesu banke	-	-	-	-	-	4,146	4,146
Derivatne finansijske obaveze kao instrument zaštite	-	-	-	-	-	-	-
Ostale obaveze	203	-	-	1,454	1,657	3,708	5,365
Subordinisani dug	-	-	-	-	-	1,002	1,002
Ukupne finansijske obaveze	796	3,692	102	16,085	20,675	422,211	442,886
<i>Neto devizna izloženost:</i>							
31. decembar 2021.	(22)	(1)	1	43	21		
31. decembar 2020.	(3)	(1)	2	47	45		

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.3. Tržišni rizik (Nastavak)

5.3.2. Rizik od promjene kamatnih stopa

Rizik od promjene kamatnih stopa novčanih tokova predstavlja rizik da će budući novčani tokovi finansijskog instrumenta biti podložni oscilacijama uslijed promjenljivih kamatnih stopa na tržištu. Kamatni rizik fer vrijednosti predstavlja rizik da će vrijednost finansijskog instrumenta biti podložna oscilacijama uslijed promjenljivih kamatnih stopa na tržištu. Banka je izložena efektima promjene važećih kamatnih stopa na tržištu i to po osnovu rizika od promjene kamatnih stopa na novčane tokove. Kao posljedica takvih promjena može doći do povećanja kamatnih marži, međutim, one mogu umanjiti dobit ili dovesti do gubitka u slučaju neočekivanih kretanja. Kamatne stope se zasnivaju na tržišnim stopama tako da Banka redovno vrši ponovno određivanje cijena.

Naredna tabela prikazuje kamatonosna i nekamatonosna sredstva i obaveze Banke na dan 31. decembar 2021. godine:

<i>u hiljadama EUR</i>	Kamato- nosno	Nekamato- nosno	Ukupno
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	-	181,041	181,041
<i>Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti</i>			-
Kredit i potraživanja od banaka	12,473	25,040	37,513
Kredit i potraživanja od klijenata	150,047	-	150,047
Hartije od vrijednosti	53,747	-	53,747
Ostala finansijska sredstva	-	89	89
<i>Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat</i>			-
Hartije od vrijednosti	33,723	195	33,918
<i>Finansijska sredstva koja se drže radi trgovanja</i>			-
HoV radi trgovanja	103	265	368
Derivati koji se drže zbog zaštite od rizika	-	-	-
Ostala sredstva	-	2,759	2,759
Ukupna finansijska sredstva	250,093	209,389	459,482
<i>Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti</i>			
Depoziti banaka i centralnih banaka	2,486	-	2,486
Depoziti klijenata	122,575	307,311	429,886
Kredit klijenata koji nijesu banke	4,146	-	4,146
Derivatne finansijske obaveze kao instrument zaštite	-	-	-
Ostale obaveze	-	5,365	5,365
Subordinisani dug	1,002	-	1,002
Ukupne finansijske obaveze	130,208	312,677	442,885
<i>Izloženost riziku promjene kamatnih stopa:</i>			
31. decembar 2021.	119,885	(103,288)	16,597
31. decembar 2020.	118,549	(106,009)	12,540

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.3. Tržišni rizik (Nastavak)

5.3.2. Rizik od promjene kamatnih stopa (Nastavak)

Banka se finansira i odobrava plasmane po fiksnim kamatnim stopama. Krediti pravnim licima su odobreni po sljedećim kamatnim stopama:

- Kratkoročni krediti sa fiksnom kamatnom stopom: 2,50% - 8,00%
- Dugoročni krediti sa fiksnom kamatnom stopom: 4,00% - 10,00%

Aktivne kamatne stope koje su primjenjene na odobrene kredite fizičkim licima u toku 2021. godine su sljedeće:

Vrsta kredita	Kamatna stopa
Gotovinski krediti	5.50% - 11.00%
Studentski krediti	7.50%
Kreditni za razvoj turizma	7.50%
Mikro krediti	13.00%
Kreditni penzionerima	6.50% - 9.50%
Auto krediti namjenski	9.90%

Pasivne kamatne stope koje su primjenjene na primljene depozite pravnih lica toku 2021. godine su sljedeće:

Vrsta depozita	Kamatna stopa
Kratkoročni depoziti	0.25% - 1.00%
Dugoročni depoziti	1.00% - 2.90%

Pasivne kamatne stope koje su primjenjene na primljene depozite fizičkih lica u toku 2021. godine su sljedeće:

Vrsta depozita	Kamatna stopa
Depoziti po viđenju	-
<i>Oročeni depoziti u EUR:</i>	
- 3 mjeseca	0.40% - 0.60%
- 6 mjeseci	0.80% - 1.00%
- 12 mjeseci	1.30% - 1.50%
- 24 mjeseca	1.80% - 2.00%
- 36 mjeseci	2.10% - 2.50%
<i>Oročeni depoziti u stranim valutama:</i>	
- 6 mjeseci	0.20%
- 12 mjeseci	0.40%
- 24 mjeseca	0.60%

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.4. Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti predstavlja rizik da Banka neće moći obezbijediti dovoljno novčanih sredstava za izmirenje obaveza u trenutku njihove dospelosti, ili rizik da će Banka za izmirivanje dospjelih obaveza morati obezbjeđivati novčana sredstva po razumnoj cijeni i blagovremeno.

Usklađenost i kontrolisana neusklađenost dospjeća i kamatnih stopa po osnovu sredstava i obaveza su od velikog značaja za rukovodstvo Banke. Nije uobičajeno da Banka ima kompletno usklađenu poziciju, budući da poslovne transakcije često imaju neodređen rok dospjeća i da su različitih vrsta. Neusklađena pozicija potencijalno povećava profitabilnost, ali i povećava rizik od gubitka.

Dospjeća sredstava i obaveza i sposobnost Banke da po prihvatljivim troškovima obezbijedi izvore sredstava po dospjeću obaveza, važan su činilac u procjeni likvidnosti Banke i njene izloženosti promjenama kamatnih stopa i kurseva. Potrebe za likvidnošću za pokrivanje garancija odnosno aktiviranih akreditiva su znatno manje od iznosa preuzetih obaveza, budući da Banka ne očekuje da treća strana povuče ugovorena sredstva. Ukupni neizmireni iznos ugovorne obaveze kojom se odobrava kredit sa produženim rokom dospjeća ne mora nužno dovesti do budućih zahtjeva za likvidnim sredstvima, s obzirom da će mnoge od ovih obaveza isteći ili biti okončane bez finansiranja.

Banka je izložena dnevnim zahtjevima za povlačenje sredstava od strane komitenata, koji utiču na raspoloživa novčana sredstva sa tekućih računa i depozita. Banka nema potrebu da održava nivo novčanih sredstva da bi izašla u susret svim potencijalnim zahtjevima, procjenjujući da se minimalni nivo reinvestiranja dospjelih sredstava može sa sigurnošću predvidjeti.

Struktura sredstava i obaveza na dan 31. decembra 2021. godine ukazuje na postojanje ročne neusklađenosti preostalog perioda dospjeća sredstava i obaveza u okviru ročnosti od 1 do 5 godina. Likvidnost Banke kao njena sposobnost da u roku izvršava dospjele obaveze, zavisi sa jedne strane od bilansne strukture, a sa druge strane od usklađenosti tokova priliva i odliva sredstava.

Nastali negativni GAP-ovi su dominantno posljedica visokog nivoa depozita po viđenju s jedne strane, a odobrenih kredita i kupljenih hartija od vrijednosti na duže vremenske rokove, s druge strane. Banka je spremna da preuzme rizik ove neusklađenosti isključivo zahvaljujući činjenici da za sve hartije od vrijednosti koje ima u portfoliju postoji razvijeno sekundarno tržište, te samim tim kupljene hartije od vrijednosti imaju tretman sekundarne rezerve likvidnosti.

Kao što je navedeno u Napomeni 25.2, Banka je u 2020. godini zaključila Ugovor o limitu za korišćenje pozajmice u slučaju ugrožene likvidnosti u iznosu od EUR 5 miliona, sa datumom dospjeća do godinu dana od dana povlačenja sredstava. Navedeni Ugovor o limitu predstavlja dodatni nivo likvidnosne rezerve u slučaju ugrožene likvidnosti.

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.4. Rizik likvidnosti (Nastavak)

Ročna usklađenost finansijske imovine i obaveza prema preostalom očekivanom dospjeću na 31.12.2021.

<i>u hiljadama EUR</i>	Do 1 mjeseca	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 6 mjeseci	Od 6 do 12 mjeseci	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	Ukupno
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	169,290	-	-	-	11,751	-	181,041
<i>Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti</i>							-
Kredit i potraživanja od banaka	32,408	-	4,721	-	442	-	37,571
Kredit i potraživanja od klijenata	7,464	25,625	13,786	14,102	20,980	76,132	158,089
Hartije od vrijednosti	-	702	-	-	26,156	27,487	54,345
Ostala finansijska sredstva	118	-	-	-	-	-	118
<i>Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat</i>							-
Hartije od vrijednosti	7,054	5,823	7,011	5,954	5,721	2,355	33,918
<i>Finansijska sredstva koja se drže radi trgovanja</i>							-
HoV radi trgovanja	-	-	-	-	368	-	368
Derivati koji se drže zbog zaštite od rizika	-	-	-	-	-	-	-
Ostala sredstva	631	720	1,250	238	110	-	2,949
Ukupna finansijska sredstva	216,965	32,870	26,768	20,294	65,528	105,974	468,399
<i>Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti</i>							
Depoziti banaka i centralnih banaka i depoziti klijenata	61,077	28,047	58,575	28,553	196,325	59,795	432,372
Kredit klijenata koji nijesu banke	-	104	68	317	2,121	1,536	4,146
Derivatne finansijske obaveze kao instrument zaštite	-	-	-	-	-	-	-
Ostale obaveze	3,472	584	125	230	954	-	5,365
Subordinisani dug	-	-	2	-	-	1,000	1,002
Ukupne finansijske obaveze	64,549	28,735	58,770	29,100	199,401	62,331	442,886
<i>Ročna neusklađenost</i>							
31. decembar 2021.	152,416	4,135	(32,002)	(8,806)	(133,873)	43,644	25,514
Kumulativni Gap	152,416	156,551	124,549	115,743	(18,130)	25,514	
<i>% od ukupnog izvora sredstava</i>	32.5%	33.4%	26.6%	24.7%	-3.9%	5.4%	
31. decembar 2020.	70,345	4,894	(15,378)	1,010	(75,362)	27,031	12,540
Kumulativni Gap	70,345	75,239	59,861	60,871	(14,491)	12,540	
<i>% od ukupnog izvora sredstava</i>	24.3%	25.9%	20.6%	21.0%	-5.0%	4.3%	

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)**5.4. Rizik likvidnosti (Nastavak)**

Banka je, na osnovu iskustvene metode, razvila Metodologiju za utvrđivanje stabilnog nivoa depozita po viđenju, odnosno vršila je adekvatan preraspored depozita po viđenju, po kojoj kumulativni GAP pokriva sve negativne GAP-ove u ostalim vremenskim intervalima. Naredna tabela prikazuje ročnost finansijskih obaveza prema preostalom ugovorenom roku dospjeća (nediskontovani tokovi gotovine):

u hiljadama EUR

31.12.2021.	Po viđenju	Do 1 mjeseca	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	Ukupno
<i>Fin.obaveze po amort. vr.</i>							
Depoziti banaka i klijenata	310,166	6,535	17,878	11,598	26,220	59,974	432,371
Kreditni klijenata koji nijesu banke	-	-	104	385	2,121	1,536	4,146
Derivatne finansijske obaveze kao instrument zaštite	-	-	-	-	-	-	-
Ostale obaveze	3,472	584	125	230	955	-	5,366
Subordinisani dug	-	-	2	-	-	1,000	1,002
Ukupne finansijske obaveze	313,638	7,119	18,109	12,213	29,296	62,510	442,885
31.12.2020.	Po viđenju	Do 1 mjeseca	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	Ukupno
<i>Fin.obaveze koje se iskazuju po amort. vr.</i>							
Depoziti klijenata	206,988	8,736	19	37,273	25,740	4,117	282,873
Kreditni klijenata koji nijesu banke	-	-	21	157	1,768	1,126	3,072
Derivatne finansijske obaveze kao instrument zaštite	-	-	-	-	-	-	-
Ostale obaveze	1,954	262	36	156	602	-	3,010
Subordinisani dug	-	-	-	-	-	1,002	1,002
Ukupne finansijske obaveze	208,942	8,998	76	37,586	28,110	6,245	289,957

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.5. Fer vrijednost finansijskih sredstava i obaveza

Poređenje fer i knjigovodstvene vrijednosti finansijske aktive

u hiljadama EUR	Knjigovodstvena		Fer vrijednost	
	2021	2020	2021	2020
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	181,041	78,179	181,041	78,179
<i>Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti</i>				
Kredit i potraživanja od banaka	37,513	25,305	37,513	25,305
Kredit i potraživanja od klijenata	150,047	101,529	150,047	101,529
Hartije od vrijednosti	53,747	48,570	50,735	48,215
Ostala finansijska sredstva	89	37	89	37
<i>Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat</i>				
Hartije od vrijednosti	33,918	41,670	33,918	41,670
<i>Finansijska sredstva koja se drže radi trgovanja</i>				
HoV radi trgovanja	368	551	368	551
Derivati koji se drže zbog zaštite od rizika	-	-	-	-
Ostala sredstva	2,759	6,645	2,759	6,645
Ukupna finansijska sredstva	459,482	302,486	456,470	302,131
<i>Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti</i>				
Depoziti banaka i depoziti klijenata	432,371	282,873	432,371	282,873
Kredit klijenata koji nijesu banke	4,146	3,072	4,146	3,072
Derivatne finansijske obaveze kao instrument zaštite	-	-	-	-
Ostale obaveze	5,366	3,010	5,366	3,010
Subordinisani dug	1,002	1,002	1,002	1,002
Ukupne finansijske obaveze	442,885	289,957	442,885	289,957

Ne postoje dostupne tržišne cijene za određeni dio finansijskih instrumenata Banke. U uslovima u kojima nema dostupnih tržišnih cijena, fer vrijednost se procjenjuje primjenom modela diskontovanja novčanih tokova ili drugih modela. Promjene pretpostavki koje leže u osnovi procjena, uključujući diskontne stope i procijenjene novčane tokove, u značajnoj mjeri utiču na procjene. Stoga utvrđene procjene fer vrijednosti se mogu razlikovati od ostvarenih prilikom aktuelne prodaje finansijskog instrumenta.

Prilikom procjene fer vrijednosti finansijskih instrumenata za koje se može utvrditi ovakva vrijednost primijenjeni su sljedeći metodi i pretpostavke:

Kredit i potraživanja od banaka

Potraživanja od drugih banaka obuhvataju međubankarske plasmane i pozicije u procesu naplate. Fer vrijednost plasmana sa fiksnom kamatnom stopom i prekonoćnih depozita je približno jednaka knjigovodstvenoj vrijednosti ovih finansijskih sredstava iskazanoj na dan bilansa stanja.

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.5. Fer vrijednost finansijskih sredstava i obaveza (Nastavak)

Kredit i potraživanja od klijenata

U cilju utvrđivanja fer vrijednosti kredita klijentima sa fiksnom kamatnom stopom iskazanih po amortizovanoj vrijednosti, izvršeno je poređenje kamatnih stopa po kojima su krediti odobravani klijentima sa raspoloživim informacijama o preovlađujućim tržišnim kamatnim stopama u bankarskom sektoru Crne Gore, odnosno prosječnim ponderisanim kamatnim stopama po djelatnostima.

Rukovodstvo Banke smatra da kamatne stope Banke ne odstupaju značajno od preovlađujućih tržišnih kamatnih stopa u bankarskom sektoru Crne Gore, te shodno tome fer vrijednost kredita je klijentima obračunata kao sadašnja vrijednost budućih novčanih tokova diskontovanih primjenom važećih tržišnih stopa, odnosno prosječnih ponderisanih kamatnih stopa za bankarski sektor, ne odstupaju značajno od iskazanih knjigovodstvenih vrijednosti kredita na dan bilansa stanja. Po mišljenju rukovodstva, iznosi u finansijskim izvještajima odražavaju realnu vrijednost koja je u datim okolnostima najvjerodostojnija i najkorisnija za potrebe finansijskog izvještavanja.

Hartije od vrijednosti

Obveznice se vrednuju po fer vrijednosti na osnovu tržišnih cijena. Na dan 31. decembra 2021. godine, tržišne cijene obveznica vrednovanih po fer vrijednosti u portfoliju Banke su bile dostupne.

Finansijske obaveze

Za depozite po viđenju, kao i depozite sa preostalim rokom dospijeca kraćim od godinu dana, pretpostavka je da procijenjena fer vrijednost ne odstupaju značajno od knjigovodstvenih vrijednosti. Prema mišljenju rukovodstva kamatne stope Banke su usklađene sa važećim tržišnim kamatnim stopama, i shodno tome iznosi u finansijskim izvještajima odražavaju realnu vrijednost koja u datim okolnostima najvjerodostojnije odražava fer vrijednost depozita sa fiksnom kamatnom stopom i preostalim rokom dospijeca dužim od godinu dana.

Fer vrijednost obaveza po kreditima sa varijabilnom kamatnom stopom pretpostavka je da aproksimativna knjigovodstvenoj vrijednosti ovih obaveza na dan izvještavanja.

5.5.1. Hijerarhija fer vrijednosti

Računovodstveni propisi važeći u Crnoj Gori, kao i primjena MSFI 13, zahtijevaju objelodanjivanje mjerenja fer vrijednosti prema sljedećim hijerarhijskim nivoima:

- kotirane cijene (nekorigovane) na aktivnom tržištu za ista sredstva ili iste obaveze (nivo1);
- informacije, osim kotiranih cijena uključenih u nivo 1, koje su zasnovane na dostupnim tržišnim podacima za sredstva ili obaveze, bilo direktno (tj. cijene) ili indirektno (tj. izvedeni iz cijena) (nivo 2),
- informacije o sredstvu ili obavezi koje nijesu zasnovane na dostupnim tržišnim podacima (nivo 3).

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)**5.5. Fer vrijednost finansijskih sredstava i obaveza (Nastavak)****5.5.1. Hijerarhija fer vrijednosti (nastavak)**

Fer vrijednost finansijskih instrumenata kojima se trguje na aktivnom tržištu zasniva se na kotiranim tržišnim cijenama na dan bilansa stanja. Fer vrijednost finansijskih instrumenata kojima se ne trguje na aktivnom tržištu utvrđuje se različitim tehnikama procjene. Banka primjenjuje različite metode i utvrđuje pretpostavke koje se zasnivaju na tržišnim uslovima koji postoje na datum bilansa stanja. Te metode uključuju kotirane tržišne cijene ili kotirane cijene za slične instrumente, te procijenjene diskontovane vrijednosti novčanih tokova.

u hiljadama EUR

31. decembar 2021.	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno
<i>Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat</i>				
Hartije od vrijednosti	33,918	-	-	33,918
<i>Finansijska sredstva koja se drže radi trgovanja</i>				
HoV radi trgovanja	368	-	-	368
Derivati koji se drže zbog zaštite od rizika	-	-	-	-
Ukupna sredstva	34,286	-	-	34,286
Derivatne finansijske obaveze kao instrument zaštite	-	-	-	-
Ukupne obaveze	-	-	-	-
31. decembar 2020.	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno
<i>Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat</i>				
Hartije od vrijednosti	41,670	-	-	41,670
<i>Finansijska sredstva koja se drže radi trgovanja</i>				
HoV radi trgovanja	551	-	-	551
Derivati koji se drže zbog zaštite od rizika	-	11	-	11
Ukupna sredstva	42,221	11	-	42,232
Derivatne finansijske obaveze kao instrument zaštite	-	-	-	-
Ukupne obaveze	-	-	-	-

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.6. Upravljanje kapitalom

Upravljanje kapitalom ima za cilj:

- usaglašenost sa propisima regulatora,
- zaštitu sposobnosti Banke da održi stalnost poslovanja kako bi bila u mogućnosti da obezbijedi isplate akcionarima i naknade ostalim vlasnicima, i
- obezbjeđenje kapitala za podršku daljeg razvoja Banke.

Rukovodstvo Banke vrši kontrolu adekvatnosti kapitala korišćenjem metodologije i limita propisanih od strane Centralne banke Crne Gore Odlukom o adekvatnosti kapitala („Sl. list CG“, br. 38/11, 55/12 i 82/17). U skladu sa propisima, Banka kvartalno dostavlja izvještaje o stanju i strukturi kapitala Centralnoj banci Crne Gore. Sopstvena sredstva Banke sastoje se od osnovnog kapitala i dopunskog kapitala. Zbir osnovnih elemenata sopstvenih sredstava, umanjen za zbir odbitnih stavki, predstavlja osnovni kapital Banke.

Osnovni elementi sopstvenih sredstava Banke su:

- uplaćeni akcionarski kapital po nominalnoj vrijednosti, isključujući kumulativne povlašćene akcije;
- naplaćene emisione premije;
- rezerve za procijenjene gubitke po regulatornom zahtjevu, izdvojene u skladu sa odlukom kojom se propisuju minimalni standardi za upravljanje kreditnim rizikom u bankama;
- rezerve koje su formirane na teret dobiti nakon njenog oporezivanja (zakonske, statutarne i druge rezerve);
- neraspoređena dobit iz prethodnih godina;
- iznos dobiti u tekućoj godini, ukoliko je skupština akcionara, donijela odluku da bude uključena u osnovni kapital Banke.

Odbitne stavke pri izračunavanju osnovnog kapitala Banke su:

- gubitak iz prethodnih godina;
- gubitak iz tekuće godine;
- nematerijalna imovina u obliku goodwilla, licenci, patenata, zaštitnih znakova i koncesija;
- nominalni iznos stečenih sopstvenih akcija, isključujući kumulativne povlašćene akcije;
- nerealizovani gubitak po osnovu vrednosnog usklađivanja finansijske imovine raspoložive za prodaju, po fer vrijednosti;
- pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke;
- iznos prekoračenja limita ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva, utvrđenog posebnim propisom Centralne banke Crne Gore.

Zbir dopunskih elemenata sopstvenih sredstava, umanjen za zbir odbitnih stavki, predstavlja dopunski kapital Banke.

Dopunski elementi sopstvenih sredstava koji se uključuju u dopunski kapital Banke su:

- nominalni iznos uplaćenih povlašćenih kumulativnih akcija;
- naplaćene emisione premije po osnovu kumulativnih prioriternih akcija;
- iznos opštih rezervi, a najviše do 1.25% ukupne rizikom ponderisane aktive;
- subordinisani dug, za koji su ispunjeni uslovi iz Odluke CBCG o adekvatnosti kapitala;
- hibridni instrumenti, za koje su ispunjeni uslovi iz Odluke CBCG o adekvatnosti kapitala;
- 6) revalorizacione rezerve za nepokretnosti u vlasništvu Banke.

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.6. Upravljanje kapitalom (Nastavak)

Odbitne stavke pri izračunavanju dopunskog kapitala su:

- stečene sopstvene povlašćene kumulativne akcije;
- potraživanja i potencijalne obaveze obezbijeđene hibridnim instrumentima ili subordinisanim dugom Banke do iznosa u kojem su ti instrumenti uključeni u dopunski kapital.

U skladu sa propisima Centralne banke Crne Gore, Banka je obavezna da održava minimalan stepen adekvatnosti kapitala od 10%. Banka je dužna da obim svog poslovanja uskladi sa propisanim pokazateljima, odnosno da obim i strukturu svojih rizičnih plasmana uskladi sa Zakonom o bankama i propisima Centralne banke Crne Gore. Na dan 31. decembra 2021. godine, koeficijent solventnosti obračunat od strane Banke iznosi 19.58% (2020. godine: 21.57%). Usaglašenost Banke sa regulatornim pokazateljima je data u Napomeni 30.

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.7. Analize osjetljivosti

5.7.1. Analiza osjetljivosti na devizni rizik

Upravljanje izloženošću deviznom riziku, pored analize potraživanja i obaveza Banke iskazanih u stranoj valuti, uključuje i analizu osjetljivosti na promjene deviznog kursa. U sljedećoj tabeli je prikazan scenario promjene deviznog kursa u rasponu od +10% do -10% u odnosu na EUR.

<i>u hiljadama EUR</i>	Ukupno	Iznos u stranoj valuti	10%	-10%
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	181,041	201	20	(20)
<i>Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti</i>				
Kredit i potraživanja od banaka	37,513	20,153	2,015	(2,015)
Kredit i potraživanja od klijenata	150,047	-	-	-
Hartije od vrijednosti	53,747	-	-	-
Ostala finansijska sredstva	89	-	-	-
<i>Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat</i>				
Hartije od vrijednosti	33,918	-	-	-
<i>Finansijska sredstva koja se drže radi trgovanja</i>				
HoV radi trgovanja	368	-	-	-
Ostala sredstva	2,759	342	34	(34)
Ukupna finansijska sredstva	459,482	20,696	2,069	(2,069)
<i>Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti</i>				
Depoziti banaka i centralnih banaka	2,486	-	-	-
Depoziti klijenata	429,886	19,018	1,902	(1,902)
Kredit klijenata koji nijesu banke	4,146	-	-	-
Derivatne finansijske obaveze kao instrument zaštite	-	-	-	-
Ostale obaveze	5,365	1,657	166	(166)
Subordinisani dug	1,002	-	-	-
Ukupne finansijske obaveze	442,885	20,675	2,068	(2,068)
<i>Neto devizna izloženost:</i>				
31. decembar 2021.			1	(1)
31. decembar 2020.			5	(5)

Na dan 31. decembra 2021. godine, pod pretpostavkom da su svi ostali parametri nepromijenjeni promjenom deviznog kursa EUR u odnosu na ostale valute za +10% odnosno -10%, dobit Banke bi se smanjila, odnosno povećala za iznos od EUR 1 hiljadu (31. decembar 2020. godine: EUR 5 hiljade). Uzrok male izloženosti Banke promjeni deviznog kursa je činjenica da je najveći dio potraživanja i obaveza Banke izražen u EUR, kao i da se, kroz derivate koji služe za zaštitu od deviznog rizika, smanjuje otvorena pozicija Banke deviznom riziku. Otvorena pozicija se prati i zatvara na dnevnom nivou.

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)**5.7. Analize osjetljivosti****5.7.2. Analiza osjetljivosti na rizik od promjene kamatnih stopa**

U toku procesa upravljanja rizikom od promjene kamatnih stopa, Banka vrši analizu osjetljivosti promjena potraživanja i obaveza sa varijabilnim kamatnim stopama. U sljedećoj tabeli je prikazan efekat promjene varijabilnih kamatnih stopa za potraživanja i obaveze iskazane u EUR u rasponu od +0.4% p.p. do -0.4% p.p.

u hiljadama EUR

	Ukupno	Kamato- nosno	+ 0.4%	- 0.4%
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	181,041	-	-	-
<i>Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti</i>				
Kredit i potraživanja od banaka	37,513	12,473	50	(50)
Kredit i potraživanja od klijenata	150,047	150,047	600	(600)
Hartije od vrijednosti	53,747	53,747	215	(215)
Ostala finansijska sredstva	89	-	-	-
<i>Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat</i>				
Hartije od vrijednosti	33,918	33,723	135	(135)
<i>Finansijska sredstva koja se drže radi trgovanja</i>				
HoV radi trgovanja	368	103	-	-
Derivati koji se drže zbog zaštite od rizika	-	-	-	-
Ostala sredstva	2,759	-	-	-
Ukupna finansijska sredstva	459,482	250,093	1,000	(1,000)
<i>Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti</i>				
Depoziti banaka i centr.banaka	2,486	2,486	10	(10)
Depoziti klijenata	429,886	122,533	490	(490)
Kredit klijenata koji nijesu banke	4,146	4,146	17	(17)
Derivatne finansijske obaveze kao instrument zaštite	-	-	-	-
Ostale obaveze	5,365	-	-	-
Subordinisani dug	1,002	1,002	4	(4)
Ukupne finansijske obaveze	442.886	130,167	521	(521)
<i>Izloženost riziku promjene kamatnih stopa:</i>				
31. decembar 2021.			479	(479)
31. decembar 2020.			474	(474)

Pod pretpostavkom da su svi ostali parametri nepromijenjeni, povećanjem, odnosno smanjenjem varijabilne kamatne stope za potraživanja i obaveze u EUR za 0,4 p.p. dobit Banke bi se povećala, odnosno smanjila, za iznos od EUR 479 hiljada.

6. PRIHODI I RASHODI KAMATA**6.1. Prihodi od kamata i slični prihodi**

<i>u hiljadama EUR</i>	2021. godina	2020. godina
Depoziti kod inostranih banaka	41	12
<i>Kredit</i>		
Državi	478	59
Preduzećima	4,014	3,108
fizičkim licima	312	260
	4,804	3,427
<i>Hartije od vrijednosti</i>		
po amortizovanom trošku	1,549	1,161
po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	765	870
po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	3	8
	2,317	2,039
Prihodi od naknada na kredite	164	132
Ukupno	7,326	5,610

6.2. Prihodi od kamata na obezvrijeđene plasmane

<i>u hiljadama EUR</i>	2021. godina	2020. godina
<i>Kredit</i>		
obezvrijeđeni plasmani preduzećima	375	190
obezvrijeđeni plasmani fizičkim licima	7	10
Ukupno	382	200

6.3. Rashodi kamata i slični rashodi

<i>u hiljadama EUR</i>	2021. godina	2020. godina
<i>Depoziti</i>		
inostranih banaka	120	73
preduzeća	1,291	899
fizičkih lica	528	168
	1,939	1,140
Kredit i ostale pozajmice	46	57
Subordinisani dug	5	5
Rashod kamate na sredstva pod zakupom	14	11
Ukupno	2,004	1,213

7. PRIHODI I RASHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA**7.1. Prihodi od naknada i provizija***u hiljadama EUR*

	2021. godina	2020. godina
Usluge međunarodnog platnog prometa	4,041	2,581
Komisioni poslovi	1,205	1,384
Poslovi sa VISA i MC karticama	581	378
Usluge domaćeg platnog prometa	359	257
Kastodi i brokersko poslovanje	104	127
E-banking	168	116
Naknade za izdate garancije	146	142
Ostale naknade i provizije	198	139
Ukupno	6,802	5,124

7.2. Rashodi naknada i provizija*u hiljadama EUR*

	2021. godina	2020. godina
Premije za zaštitu depozita	278	1,257
Naknade Centralnoj banci	488	396
Poslovi sa VISA i MC karticama	300	249
Usluge međunarodnog platnog prometa	394	299
Kastodi i brokersko poslovanje	35	17
Rashodi vezani za hartije od vrijednosti	64	51
E-banking	108	99
Ostale naknade i provizije	17	29
Ukupno	1,684	2,397

U 2021. godini je došlo do značajnog smanjenja rashoda premije osiguranja depozita zbog izmjene Metodologije za obračun premije osiguranja u dijelu osnovice na način da osnovicu više ne čine svi depoziti već samo garantovani depoziti kreditne institucije.

8. NETO DOBITAK USLJED PRESTANKA PRIZNAVANJA FINANSIJSKIH INSTRUMENTATA KOJI SE NE VREDNUJU PO FER VRIJEDNOSTI KROZ BILANS USPJEHA*u hiljadama EUR*

	2021. godina	2020. godina
HoV po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	146	31
Finansijski instrumenti po amortizovanom trošku	-	50
Ukupno	146	81

9. NETO GUBITAK PO OSNOVU FINANSIJSKIH INSTRUMENTATA KOJI SE DRŽE RADI TRGOVANJA

<i>u hiljadama EUR</i>	2021. godina	2020. godina
Vlasnički instrumenti	79	(74)
Dužnički instrumenti	-	7
Ukupno	79	(67)

10. NETO DOBICI OD KURSNIH RAZLIKA

<i>u hiljadama EUR</i>	2021. godina	2020. godina
Realizovane kursne razlike - poslovi sa klijentima	2,357	1,241
Usklađivanje vrijednosti imovine i obaveza	89	(206)
Ukupno	2,446	1,035

11. OSTALI PRIHODI

<i>u hiljadama EUR</i>	2021. godina	2020. godina
Prihodi od naplate otpisanih kredita	5	4
Vrednovanje investicionih nekretnina	(74)	-
Prihod od dividendi	4	-
Ostali vanredni prihodi	1	1
Prihodi od zakupa	9	8
Ukupno	(55)	13

12. TROŠKOVI ZAPOSLENIH

<i>u hiljadama EUR</i>	2021. godina	2020. godina
Neto zarade	1,127	972
Porezi, prirezi i doprinosi na zarade	709	667
Naknade članovima Odbora direktora	93	71
Putni troškovi i dnevnice	10	7
Naknade za povremene poslove	22	25
Obuka zaposlenih	5	4
Ukupno	1,966	1,746

13. TROŠKOVI AMORTIZACIJE

<i>u hiljadama EUR</i>	2021. godina	2020. godina
Nekretnine, postrojenja i oprema (napomena 22)	216	175
Imovina pod zakupom (napomena 22)	170	113
Imovina pod zakupom - investicione nekretnine (napomena 21)	14	14
Nematerijalna sredstva (napomena 23)	179	171
Ukupno	579	473

14. OPŠTI I ADMINISTRATIVNI TROŠKOVI

<i>u hiljadama EUR</i>	2021. godina	2020. godina
Troškovi reprezentativnog ofisa – Dubai	418	284
Marketing i sponzorstva	155	68
Održavanje IT opreme	251	214
Zakup i održavanje poslovnih prostora	102	73
Intelektualne usluge	399	185
Reprezentacija	42	9
Telekomunikacije	93	95
Obezbjedenje	66	58
Ostalo	28	28
Troškovi vode, el. energije, komunalija i goriva	60	52
Osiguranje	36	38
Članarine	42	54
Putovanje i smještaj	5	11
Advokatske usluge i sudski troškovi	34	121
Transport novca	8	10
Ostali porezi	17	11
Kancelarijski materijal	11	7
Troškovi Odbora direktora	12	2
Donacije	6	9
Ukupno	1,785	1,329

15. RASHODI PO OSNOVU OBEZVRJEĐENJA FINANSIJSKIH INSTRUMENATA KOJI SE NE VREDNUJU PO FER VRIJEDNOSTI KROZ BILANS USPJEHA

<i>u hiljadama EUR</i>	2021. godina	2020. godina
Kreditni i potraživanja od banaka	40	6
Kreditni i potraživanja od klijenata	2,621	1,989
HoV po amortizovanom trošku	102	340
HoV po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	29	118
Vanbilansne izloženosti koje podliježu kreditnom riziku	109	71
Ostala aktiva	275	38
Ukupno	3,176	2,562

15. RASHODI PO OSNOVU OBEZVRJEĐENJA FINANSIJSKIH INSTRUMENTATA KOJI SE NE VREDNUJU PO FER VRIJEDNOSTI KROZ BILANS USPJEHA (Nastavak)

Promjene na računima obezvređenja i rezervisanja

Računi ispravki vrijednosti obuhvataju sve pozicije finansijske i nefinansijske aktive, osim nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja i opreme i investicionih nekretnina (prikazane u Napomenama 22-24), kao pozicije obračunatih rezervisanja za potencijalne gubitke i dugoročne benefite zaposlenima. Obračun obezvrjeđenja finansijske aktive i vanbilansnih izloženosti koje podliježu kreditnom riziku zasniva se na MSFI 9: *Finansijski instrumenti*, ostale aktive na MRS 36: *Umanjenje vrijednosti imovine*, dok se rezervisanja za dugoročne benefite zaposlenima zasnivaju na MRS 19: *Primanja zaposlenih*. Obračun rezervisanja za sudske sporove zasniva se na MRS 37: *Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina*.

U nastavku je data tabela koja prikazuje promjene na računima obezvređenja i rezervisanja tokom 2021. godine:

	Kredit i potraživanja od banaka	Kredit i potraživanja od klijenata	HoV - AC	HoV – FVOCI	Vanbilansne izloženosti	Ostala aktiva	Rezervisanja za otpremine	Rezervisanja za sudske spорове	Ukupno
Stanje 31.12.2020.	18	5,226	605	345	400	1,361	2	-	7,957
Povećanje u toku godine	53	12,703	132	315	959	588	1	15	14,766
Ukidanje u toku godine	(13)	(10,083)	(30)	(286)	(850)	(313)	-	-	(11,575)
Umanjenje prihoda od kamate na obezvrijeđene plasmane	-	219	-	-	-	-	-	-	219
Otpis potraživanja	-	(23)	-	-	-	-	-	-	(23)
Reklasifikacija	-	-	(109)	109	-	-	-	-	-
Stanje 31.12.2021.	58	8,042	598	483	509	1,636	3	15	11,344

16. POREZ NA DOBIT**16.1. Komponentne poreza na dobit***u hiljadama EUR*

	2021. godina	2020. godina
Obračunati tekući porez	551	180
Obračunati odloženi porez	(22)	15
Ukupno	529	195

16.2. Usaglašavanje iznosa poreza na dobit u bilansu uspjeha i proizvoda rezultata prije oporezivanja i poreske stope*u hiljadama EUR*

	2021. godina	2020. godina
Rezultat u bilansu uspjeha prije oporezivanja	5,860	2,240
Kapitalni dobici	(132)	(39)
Troškovi amortizacije u bilansu uspjeha	579	473
Troškovi amortizacije u poreske svrhe	(603)	(593)
Poreski efekti nepriznatih rashoda i prihoda, neto	291	17
Iznos oporezive dobiti	5,995	2,098
Kapitalni dobici	132	39
Poreska osnovica	6,127	2,137
Tekući porez na dobit (9%)	551	192
Odloženi poreski rashod/prihod	(22)	15
Umanjenje poreske obaveze po osnovu prijevremene uplate	-	(11)
Ukupan trošak poreza na dobit	529	196
Efektivna poreska stopa	9.03%	8.75%

16. POREZ NA DOBIT (nastavak)**16.3. Odloženi porez**

U nastavku je data tabela koja prikazuje promjene na računima odloženih poreza tokom 2021. godine:

<i>u hiljadama EUR</i>	Odložena poreska sredstva - vlasničke HoV po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat	Odložena poreska sredstva - stečena imovina	Odložena poreska sredstva - privremene razlike koje se odnose na priznavanje troškova u poreske svrhe	Odložene poreske obaveze - privremene razlike koje se odnose na obračun amortizacije	Odložene poreske obaveze - dužničke HoV po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat
Stanje 31.12.2020.	35	111	5	(78)	(35)
Odloženi poreski prihod / (rashod) za period	-	23	-	(1)	-
Odloženi poreski ostali rezultat za period	-	-	-	-	74
Stanje 31.12.2021.	35	134	5	(79)	39

Odložene poreske obaveze su iznosi poreza na dobit plativi u budućim periodima u odnosu na oporezive privremene razlike. Odložena poreska sredstva su iznosi poreza na dobit nadoknativi u budućim periodima koji se odnose na: a) odbitne privremene razlike; b) neiskorišćene poreske gubitke prenijete u naredni period; c) neiskorišćeni poreski kredit prenijet u naredni period.

Privremene razlike su razlike između iznosa knjigovodstvene vrijednosti nekog sredstva ili obaveze prikazane u bilansu stanja i njihove poreske osnove. Privremene razlike mogu biti:

- *Oporezive privremene razlike* – za rezultat će imati oporezive iznose prilikom određivanja oporezive dobiti (ili poreskog gubitka) budućih perioda kada se knjigovodstvena vrijednost sredstva ili obaveze nadoknadi ili izmiri;
- *Odbitne privremene razlike* – za rezultat imaju iznose koji se mogu odbiti pri određivanju oporezive dobiti (ili poreskog gubitka) budućih perioda kada se knjigovodstvena vrijednost sredstva ili obaveze nadoknadi ili izmiri.

Banka nema neiskorišćenih poreskih gubitaka ili neiskorišćenog poreskog kredita prenijetih u naredni period.

17. NOVČANA SREDSTVA I RAČUNI DEPOZITA KOD CENTRALNIH BANAKA*u hiljadama EUR*

	31.12.2021.	31.12.2020.
<i>Gotovina u blagajni:</i>		
- u EUR	44	105
- u stranoj valuti	-	-
<i>Gotovina u trezoru:</i>		
- u EUR	12,681	11,479
- u stranoj valuti	202	288
Gotovina u bankomatima		
Žiro račun	144,611	52,716
Obavezna rezerva kod Centralne banke Crne Gore	23,503	13,591
Ukupno	181,041	78,179

Za potrebe sastavljanja Pojedinačnog iskaza o tokovima gotovine, predstavljena je tabela u nastavku koja obuhvata novčana sredstva i račune depozita kod centralnih banaka i sredstva na korespondentnim računima kod inostranih banaka:

	31.12.2021.	31.12.2020.
<i>Gotovina u blagajni:</i>		
- u EUR	44	105
- u stranoj valuti	-	-
<i>Gotovina u trezoru:</i>		
- u EUR	12,681	11,479
- u stranoj valuti	202	288
Gotovina u bankomatima	-	-
Žiro račun	144,611	52,716
Obavezna rezerva kod Centralne banke Crne Gore	23,503	13,591
Kredit i potraživanja od banaka (napomena 18.1)	32,408	24,881
Ukupno gotovina i gotovinski ekvivalenti	213,449	103,060

Obavezna rezerva sa stanjem na dan 31. decembra 2021. godine izdvojena je u skladu sa Odlukom Centralne banke Crne Gore o obaveznoj rezervi banaka kod Centralne banke Crne Gore („Sl. list CG“ 88/17, 43/20) (u daljem tekstu: Odluka), koja propisuje da banke izdvajaju obaveznu rezervu primjenom stope od:

- 5,5% na dio osnovice koju čine depoziti po viđenju i depoziti ugovoreni sa ročnošću do jedne godine, odnosno do 365 dana i
- 4,5% na dio osnovice koju čine depoziti ugovoreni sa ročnošću preko jedne godine, odnosno preko 365 dana.

Centralna banka Crne Gore je 11. maja 2020. godine donijela Odluku o izmjenama Odluke o obaveznoj rezervi banaka kod Centralne banke Crne Gore, kojom su stope obavezne rezerve smanjene sa 7,5% i 6,5% na 5,5% i 4,5%, respektivno. Obračunatu obaveznu rezervu Banka izdvaja na račun obavezne rezerve u zemlji i/ili na račune Centralne banke Crne Gore u inostranstvu. Obavezna rezerva se izdvaja u EUR.

17. NOVČANA SREDSTVA I RAČUNI DEPOZITA KOD CENTRALNIH BANAKA (Nastavak)

Do 31. decembra 2021. godine na 50% sredstava izdvojene obavezne rezerve Centralna banka plaća Banci mjesečno, do osmog u mjesecu za prethodni mjesec, naknadu obračunatu po stopi od EONIA umanjenoj za 10 baznih poena na godišnjem nivou, s tim da ova stopa ne može biti manja od nule.

Banka može za održavanje dnevne likvidnosti da koristi do 50% izdvojenih sredstava obavezne rezerve. Na korišćeni iznos obavezne rezerve koji vrati istog dana, Banka ne plaća naknadu. Banka je dužna da na iznos sredstava obavezne rezerve koji ne vrati istog dana, plaća mjesečno naknadu po stopi utvrđenoj posebnim propisom Centralne banke Crne Gore. Tokom 2021. godine, Banka nije koristila sredstva obavezne rezerve za održavanje dnevne likvidnosti.

18. FINANSIJSKA SREDSTVA PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI**18.1. Krediti i potraživanja od banaka**

<i>u hiljadama EUR</i>	31.12.2021.	31.12.2020.
Korespondentni računi kod inostranih banaka	32,408	24,881
Oročena sredstva kod inostranih banaka	5,163	442
	37,571	25,323
Obezvrjeđenje (napomena 15)	(58)	(18)
Ukupno	37,513	25,305

U tabelama u nastavku dat je prikaz stanja na računima kod inostranih banaka, po bruto principu:

31.12.2021.	12m PD	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Ukupno
<i>Kreditni rejting</i>					
Aaa - Aa	0%-0.22%	12,109	-	-	12,109
A	0.06%	1,060	-	-	1,060
Baa	0.16%	8,652	-	-	8,652
Ba	0.84%	777	-	-	777
B	3.22%	14,952	-	-	14,952
Caa	9.73%	11	-	-	11
Individualno razmatrani		10	-	-	10
Ukupno		37,571	-	-	37,571
31.12.2020.	12m PD	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Ukupno
<i>Kreditni rejting</i>					
Aaa - Aa	0%-0.22%	2,873	-	-	2,873
A	0.06%	4,776	-	-	4,776
Baa	0.17%	11,510	-	-	11,510
Ba	0.86%	3,296	-	-	3,296
B	3.24%	2,811	-	-	2,811
Caa	9.61%	47	-	-	47
Individualno razmatrani		10	-	-	10
Ukupno		25,323	-	-	25,323

18. FINANSIJSKA SREDSTVA PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI (Nastavak)**18.2. Krediti i potraživanja od klijenata**

<i>u hiljadama EUR</i>	31. decembar 2021.	31. decembar 2020.
<i>Krediti</i>		
- Vlada Crne Gore	13,388	15,000
- privredna društva u privatnom vlasništvu	136,083	85,794
- fizička lica	6,405	4,978
- ostalo: preduzetnici i nevladine organizacije	176	237
	156,052	106,009
Potraživanja po osnovu kamata		
<i>Vremenska razgraničenja</i>		
- kamata po kreditima	2,268	1,078
- naknade po kreditima	(231)	(332)
<i>Obezvrjeđenje</i>		
- obezvrjeđenje kredita (napomena 15)	(7,345)	(4,703)
- obezvrjeđenje kamata (napomena 15)	(697)	(523)
Ukupno krediti i potraživanja od klijenata	150,047	101,529

Kratkoročni krediti privrednim društvima se najvećim dijelom odobravaju za obrtna sredstva sa rokom od mjesec dana do 12 mjeseci, dok su dugoročni krediti odobreni na period od 12 do 240 mjeseci i uglavnom se odnose na privredna društva iz oblasti hotelijerstva, trgovine, vađenje rude i kamena i energetike, usluga itd.

Kreditni stanovištva obuhvataju gotovinske kredite, kredite za stambenu izgradnju, turističke kredite, penzionerske kredite, te mikro kredite, odobrene na period od 12 do 240 mjeseci.

Detaljna objelodanjivanja vezana za kreditni portfolio Banke nalaze se u Napomeni 5.2.4.

18.3. Hartije od vrijednosti

	31. decembar 2021.	31. decembar 2020.
<i>Dužničke hartije od vrijednosti</i>		
Obveznice Vlade CG	54,345	40,662
Obveznice inostranih vlada	-	4,861
Korporativne obveznice	-	3,652
Obezvrjeđenje dužničkih hartija od vrijednosti (napomena 15)	(598)	(605)
Ukupno	53,747	48,570

Sve obveznice po amortizovanoj vrijednosti su euroobveznice sa rokom dospijeca od aprila 2025 do oktobra 2029 godine i godišnjom fisnom kamatnom stopom od 2,55-3,375 %.

18. FINANSIJSKA SREDSTVA PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI (nastavak)**18.3. Hartije od vrijednosti (nastavak)**

Kao što je navedeno u Napomeni 3.8.4, Banka je tokom 2021. godine izvršila reklasifikaciju dijela portolija hartija od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat u portfolio po amortizovanoj vrijednosti kao i dijela portolija hartija od vrijednosti po amortizovanoj vrijednosti u portfolio po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat.

Na datum 30 april 2021. godine, izvršena je reklasifikacija obveznica bruto knjigovodstvene vrijednosti EUR 8,328 hiljada iz amortizovane vrijednosti u hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni kapital. Tržišna vrijednost reklasifikovanih obveznica u trenutku reklasifikacije iznosila je EUR 8,269 hiljada. Na datum 30. april 2021. godine izvršena je reklasifikacija obveznica bruto knjigovodstvene vrijednosti EUR 14,053 hiljada po amortizovanoj vrijednosti u obveznice po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat. Tržišna vrijednost navedenih reklasifikovanih obveznica u trenutku reklasifikacije iznosila je EUR 13,254 hiljada. Navedene reklasifikacije nisu imale uticaja na odmjerenje očekivanih kreditnih gubitaka, ali jesu na njihovu prezentaciju (reklasifikacija sa ostalih rezervi u okviru kapitala na poziciju u aktivi za reklasifikaciju iz fer vrijednosti u amortizovanu vrijednost i reklasifikacija iz aktive u ostale rezerve u okviru kapitala za reklasifikaciju iz amortizovane vrijednosti u fer vrijednost kroz ostali ukupni kapital).

Efekti reklasifikacije na ostalu sveobuhvatnu dobit prezentovani su zasebno u okviru Iskaza o promjenama na kapitalu.

19. FINANSIJSKA SREDSTVA PO FER VRIJEDNOSTI KROZ OSTALI UKUPNI REZULTAT**19.1. Hartije od vrijednosti**

<i>u hiljadama EUR</i>	31. decembar 2021.	31. decembar 2020.
<i>Dužničke hartije od vrijednosti</i>		
Obveznice Vlade CG	25,984	38,964
Obveznice inostranih vlada	6,191	1,588
Korporativne obveznice	1,548	923
Trezorski zapisi	-	-
	33,723	41,475
<i>Vlasničke hartije od vrijednosti (FVOCI opcija)</i>		
Ulaganje u kapital zavisnih pravnih lica	195	195
Ukupno	33,918	41,670
Obezvrijeđenje dužničkih hartija od vrijednosti (napomena 15)	(483)	(345)

Obveznice u portfoliju Banke po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat su euroobveznice (korporativne i državne) sa fiksnom godišnjom kamatnom stopom od 2,55-4,75%. Državne obveznice su sa rokom dospjeća od aprila 2023. godine do oktobra 2029. godine a korporativne sa rokom dospjeća od novembra 2025 do novembra 2040 godine.

20. FINANSIJSKA SREDSTVA KOJA SE DRŽE RADI TRGOVANJA**20.1. Hartije od vrijednosti**

<i>u hiljadama EUR</i>	31.12.2021.	31.12.2020.
Dužničke hartije od vrijednosti	103	102
Vlasničke hartije od vrijednosti	265	449
Ukupno	368	551

Obveznice koje drže radi trgovanja su državne obveznice sa godišnjom fisknom kamatom od 3% i rokom dospijeca arpil 2024.godine.

21. INVESTICIONE NEKRETNINE

	2021	2020
<i>Nabavna vrijednost</i>		
Stanje 1. januar	201	159
Povećanja	97	-
Efekat primjene IFRS 16 na 01.01.2020	-	42
Svođenje na neto ostvarivu vrijednost	(72)	-
Stanje 31. decembar	226	201
<i>Ispravka vrijednosti</i>		
Stanje 1. januar	14	-
Amortizacija (napomena 13)	14	14
Stanje 31. decembar	28	14
Neotpisana vrijednost na dan 31. decembra	198	187

22. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA

<i>u hiljadama EUR</i>	Građevinski objekti	Oprema i ostala sredstva	Pravo korišćenja sredstava		Investicije u toku	Ukupno
			Zgrade - poslovni prostori	Automobili		
<i>Nabavna vrijednost</i>						
Stanje 01.01.2020. godine	2,839	1,470	228	19	102	4,658
Povećanja	-	443	391	-	445	1,279
Prenosi na nematerijalna ulaganja	-	-	-	-	(87)	(87)
Prenosi	-	-	(30)	-	(448)	(478)
Smanjenje-otpisi	-	(49)	-	-	-	(49)
Stanje 31.12.2020. godine	2,839	1,864	589	19	12	5,323
Povećanja	-	-	994	20	747	1,761
Prenosi na nematerijalna ulaganja	-	-	-	-	(36)	(36)
Smanjenje-otpisi	-	-	(46)	(5)	-	(51)
Prenosi	-	117	-	-	(117)	-
Stanje 31.12.2021. godine	2,839	1,981	1,537	34	606	6,997
<i>Ispravka vrijednosti</i>						
Stanje 01.01.2020. godine	(136)	(1,017)	-	-	-	(1,153)
Amortizacija (napomena 13)	(28)	(146)	(107)	(6)	-	(287)
Otuđenje i rashodovanje	-	49	-	-	-	49
Stanje 31.12.2020. godine	(164)	(1,114)	(107)	(6)	-	(1,391)
Amortizacija (napomena 13)	(28)	(126)	(220)	(12)	-	(386)
Otuđenje i rashodovanje	-	-	-	4	-	4
Stanje 31.12.2021. godine	(192)	(1,240)	(327)	(14)	-	(1,773)
<i>Sadašnja vrijednost</i>						
- 31. decembra 2021.	2,647	741	1,210	20	606	5,224
- 31. decembra 2020.	2,675	750	482	13	12	3,932

Na dan 31. decembra 2021. godine Banka nema imovinu pod zalogom koja služi kao instrument obezbjeđenja otplate kredita i drugih obaveza.

23. NEMATERIJALNA SREDSTVA

Nematerijalna sredstva se najvećim dijelom sastoje iz licenci i softvera. U pregledu koji slijedi prikazana su kretanja na nematerijalnim sredstvima u toku 2021. godine i 2020. godine:

<i>u hiljadama EUR</i>	2021	2020
<i>Nabavna vrijednost</i>		
Stanje 1. januar	1,450	1,363
Prenosi sa nekretnina, postrojenja i opreme	36	87
Otpis	-	-
Stanje 31. decembar	1,486	1,450
<i>Ispravka vrijednosti</i>		
Stanje 1. januar	1,032	861
Amortizacija (napomena 13)	179	171
Otpis	-	-
Stanje 31. decembar	1,211	1,032
Neotpisana vrijednost na dan 31. decembra	275	418

24. OSTALA SREDSTVA

	31.12.2021.	31.12.2020.
Sredstva stečena po osnovu naplate potraživanja	2,308	2,547
Potraživanje od kupaca	51	46
Potraživanje po kartičnom poslovanju	1,251	935
Neraspoređene uplate	202	4,429
Unaprijed uplaćeni troškovi	721	377
Potraživanja po komisionim poslovima	485	672
Ostala potraživanja	49	186
Ukupno	5,067	9,192

25. FINANSIJSKE OBAVEZE KOJE SE VREDNUJU PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI**25.1. Depoziti banaka i centralnih banaka i depoziti klijenata**

<i>u hiljadama EUR</i>	31.12.2021.	31.12.2020.
<i>Depoziti banaka i centralnih banaka</i>		
Depoziti po viđenju		-
Kratkoročni depoziti	2,486	-
	2,486	-
<i>Depoziti po viđenju</i>		
- privredna društva u privatnom vlasništvu	226,434	131,111
- ostale finansijske institucije koje nijesu banke	1,106	227
- ostali: regulatorne agencije, neprofitne organizacije i preduzetnici	103	155
- fizička lica	78,518	75,336
	306,203	206,829
<i>Kratkoročni depoziti</i>		
- privredna društva u privatnom vlasništvu	1,526	13,752
- ostale finansijske institucije koje nijesu banke	-	-
- ostali: regulatorne agencije, neprofitne organizacije i preduzetnici	-	-
- fizička lica	1,534	717
	3,060	14,469
<i>Dugoročni depoziti</i>		
- privredna društva u privatnom vlasništvu	77,705	41,633
- ostale finansijske institucije koje nijesu banke	3,005	-
- ostali: regulatorne agencije, neprofitne organizacije i preduzetnici	-	-
- fizička lica	38,805	19,603
	119,515	61,236
Kamate na depozite	1,108	339
Ukupno	429,886	282,873

Na depozite po viđenju fizičkih lica ne obračunava se kamata. Za privredna društava, javne i druge organizacije se takođe ne obračunava kamata, ukoliko sa klijentom nije drugačije ugovoreno. Depoziti se oročavaju na period od 3 do 36 mjeseci sa kamatnom stopom od 0,40%-2,50%.

25. FINANSIJSKE OBAVEZE KOJE SE VREDNUJU PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI (Nastavak)

25.2. Krediti clijenata koji nijesu banke

	31.12.2021.	31.12.2020.
Ministarstvo finansija i socijalnog staranja – program CEB	1,329	-
Investiciono razvojni fond A.D. Podgorica	2,817	3,072
	4,146	3,072
<i>Dospjeće po godinama</i>		
Do 1 godine	671	178
Do 2 godine	608	505
Do 3 godine	588	452
Do 4 godine	545	427
Do 5 godine	463	384
Preko 5 godina	1,271	1,126
Ukupno	4,146	3,072

Na dan 31. decembra 2021. godine, obaveze po uzetim kreditima i pozajmicama u iznosu od EUR 2.817 hiljada (31. decembar 2020: EUR 3.072 hiljada) odnose se na obaveze prema Investiciono razvojnog fondu Crne Gore a.d. Podgorica po osnovu više dugoročnih kredita. Kamatna stopa kreće se od 1% do 4%. Odobreni rok dospjeća je od 5 do 14 godina. Po navedenim kreditima Banka nema obavezu ispunjenja finansijskih pokazatelja.

Tokom 2021. godine, Ministarstvo finansija i socijalnog staranja Vlade Crne Gore je, u saradnji sa CEB (Council of Europe Development Bank) pokrenulo program stimulanja oporavka privrede od negativnih efekata pandemije Covid-19. U skladu sa programom, Banka obezbjeđuje 50% sredstava za plasiranje kredita po tržišnim kamatnim stopama, dok Ministarstvo finansija i socijalnog staranja obezbjeđuje preostalih 50% sredstava po kamatnoj stopi od 0,00%. Programom su isključene određene djelatnosti, a finansiranje se vrši na period do 9 godina (sto uključuje grace period do 2 godine). Programom je moguće finansirati investicione kredite i kredite za obrtna sredstva.

U cilju obezbjeđenja dodatnih izvora u slučaju ugrožene likvidnosti, Banka je 1. septembra 2020. godine potpisala Ugovor o limitu za korišćenje pozajmice u slučaju ugrožene likvidnosti banke sa Alta bankom a.d. Beograd u iznosu od EUR 5 miliona, sa datumom dospjeća do godinu dana od dana povlačenja sredstava. Na dan 31. decembra 2021. godine Banka nije povlačila sredstva iz navedene kreditne linije.

26. OSTALE OBAVEZE

<i>u hiljadama EUR</i>	31.12.2021.	31.12.2020.
Obaveze po kastodi poslovima	778	1,476
Obaveze po osnovu zakupa - MSFI 16	1,341	531
Obaveze prema dobavljačima	246	150
Obaveze po brokerskim poslovima	156	75
Primljeni avansi	1,315	109
Obaveze po osnovu neraspoređenih uplata	1,295	1
Obaveze po komisionim poslovima	-	546
Ostale obaveze	235	122
Ukupno	5,365	3,010

27. SUBORDINISANI DUG

Na dan 31. decembra 2021. godine dio subordinisanog duga Banke u iznosu od EUR 1,002 hiljade (31. decembar 2020: EUR 1,002 hiljade) se odnosi se na sredstva dobijena od SDS Management DMCC, gdje je jedan iznos od EUR 751 hiljada, sa kamatnom stopom od 0.50% i rokom dospijeca 24. avgust 2027. godine i drugi iznos od EUR 251 hiljada sa kamatnom stopom 0.50% i rokom dospijeca 3. jun 2027. godine respektivno (preuzet od NER Holdinga LTD na osnovu Ugovora o ustupanju potraživanja).

28. AKCIJSKI KAPITAL

Na dan 31. decembra 2021. godine akcijski kapital Banke čini 23,954 hiljada običnih akcija (31. decembra 2020: godine 23,954 običnih akcija), pojedinačne nominalne vrijednosti EUR 0,50605821 (31. decembra 2020: pojedinačne nominalne vrijednosti EUR 0.50605821). Zakon o bankama („Sl. list CG“ br. 17/08, 44/10, 40/11 i 73/17) je definisao minimalni iznos novčanog kapitala banke u vrijednosti od EUR 5 miliona.

Vlasnička struktura Banke na dan 31. decembra 2021. godine i 2020. godine je sljedeća:

Naziv akcionara	Broj akcija	U hiljadama EUR	Broj akcija	U hiljadama EUR
Sigma Delta Holdings doo	21,606,260	10,934	21,606,260	10,934
Sigma Delta Investments doo	2,288,200	1,158	2,288,200	1,158
Seriatos Gerasimos	20,000	10	20,000	10
Saveljić Tijana	15,000	8	15,000	8
Aleksić Milutin	8,000	4	8,000	4
Ostali	16,654	8	16,654	8
Ukupno	23,954,114	12,122	23,954,114	12,122

29. VANBILANSNA EVIDENCIJA

u hiljadama EUR

	31.12.2021.	31.12.2020.
<i>Vanbilansne izloženosti koje podliježu kreditnom riziku</i>		
Neopozive obaveze za davanje kredita - nepovučene kreditne linije	7,741	4,039
Neopozivi dokumentarni akreditivi izdati za plaćanje u inostranstvu	-	-
Izdate plative garancije	8,515	9,052
Izdate činidbene garancije	1,455	2,647
	17,711	15,738
<i>Ostala vanbilansna evidencija</i>		
Imovina pod kastodijem	111,925	103,181
Kolateral po osnovu potraživanja	175,901	115,452
Komisioni poslovi	127,098	84,076
Ostalo	455	2,313
	415,379	305,022
Ukupno	433,090	320,760
Rezervisanja za očekivane kreditne gubitke za vanbilansne izloženosti (napomena 15)	(509)	(400)

30. USAGLAŠENOST SA PROPISIMA CBCG

U skladu sa propisima Centralne banke Crne Gore, Banka je obavezna da održava minimalan stepen adekvatnosti kapitala od 10%. Banka je dužna da obim svog poslovanja uskladi sa propisanim pokazateljima, odnosno da obim i strukturu svojih rizičnih plasmana uskladi sa Zakonom o bankama i propisima Centralne banke Crne Gore.

Pokazatelj	2021	2020	Regulatorni limit
Osnovni kapital	15,785	12,122	≥ 5,000
Sopstvena sredstva Banke (SSB)	16,785	16,076	≥ 5,000
Koeficijent solventnosti Banke (KSB)	19.58%	21.57%	≥ 10%
Dnevni koeficijent likvidnosti na dan 31. decembar	3.62	2.43	≥ 0.9
Dekadni koeficijent likvidnosti na dan 31. decembar	3.67	2.52	≥ 1
Izloženost Banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica	23.35%	23.02%	≤ 25% SSB
Zbir velikih izloženosti	239.21%	244.92%	≤ 800% SSB
Ukupna izloženost prema licima povezanim sa Bankom	6.18%	6.42%	≤ 200% SSB
Ukupna izloženost prema zaposlenom u Banci	0.17%	0.30%	≤ 1% SSB
Ukupna izloženost prema licu koje je član Odbora direktora, Odbora za reviziju ili Izvršni direktor	0.63%	0.54%	≤ 2% SSB
Ukupna izloženost prema akcionarima koji imaju kvalifikovano učešće u Banci, uključujući i izloženost prema pravnim licima pod kontrolom tih akcionara	0.61%	0.47%	≤ 20% SSB
Ukupna izloženost prema akcionarima koji nemaju kvalifikovano učešće u Banci, uključujući i izloženost prema pravnim licima pod kontrolom tih akcionara	0.29%	2.39%	≤ 10% SSB

31. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA

Zakonom o bankama („Sl. list CG“ br. 17/08, br. 44/10, 40/11 i br. 73/17) je definisano da značajan uticaj na poslovanje Banke, imaju lica koja postavljaju najmanje jednog predstavnika u Odboru direktora ili sličan organ, bilo kroz vlasništvo nad akcijama, na osnovu saglasnosti sa vlasnicima ili na bilo koji drugi način. U skladu sa Zakonom o bankama, transakcije sa povezanim licima su prikazane u narednim tabelama:

Depoziti klijenata	31.12.2021.	31.12.2020.
fizička lica	947	886
pravna lica:		
Sigma Delta Holdings doo Podgorica	43	52
Golden Estate doo Podgorica	224	27
First Financial Holdings doo Podgorica	3	1
Adriatic Properties doo Budva	-	2,154
Nova Pobjeda doo Podgorica	1	247
Epidaurus Hoteli and SPA D.O.O.	3	5
Portokali Adriatic doo Podgorica	-	10
Sigma Delta Investments doo	-	141
SDS Management DMCC Dubai	64	207
SDS Gulf limited	-	52
Adriatic Yachting Servises doo Budva	-	63
Portal Press doo Podgorica	1	4
Media - Nea doo Podgorica	-	1
Dnevne novine doo Podgorica	-	9
Novine doo Podgorica	-	-
Adriatic Procurement doo Budva	-	-
Vires doo Podgorica	636	190
Novi Tender Oglasi doo	3	29
Monterock Internacional limited UAE	492	13,374
Ebenus Events Managements LLC	1	68
RMR Europe Investments LTD Kipar	4	4
Benaturayou Limited Gibraltar	5	7
Nightsapphire Resorts LTD Kipar	1	-
Pure Angel doo Budva	-	111
Seven Hills Holdings Limited	-	-
RMR Innovative Recycling Internacional	1	395
Kalerosi services LTD	42	46
RMR Blue Essence Investment LTD Kipar	-	1
Mystic Quartz resorts LTD Kipar	-	50
Innovative Recycling S.A. Švajcarska	-	3
Ocean Jasper resorts LTD Kipar	1	-
RMR Star Bright Investment LTD Kipar	1	-
Pure Larimar resorts LTD Kipar	1	-
Tiger Eye resorts LTD Kipar	1	-
Diceto LTD Kipar	1	-
Tabathar LTD Kipar	1	-
Bailegon LTD Kipar	1	-
Nammos Restaurant London Limited UK	25	-
NARDO LTD Kipar	1	-
DELRIO LTD Kipar	1	-
MRINLON2SUB LTD Kipar	1	-
Maferiosa LTD Kipar	27	-
Maferiosa Hellas Grčka	1	-
Filinimo LTD Kipar	1	-
Monte London limited UK	-	1
Ukupno depoziti klijenata	2,535	18,138
Subordinisani dug		
SDS Management DMCC Dubai	1,002	1,002

31. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA (Nastavak)

	31.12.2021.	31.12.2020.
<i>Kredit i potraživanja od klijenata</i>		
fizicka lica	316	361
pravna lica:		
Golden Estate doo Podgorica	4,400	4,400
Adriatic Properties doo Budva	-	-
Nova Pobjeda doo Podgorica	68	-
Adriatic Yachting Servises doo Budva	-	-
Portokali Adriatic doo Podgorica	200	-
Portal Press doo Podgorica	20	-
Monterock Internacional limited UAE	45,334	4,340
Ukupno krediti i potraživanja od klijenata	50,338	9,101
<i>Garancije</i>		
pravna lica:		
Adriatic Properties doo Budva	-	7
Nova Pobjeda doo Podgorica	18	10
Adriatic Yachting Servises doo Budva	-	10
Innovative Recycling S.A. Švajcarska	434	450
Ukupno garancije	452	477
<i>Neiskorišćeni iznos kredita</i>		
pravna lica:		
Nova Pobjeda doo Podgorica	50	50
Ukupno neiskorišćeni iznod kredita	50	50
<i>Komisioni poslovi (primaoci sredstava)</i>		
pravna lica:		
Monterock Internacional limited UAE	9,950	9,950
Morsino LTD 6051 Lamaca	8,886	-
Nightsapphire Resorts LTD Kipar	8,179	7,299
RMR Innovative Recycling Internacional	100	100
Ocean Jasper resorts LTD Kipar	12,264	3,459
RMR Star Bright Investment LTD Kipar	1,756	1,006
RMR Blue Essence Investment LTD Kipar	5,253	6,077
Mystic Quartz resorts LTD Kipar	110	110
Pure Larimar resorts LTD Kipar	8,370	5,606
Victo LTD 6051 Lamaca	759	-
Tabathar LTD Cyprus	5,698	-
Tiger Eye resorts LTD Kipar	2,980	2,980
Ukupno komisioni poslovi	64,305	36,587
<i>Prihodi od kamata</i>		
fizička lica	16	15
pravna lica:		
Golden Estate doo Podgorica	92	87
Adriatic Properties doo Budva	-	205
Portokali Adriatic doo Podgorica	1	-
Portal Press doo Podgorica	1	-
Nova Pobjeda doo Podgorica	-	12
Monterock Internacional limited UAE	45	12
	155	331

31. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA (Nastavak)

<i>Prihodi od naknada</i>	2021. godina	2020. godina
fizicka lica	-	-
pravna lica:		
Golden Estate doo Podgorica	4	5
Adriatic Properties doo Budva	-	60
Nova Pobjeda doo Podgorica	1	1
Monterock Internacional limited UAE	18	-
Innovative Recycling S.A. Švajcarska	-	2
	23	68
<i>Prihodi od provizije po osnovu komisionih poslova</i>	2021. godina	2020. godina
fizicka lica	-	-
pravna lica:		
Adriatic Properties doo Budva	-	171
Nightsapphire Resorts LTD Kipar	74	76
RMR Innovative Recycling Internacional	1	1
Ocean Jasper resorts LTD Kipar	77	27
RMR Star Bright Investment LTD Kipar	11	6
RMR Blue Essence Investment LTD Kipar	62	53
Mystic Quartz resorts LTD Kipar	1	1
Morsino LTD Kipar	44	-
Monterock Internacional limited UAE	34	-
Victo LTD Kipar	1	-
Tabathar LTD Kipar	39	-
Pure Larimar resorts LTD Kipar	77	53
Tiger Eye resorts LTD Kipar	28	31
	449	419
Ukupno prihodi od kamata, naknada i provizija	627	818
Rashodi od kamata i naknada:	2021. godina	2020. godina
fizicka lica		-
pravna lica:		
SDS Management DMCC Dubai	5	5
	5	5
Neto prihodi	622	813

Naknade menadžmentu i Odboru direktora po osnovu bruto zarada i naknada u 2021. godini iznose EUR 318 hiljada (2020: EUR 297 hiljada).

32. ZARADA PO AKCIJI

Osnovna i razrijeđena zarada po akciji izračunava se tako što se dobit koja pripada akcionarima Banke podijeli sa ponderisanim prosječnim brojem običnih akcija u opticaju za godinu.

	2021	2020
Neto profit za godinu (<i>u hiljadama EUR</i>)	5,331	2,045
Broj običnih akcija na kraju godine	23,954,114	23,954,114
Ponderisani prosječni broj akcija na kraju godine	23,954,114	23,954,114
Osnovna zarada po akciji u EUR	0.2226	0.0854
Razrijeđena zarada po akciji u EUR	0.2226	0.0854

33. SUDSKI SPOROVI

Na dan 31. decembra 2021. godine protiv Banke se vodi više sudskih sporova od strane fizičkih lica, u kojima se tužbenim zahtjevima traži poništaj ili utvrđivanje, odnosno činidba, te nisu usmjereni na naknadu štete i samim tim nije određena visina tužbenog zahtjeva (2020: EUR nije određena visina tužbenog zahtjeva).

Na dan 31. decembra 2021. godine, rukovodstvo Banke smatra da neće biti negativnog ishoda po osnovu sudskih sporova tako da nije vršila rezervisanja po ovom osnovu, osim po jednom sporu u vrijednosti od EUR 15 hiljada, koji je rezervisan u cjelosti (2020: EUR 0).

Pored navedenog, Banka vodi i više postupaka protiv pravnih i fizičkih lica radi naplate potraživanja u ukupnom iznosu od EUR 2.435 hiljada (2020: EUR 2.242 hiljada).

34. DEVIZNI KURSEVI

Zvanični kursevi valuta koji su korišćeni za preračun deviznih pozicija bilansa stanja u EUR na dan 31. decembra 2021. i 2020. godine bili su:

Valuta	31.12.2021.	31.12.2020.
USD	1,13340	1,22810
CHF	1,03630	1,08570
GBP	0,83930	0,90307
CAD	1,44810	1,57010
HKD	8,83990	9,52100
CNY	7,22300	8,01340
HRK	7,52110	7,54600
AED	4,16009	4,51345

35. DOGAĐAJI NAKON DATUMA IZVJEŠTAVANJA

Pandemija Covid-19

Kao što je navedeno u Napomeni 2.8, u vrijeme sastavljanja finansijskih izvještaja pandemija Covid-19 je i dalje u toku, sa pripadajućim neizvjesnostima. Navedeni događaji nisu imali uticaj na sposobnost Banke da nesmetano nastavi sa poslovanjem u doglednoj budućnosti, stoga Banka nastavlja da koristi načelo stalnosti poslovanja u sastavljanju i prezentaciji finansijskih izvještaja.

Rat između Rusije i Ukrajine

U februaru 2022. godine, nakon datuma bilansa a prije usvajanja ovih finansijskih izvještaja, izbio je ratni sukob između Ukrajine i Rusije. Posljedično, došlo je do naglog rasta cijena na tržištima sirovina, goriva i energenata, dok se očekuje globalna nestašica i rast cijena prehrambenih proizvoda. Značajno je povećana volatilnost deviznih kurseva na FX tržištu, tako da je teško procijeniti buduće trendove u tržišnim cijenama i ključnim makroekonomskim indikatorima.

Banka od samog početka kontinuirano prati i analizira razvoj situacije i njen uticaj na poslovne operacije i sposobnost Banke da kontinuirano posluje. Banka je posebno analizirala uticaj konflikta na izloženosti koje banka ima prema ovim zemljama i klijentima čije je poslovanje blisko povezano sa ovim tržištima. Sem toga, Banka je analizirala uticaj koji konflikt može imati na kvalitet kreditnog portfolija Banke. Preduzete su sve mjere na minimiziranju rizika po poslovanje Banke.

Uzimajući u obzir postojeće informacije vezane za trenutna dešavanja, Banke je ocijenila da ne postoji značajan uticaj ovog konflikta na finansijske izvještaje za tekuću godinu i njenu sposobnost da nastavi da kontinuirano posluje u doglednoj budućnosti.

Nova regulativa

Od 1. januara 2022. godine je u primjeni nova bankarska regulativa, tačnije Zakon o kreditnim institucijama i prateća podzakonska akta, koja ima za cilj približavanje važećoj bankarskoj regulativi u Evropskoj uniji. Usaglašavanje sa zahtjevima navedene regulative dovelo je do izmjena u sistemu korporativnog upravljanja:

Umjesto Odbora direktora, uveden je Nadzorni Odbor, u sljedećem sastavu:

Ime i prezime	Nadzorni Odbor
Alfredo Longo	Predsjednik Nadzornog odbora
Danijela Jović	Član Nadzornog odbora
Ronald K. Noble	Član Nadzornog odbora
Josip Pecirep	Član Nadzornog odbora
Masroor Ul Haq	Član Nadzornog odbora

Umjesto Rukovodstva Banke, uveden je Upravni Odbor, u sljedećem sastavu:

Ime i prezime	Upravni Odbor
Miloš Pavlović	Predsjednik Upravnog odbora
Veselin Vuković	Član Upravnog odbora
Nikola Vujošević	Član Upravnog odbora

35. DOGAĐAJI NAKON DATUMA IZVJEŠTAVANJA (Nastavak)

Nova regulativa je uvela primjenu principa Basel III sporazuma u pogledu adekvatnosti kapitala i izmjene na području praćenja rizika likvidnosti, u skladu sa praksom u Evropskoj uniji. U dijelu obračuna rizikom ponderisane aktive i rizičnih obaveza uvedena je primjena povlašćenog pondera za izloženosti klijenata koji pripadaju kategoriji malih i srednjih preduzeća, ali su, sa druge strane, uvedeni i posebni ponderi za visokorizične izloženosti (špekulativno finansiranje i projektno finansiranje). Za ove tipove izloženosti prethodnim odlukama regulatora ponderi rizika nisu bili eksplicitno definisani.

U skladu sa članom 134. Zakona o kreditnim institucijama, Banka je dužna da u svakom trenutku ispunjava sljedeće kapitalne zahtjeve:

- koeficijent adekvatnosti redovnog osnovnog kapitala od 4,5%;
- koeficijent adekvatnosti osnovnog kapitala od 6%;
- koeficijent adekvatnosti ukupnog kapitala od 8%.

Pored ovoga, Banka je dužna da u obliku redovnog osnovnog kapitala održava i sljedeće bafere:

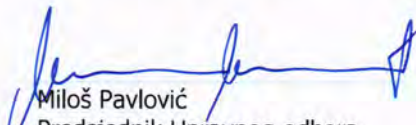
- bafer za očuvanje kapitala od 2,5% ukupnog iznosa izloženosti riziku;
- kontraktilni bafer kapitala, u rasponu od 0% do 2,5% ukupnog iznosa izloženosti riziku;
- bafer za strukturni sistemski rizik, u visini od najmanje 1% izloženosti u Crnoj Gori ili drugoj državi na koju se primjenjuje bafer za strukturni sistemski rizik;
- bafer za strukturni sistemski rizik, u visini od najmanje 1% izloženosti u Crnoj Gori ili drugoj državi na koju se primjenjuje bafer za strukturni sistemski rizik;
- bafer za ostali sistemski značajne kreditne institucije (OSV kreditne institucije), s obzirom da je Banka označena kao OSV kreditna institucija, iznosi 2% ukupnog iznosa izloženosti riziku.

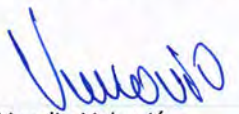
Visina bafera određuje se posebnim propisima Centralne banke Crne Gore.

U dijelu upravljanja rizikom likvidnosti, uveden je novi racio likvidnosne pokrivenosti (LCR – liquidity coverage ratio), koji stavlja u odnos kvalifikovanu likvidnu aktivu Banke i procijenjene neto likvidnosne odlive u narednih 30 dana u stresnom scenariju.

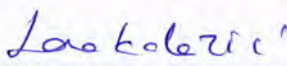
Osim gore navedenog, Rukovodstvo Banke smatra da nema drugih značajnih događaja nakon datuma izvještavanja koji bi uticali na pojedinačne finansijske izvještaje za 2021. godinu.

Potpisano u ime Universal Capital Bank A.D. Podgorica, dana 30. marta 2022. godine:

Miloš Pavlović
Predsjednik Upravnog odbora

Veselin Vuković
Član Upravnog odbora

Nikola Vujošević
Član Upravnog odbora

Lana Kalezić
Rukovodilac Službe finansija
i računovodstva

Izvještaj menadžmenta za 2021. godinu

Sadržaj

1. PREGLED POSLOVANJA BANKE	3
1.1. Opšte informacije.....	3
1.2. Poslovni ambijent u okruženju Banke.....	3
1.3. Djelatnost	4
1.4. Vlasništvo i struktura kapitala.....	4
1.5. Članovi upravnih i nadzornih tijela	5
1.6. Zaposleni Banke.....	6
1.7. Organizaciona struktura.....	6
1.8. Finansijski izvještaji Banke	8
1.9. Analiza finansijskih izvještaja i racio pokazatelji	11
2. MJERE ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE	15
3. PLANIRANI BUDUĆI RAZVOJ	16
4. AKTIVNOSTI ISTRAŽIVANJA I RAZVOJA	17
4.1. Istraživanje i razvoj.....	17
4.2. Ulaganje u edukaciju zaposlenih.....	17
5. INFORMACIJE O OTKUPU SOPSTVENIH AKCIJA, ODNOSNO UDJELA	17
6. FILIJALE I PREDSTAVNIŠTVA BANKE	17
7. UPRAVLJANJE RIZICIMA	18
7.1. Finansijski instrumenti.....	18
7.2. Upravljanje rizicima, ciljevi i politike.....	18
7.3. Informacije o izloženosti rizicima cijena, kreditnim rizicima, rizicima likvidnosti i rizicima novčanog toka.....	19
7.4. Metode i tehnike upravljanja rizicima i ublažavanje negativnih efekata.....	19
8. IZJAVA O PRIMJENI KODEKSA KORPORATIVNOG UPRAVLJANJA (ČLAN 14 ZAKONA O RAČUNOVODSTVU)	23

1. PREGLED POSLOVANJA BANKE

1.1. Opšte informacije

Universal Capital Bank A.D., Podgorica (u daljem tekstu „Banka“ ili „UCB“) počela je sa radom 1. decembra 2007. godine pod imenom First Financial Bank A.D., Podgorica, u skladu sa Licencom izdatom od strane Centralne banke Crne Gore (u daljem tekstu „CBCG“) 12.07.2007. godine, a u skladu sa Zakonom o bankama i ostalim pozitivnim propisima. Prva transakcija je obavljena 17.12.2007. godine. Odluka o promjeni naziva Banke donešena je na sjednici Skupštine akcionara održanoj 30. maja 2014. godine, dok je 4. juna 2014. godine izvršena registracija promjene podataka.

Banka obavlja svoje poslovanje u skladu sa Zakonom o bankama (u daljem tekstu „Zakon“) kao i ostalim zakonskim i podzakonskim aktima koji regulišu njeno poslovanje.

Na dan 31. decembra 2021. godine Banku čine centrala u Podgorici, filijale u Miločeru i Podgorici i Predstavništvo Banke u Dubaiju. Banka ima 80 zaposlenih radnika (31. decembra 2020. godine: 70 zaposlenih). Banka ima zavisno društvo Portokali Adriatic d.o.o., Podgorica sa 100% vlasničkog kapitala. Osnovna djelatnost tog društva je trgovina na malo voćem i povrćem u specijalizovanim prodavnicama.

Svojom adekvatnom uslugom, stručnim kadrovima i razvijanjem bankarskih proizvoda, kao i aktivnom učešću na daljem razvijanju domaćeg finansijskog tržišta, Banka je ostvarila značajnu ulogu u bankarskom sektoru Crne Gore.

Osnovne informacije Banke:

- Rješenje CBCG: dozvola za rad (Licenca) br. 0101-2933/3-2 od 12.07.2007. godine
- Datum donošenja osnivačkog akta: 09.02.2007. godine
- Datum donošenja Statuta: 18.09.2007. godine
- PIB: 02684462
- RegistarSKI broj: 4-0008441
- PDV broj: 30/31-15112-8

1.2. Poslovni ambijent u okruženju Banke

Pozitivni ekonomski trendovi u Crnoj Gori iz proteklih godina naglo su prekinuti izbijanjem pandemije Covid-19 virusa u martu 2020. godine. Prateći efekti pandemije (zatvaranje granica, usporavanje međunarodne trgovine, porast neizvjesnosti na međunarodnim tržištima, drastičan uticaj na pojedine privredne grane) imali su višestruki negativan uticaj na ekonomsko okruženje u Crnoj Gori, kao i na poslovanje Banke. Najviše pogođene privredne grane su turizam i ugostiteljstvo, koje čine značajan dio bruto društvenog proizvoda Crne Gore.

U 2021. godini, došlo je do snažnog oporavka ekonomskih prilika u Crnoj Gori, kao i do djelimičnog oporavka međunarodne trgovine, prije svega pod uticajem liberalnijih zdravstveno-ekonomskih politika, te kampanjom masovne vakcinacije protiv Covid-19 virusa. Uspješna turistička sezona rezultirala je procijenjenim rastom crnogorskog BPD-a od 12,3% naspram pada iz 2020. godine od 15.3%.

Navedeno je imalo pozitivne efekte na poslovanje Banke u gotovo svim segmentima i Banka je ostvarila najbolji rezultat u istoriji svog poslovanja, nadmašivši rekordnu 2019. godinu.

1. PREGLED POSLOVANJA BANKE (Nastavak)

1.3. Djelatnost

U skladu sa Zakonom o bankama i Statutom, Banka obavlja poslove primanja novčanih depozita i davanja kredita za sopstveni račun. Pored bankarskih poslova, Banka može da obavlja i sljedeće poslove:

- 1) izdavanje garancija i preuzimanje drugih vanbilansnih obaveza;
- 2) kupovinu, prodaju i naplatu potraživanja (faktoring, forfeiting i dr.);
- 3) izdavanje, obradu i evidentiranje platnih instrumenata;
- 4) platni promet u zemlji i sa inostranstvom, u skladu sa propisima kojima se uređuje platni promet;
- 5) finansijski lizing;
- 6) poslove sa hartijama od vrijednosti, u skladu sa zakonom kojim se uređuju hartije od vrijednosti (Banka je licencirani učesnik na tržištu hartija od vrijednosti sa brokerskim, dilerskim i kastodi odjeljenjem);
- 7) trgovanje u svoje ime i za svoj račun ili za račun klijenta:
 - stranim sredstvima plaćanja, uključujući mjenjačke poslove,
 - finansijskim derivatima;
- 8) depo poslove;
- 9) izradu analiza i davanje informacija i savjeta o kreditnoj sposobnosti privrednih društava i preduzetnika i drugim pitanjima u vezi poslovanja;
- 10) iznajmljivanje sefova;
- 11) poslove koji su dio bankarskih poslova, pomoćne poslove u odnosu na poslove banke i poslove neposredno povezane sa poslovima te banke, u skladu sa statutom banke.

Banka može, uz prethodno odobrenje CBCG, obavljati i druge poslove, u skladu sa Zakonom. Šifra djelatnosti banke je 6419 – ostalo monetarno posredovanje.

1.4. Vlasništvo i struktura kapitala

U narednoj tabeli dat je prikaz strukture akcionara Banke na 31. decembar 2021. godine. Nije bilo promjena tokom 2021. godine.

Rbr	Naziv akcionara	Iznos	Broj akcija	% vlasništva
1	Sigma Delta Holdings doo	10,934,025	21,606,260	90.19%
2	Sigma Delta Investments doo	1,157,962	2,288,200	9.55%
3	Seriatos Gerasimos	10,121	20,000	0.08%
4	Ostali manjinski akcionari	20,067	39,654	0.18%
Ukupno		12,122,176	23,954,114	100.00%

1. PREGLED POSLOVANJA BANKE (Nastavak)

1.5. Članovi upravnih i nadzornih tijela

U nastavku su dati podaci o članovima upravnih i nadzornih tijela Banke:

Ime i prezime	Odbor direktora
Božo Milatović	Predsjednik Odbora direktora
Alfredo Longo	Član Odbora direktora
Ronald K. Noble	Član Odbora direktora
Miloš Pavlović	Član Odbora direktora
Goran Bencun	Član Odbora direktora

Ime i prezime	Rukovodstvo Banke
Danijela Jović	Glavni izvršni direktor
Miloš Pavlović	Izvršni direktor
Veselin Vuković	Izvršni direktor

Ime i prezime	Odbor za reviziju
Mina Jovanović	Predsjednik Odbora za reviziju
Miljan Marković	Član Odbora za reviziju
Lazar Mišurović	Član Odbora za reviziju

U skladu sa novim Zakonom o kreditnim institucijama, koji je stupio na snagu od 1. januara 2022. godine („Sl. list CG“ br. 72/2019, 82/2020, 8/2021) i pratećom podzakonskom regulativom, došlo je do promjene u organizacionoj i upravljačkoj strukturi Banke. Formirani su Nadzorni i Upravni odbor umjesto Odbora direktora i Rukovodstva Banke:

Ime i prezime	Nadzorni Odbor
Alfredo Longo	Predsjednik Nadzornog odbora
Danijela Jović	Član Nadzornog odbora
Ronald K. Noble	Član Nadzornog odbora
Josip Pecirep	Član Nadzornog odbora
Masroor Ul Haq	Član Nadzornog odbora

Ime i prezime	Upravni Odbor
Miloš Pavlović	Predsjednik Upravnog odbora
Veselin Vuković	Član Upravnog odbora
Nikola Vujošević	Član Upravnog odbora

1. PREGLED POSLOVANJA BANKE (Nastavak)

1.6. Zaposleni Banke

Banka je na dan 31.12.2021. godine imala 80 zaposlenih radnika. Od navedenog, 46 zaposlenih je ženskog, a 34 muškog pola. Kvalifikaciona struktura je prikazana u pregledu koji slijedi:

	Muškarci	Žene	Ukupno
VSS	29 zaposlena	39 zaposlenih	68 zaposlenih
VŠS	2 zaposlena	3 zaposlena	5 zaposlenih
SSS	3 zaposlena	3 zaposlena	6 zaposlenih
NK	0 zaposlenih	1 zaposleni	1 zaposlenih

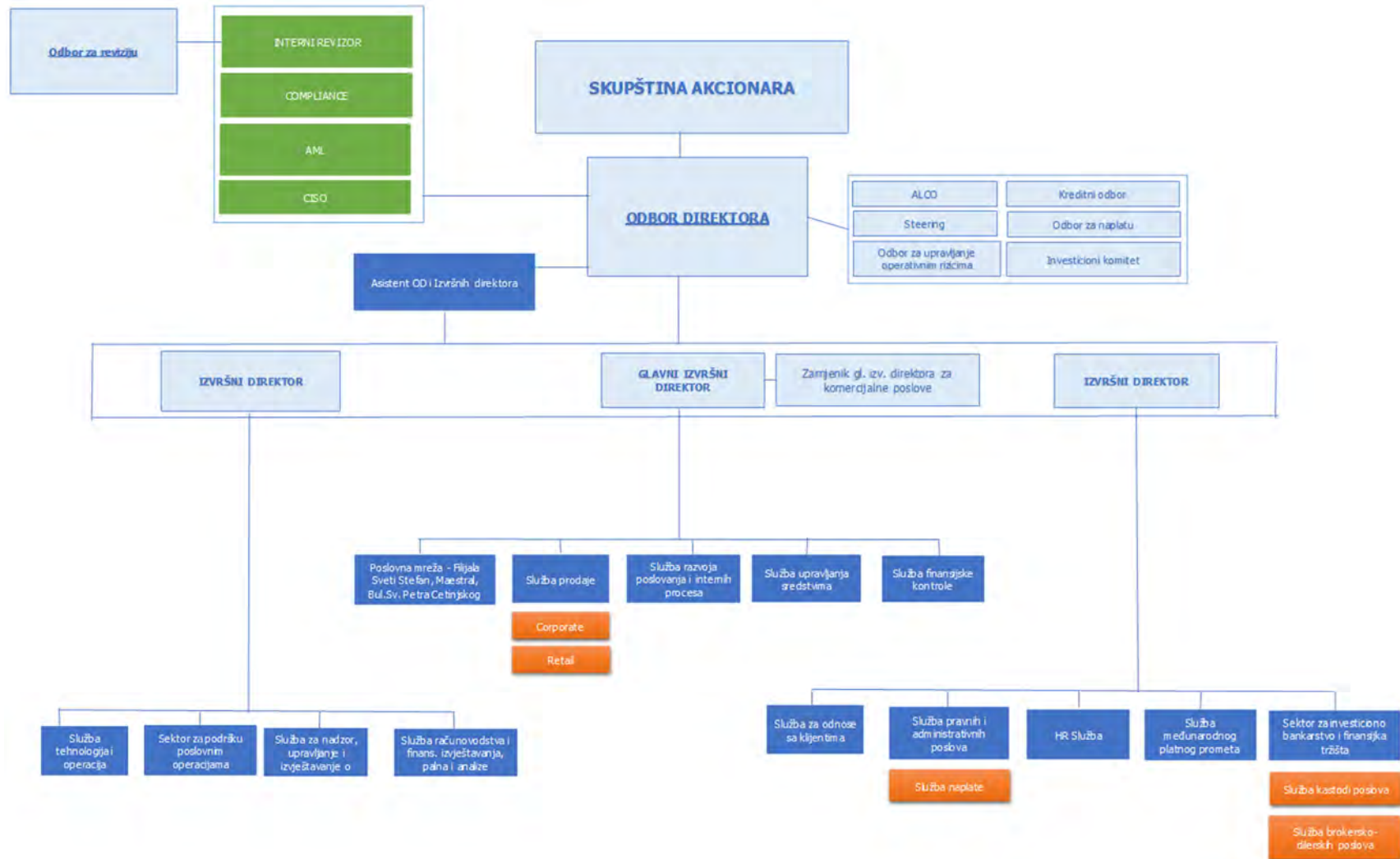
Tokom 2021. godine, 2 zaposlenih prekinulo je radni odnos sa Bankom, dok je broj novozaposlenih 12.

1.7. Organizaciona struktura

U nastavku dat je prilaz organizacione strukture Banke na 31. decembar 2021. godine. Organizaciona struktura Banke usklađena je sa obimom i kompleksnošću poslovnih operacija.

1. PREGLED POSLOVANJA BANKE (Nastavak)

1.7. Organizaciona struktura (Nastavak)

1. PREGLED POSLOVANJA BANKE (Nastavak)

ANALIZA FINANSIJSKOG POLOŽAJA I REZULTATA POSLOVANJA

1.8. Finansijski izvještaji Banke

Bilans stanja – aktiva Banke na dan 31. decembar 2021. godine:

Sredstva	31 Dec 2021	31 Dec 2020	Promjena
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	181,041	78,179	131.6%
<i>Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti</i>			
Kredit i potraživanja od banaka	37,513	25,305	48.2%
Kredit i potraživanja od klijenata	150,047	101,529	47.8%
Hartije od vrijednosti	53,747	48,570	10.7%
Ostala finansijska sredstva	89	37	140.5%
<i>Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat</i>			
Hartije od vrijednosti	33,918	41,670	-18.6%
<i>Finansijska sredstva koja se drže radi trgovanja</i>			
Hartije od vrijednosti	368	551	-33.2%
Derivati koji se drže zbog zaštite od rizika	-	11	-∞
Investicione nekretnine	198	187	5.9%
Nekretnine, postrojenja i oprema	5,224	3,932	32.9%
Nematerijalna sredstva	275	418	-34.2%
Tekuća poreska sredstva	-	-	0.0%
Odložena poreska sredstva	214	151	41.7%
Ostala sredstva	5,067	9,192	-44.9%
UKUPNA SREDSTVA:	467,701	309,732	51.0%

U strukturi aktive se izdvajaju:

- Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka bilježe rast u odnosu na 31.12.2020. godine za EUR 102,862 hiljada, odnosno 131.6%;
- Kredit i potraživanja od klijenata bilježe rast u odnosu na 31.12.2020. godine za EUR 48,518 hiljada ili 47.8%;
- Hartije od vrijednosti (agregatno posmatrano) bilježe pad u odnosu na 31.12.2020. godine za EUR 2,758 hiljada ili 3%. Tokom 2021. reklasifikacija dijela portfolija sa pozicije finansijskih sredstava po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat na poziciju finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti uslovalo je ostatak promjene na ovim bilansnim pozicijama.

Ukupna aktiva Banke bilježi značajan rast u odnosu na 31.12.2020. godine za EUR 157,969 hiljada ili 51%. Značajnija je promjena strukture aktive u dijelu porasta kreditnog portfolija, praćenog blagim smanjenjem ulaganja u hartije od vrijednosti, što je posljedica širih makroekonomskih kretanja. Na ovaj način ostvaren je značajan rast prihoda od kamate, kao što se može vidjeti u bilansu uspjeha.

1. PREGLED POSLOVANJA BANKE (Nastavak)

ANALIZA FINANSIJSKOG POLOŽAJA I REZULTATA POSLOVANJA (Nastavak)

1.8. Finansijski izvještaji Banke (Nastavak)

Bilans stanja – obaveze Banke na dan 31. decembar 2021. godine:

Obaveze	31 Dec 2021	31 Dec 2020	Promjena
<i>Finansijska obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti</i>			
Depoziti banaka i centralnih banaka	2,486	-	-
Depoziti klijenata	429,886	282,873	-0.9%
Kreditni klijenata koji nijesu banke	4,146	3,072	-20.9%
Derivatne finansijske obaveze kao instrument zaštite	-	-	-
Rezerve	527	402	21.8%
Tekuće poreske obaveze	563	192	-52.5%
Odložene poreske obaveze	79	112	-47.4%
Ostale obaveze	5,365	3,010	-59.7%
Subordinisani dug	1,002	1,002	0.0%
UKUPNE OBAVEZE:	444,054	290,663	-2.8%

U strukturi obaveza Banke najznačajnije učešće imaju depoziti klijenata (97%) koji su doživjeli značajan rast u 2021. godini (EUR 146,971 hiljada ili 52% u odnosu na 31.12.2020. godine). Dodatno, porastao je udio oročenih, i pogotovo dugoročnih depozita, što je omogućilo promjenu strukture aktive ranije opisanu u korist kamatonosne aktive sa većim nivoima prinosa. Banka je uspjela ovo da ostvari bez velikog pritiska na kamatnu maržu.

Bilans stanja – kapital Banke na dan 31. decembar 2021. godine:

Kapital	31 Dec 2021	31 Dec 2020	Promjena
Akcijski kapital	12,122	12,122	0.0%
Neraspoređena dobit	6,947	4,902	41.7%
Dobit tekuće godine	5,331	2,045	160.7%
Ostale rezerve	(753)	-	-∞
UKUPAN KAPITAL:	23,647	19,069	24.0%
UKUPNI KAPITAL I OBAVEZE:	467,701	309,732	51.0%

Banka tokom 2021. godine nije vršila isplatu dividende, stoga se jedine promjene u kapitalu Banke u odnosu na 31.12.2020. godine odnose na neto profit i ostali ukupan rezultat za 2021. godinu.

1. PREGLED POSLOVANJA BANKE (Nastavak)

ANALIZA FINANSIJSKOG POLOŽAJA I REZULTATA POSLOVANJA (Nastavak)

1.8. Finansijski izvještaji Banke (Nastavak)

Bilans uspjeha za godinu završenu 31. decembra 2021. godine:

Pozicija	2021.	2020.	Promjena
Prihodi od kamata i slični prihodi	7,326	5,610	30.5%
Prihodi od kamata na obezvrjeđene plasmane	382	200	91.0%
Rashodi od kamata i slični rashodi	(2,004)	(1,213)	65.2%
Neto prihodi od kamata	5,705	4,597	24.0%
Prihodi od naknada i provizija	6,802	5,124	32.8%
Rashodi naknada i provizija	(1,684)	(2,397)	-29.7%
Neto prihodi od naknada i provizija	5,118	2,727	87.8%
Neto dobitak usled prestanka priznavanja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	146	81	80.2%
Neto dobitak / (gubitak) po osnovu finansijskih instrumenata koji se drže radi trgovanja	79	(67)	-217.9%
Neto dobitci od kursnih razlika	2,446	1,035	136.3%
Neto dobitak / (gubitak) po osnovu prestanka priznavanja ostale imovine	10	(1)	-1,100%
Ostali prihodi	(55)	13	-523.1%
Troškovi zaposlenih	(1,966)	(1,746)	12.6%
Troškovi amortizacije	(579)	(473)	22.4%
Opšti i administrativni troškovi	(1,785)	(1,329)	34.3%
Neto rashodi po osnovu obezvređenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	(3,176)	(2,562)	24.0%
Troškovi rezervisanja	(15)	-	∞
Ostali rashodi	(68)	(35)	94.3%
Dobitak prije oporezivanja	5,860	2,240	161.6%
Porez na dobit	(529)	(195)	171.3%
NETO PROFIT	5,331	2,045	160.7%

Najznačajnije promjene u rezultatu poslovanja za 2021. godinu, u odnosu na prethodnu godinu su:

- Rast neto prihoda od kamata od EUR 1,104 hiljada ili 24%, uslovljem ranije navedenim ulaganjem u kamatonosnu aktivu sa većim nivoima prinosa postignutim sa rastom rashoda kamata ali i očuvanjem kamatne marže;
- Rast neto prihoda od naknada i provizija od EUR 2,395 hiljada ili 87.8% prvenstvo uslovljen rastom prihoda iz oblasti platnog prometa kao rezultat povećanog obima poslovanja prouzrokovanog oporavkom nakon otežanog poslovanja u 2020. godini usljed Covid-19 pandemije;
- Rast neto dobitaka od kursnih razlika od EUR 1,411 hiljada ili 136.3% takođe uslovljenog oporavkom poslovanja u 2021. godini i povratak na promete ostvarene u 2019. godini;
- Rast troška zaposlenih, amortizacije i administrativnih troškova od 782 hiljade ili 22% objašnava se pojačanim ulaganjem u nove projekte i rastom regulatornih zahtjeva poslovanja;
- Veći iznos rashoda obezvređenja u 2021. godini rezultat je prije svega značajnog rasta portfolija Banke, kao i rezultat reprocjene imovine stečene naplatom potraživanja.

Kao zaključak, Banka je, nakon perioda otežanog poslovanja u 2020. godini, u kom je pronašla brz i efikasan odgovor na izazove nametnute eksternim šokovima (pandemija Covid-19 virusa), uspješno iskoristila oporavak crnogorske ekonomije i međunarodne trgovine i na taj način, uz istovremeno povećanje kamatonosnog portfolija i povratak ostalih segmenata poslovanja na nivoe iz 2019. godine, ostvarila rekordno uspješan rezultat.

1. PREGLED POSLOVANJA BANKE (Nastavak)

1.9. Analiza finansijskih izvještaja i ratio pokazatelji

Svrha analize finansijskih izvještaja je da ukaže na specifičnosti poslovanja Banke, kao i da prikaže uporedne podatke za tekuću i prethodnu poslovnu godinu. Pored osnovnih parametara, kao što su operativni profit, prinos na kapital, prinos na aktivu i slično, dati su pokazatelji finansijskog položaja i pokazatelji ekonomičnosti.

Najbitnije stavke bilansa uspjeha	Prihodi od kamata i slični prihodi	Prihod od naknada i provizija	Rashodi od kamata i slični rashodi	Rashodi naknada i provizija	OPERATIVNI PROFIT
2021	7,708	6,802	2,004	1,684	10,823
2020	5,610	5,124	1,213	2,397	7,124
2021/2020	137.40%	132.75%	165.21%	70.25%	151.92%

Kao što je ranije navedeno, rast operativnog profita od EUR 3,699 hiljada ili 51.92% rezultat je rasta prihoda od kamata i rasta prihoda od naknada iz oblasti platnog prometa.

ROE (Return on Equity) - Prinos na kapital	2021	2020
Neto profit nakon oporezivanja	5,331	2,045
Akcionarski kapital	12,122	12,122
Neto profit nakon oporezivanja / Akcionarski kapital	43.98%	16.87%
ROA (Return on assets) - Prinos na aktivu	2021	2020
Neto profit nakon oporezivanja	5,331	2,045
Ukupna aktiva	467,701	309,732
Neto profit nakon oporezivanja / Ukupna aktiva	1.14%	0.66%
Kamatna marža	2021	2020
Prihodi po osnovu kamata	7,708	5,810
Rashodi po osnovu kamata	2,004	1,213
Ukupna aktiva	467,701	309,732
(Prihodi po osnovu kamata - Rashodi po osnovu kamata) / Ukupna aktiva	1.22%	1.42%
Koeficijent operativnog profita	2021	2020
Operativni profit	10,823	7,124
Ukupna aktiva	467,701	309,732
Operativni profit / Ukupna aktiva	2.31%	2.30%
Neto profit po zaposlenom	2021	2020
Neto profit nakon oporezivanja	5,331	2,045
Broj zaposlenih	80	70
Neto profit / Broj zaposlenih	66.63%	29.2%

Navedeni osnovni pokazatelji poslovanja predstavljaju rezultat dešavanja opisanih u okviru analize finansijskih izvještaja Banke.

1. PREGLED POSLOVANJA BANKE (Nastavak)

1.9. Analiza finansijskih izvještaja i ratio pokazatelji (Nastavak)

Pokazatelji finansijskog položaja Banke

S1	2021	2020
Akcionarski kapital	12,122	12,122
Ukupna aktiva	467,701	309,732
Akcionarski kapital / Ukupna aktiva	2.59%	3.91%
S2	2021	2020
Ukupne obaveze	444,054	290,664
Ukupna aktiva	467,701	309,732
Ukupne obaveze / Ukupna aktiva	94.94%	93.84%
S3	2021	2020
Poslovni prihodi	14,511	10,934
Poslovni rashodi	3,688	3,610
Poslovni prihodi / Poslovni rashodi	393.47%	302.88%
S4	2021	2020
Ukupni prihodi	17,048	12,063
Poslovni rashodi na ime kamata	2,004	1,213
Ukupni prihodi / Poslovni rashodi na ime kamata	850.70%	994.48%

Pokazatelji ekonomičnosti poslovanja Banke

E1	2021	2020
Ukupni prihodi	17,048	12,063
Ukupni rashodi	11,173	9,823
Ukupni prihodi / Ukupni rashodi	152.58%	122.80%
E2	2021	2020
Poslovni rashodi	3,688	3,610
Poslovni prihodi	14,511	10,934
Poslovni rashodi / Poslovni prihodi	25.42%	33.02%
E3	2021	2020
Materijalni troškovi i zarade	3,819	3,110
Ukupni rashodi	11,173	9,823
Materijalni troškovi i zarade / Ukupni rashodi	34.18%	31.66%
E4	2021	2020
Poslovni rashodi od kamata	2,004	1,213
Ukupni rashodi	11,173	9,823
Poslovni rashodi od kamata / Ukupni rashodi	17.94%	12.35%

Pokazatelji finansijskog položaja i pokazatelji ekonomičnosti poslovanja Banke dodatno ukazuju na stabilnost i unaprjeđenje poslovanja tokom 2021. godine. Ostvarena rezistentnost Banke na eksterne šokove se ocjenjuje kao zadovoljavajuća.

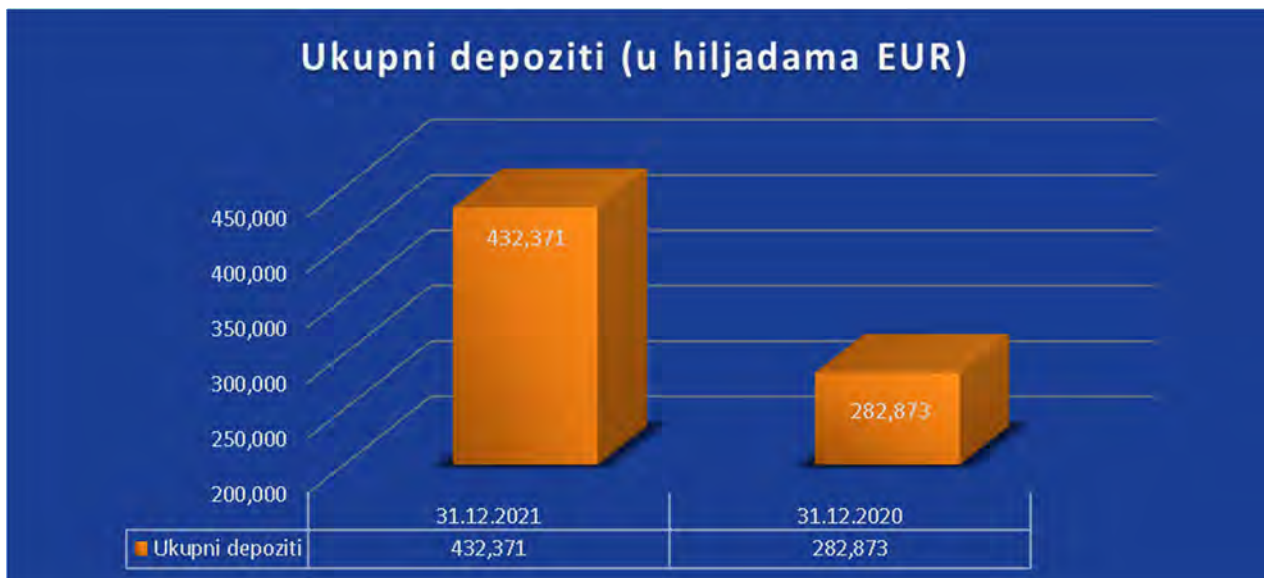

1. PREGLED POSLOVANJA BANKE (Nastavak)

1.9. Analiza finansijskih izvještaja i ratio pokazatelji (Nastavak)

Ostali pokazatelji poslovanja Banke

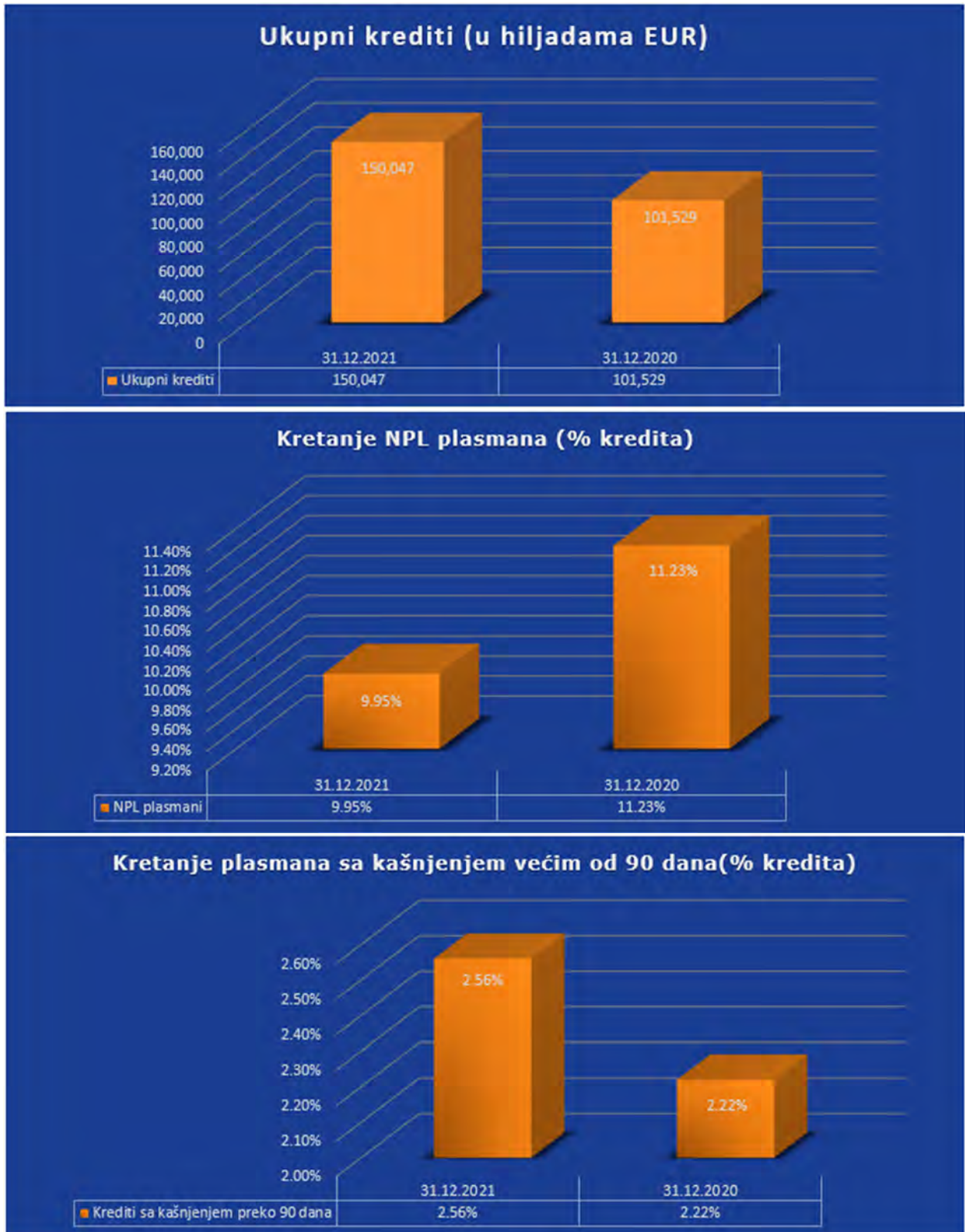
Opis	31.12.2021.	31.12.2020.
Likvidna aktiva	218,554	103,484
Ukupni krediti	150,047	101,529
Ukupna aktiva	467,701	309,732
Ukupni depoziti	432,371	282,873
Ukupne pozajmice	4,146	3,072
Ukupne obaveze	444,054	290,663
Osnovna sredstva	5,499	4,350
Ostala aktiva	5,067	9,192
Ukupni kapital	23,647	19,069
Likvidna aktiva	218,554	103,484
Struktura aktive i pasive:		
Likvidna aktiva/ukupna aktiva	46.73%	33.41%
Kredit/ukupna aktiva	32.08%	32.78%
Kapital/ ukupna aktiva	5.06%	6.16%
Struktura pasive:		
Depoziti/ukupna pasiva	92,45%	91.33%
Pozajmice/ukupna pasiva	0.89%	0.99%
Pokazatelji likvidnosti:		
Likvidna aktiva / depoziti	50.55%	36.58%
Kredit / Depoziti	34.70%	35.89%

1. PREGLED POSLOVANJA BANKE (Nastavak)

1.9. Analiza finansijskih izvještaja i ratio pokazatelji (Nastavak)

2. MJERE ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

Banka vodi svoju politiku ekološki svjesno i angažovano, u skladu sa Zakonom o životnoj sredini ("Službeni list Crne Gore", br. 052/16 od 09.08.2016) i Zakonom o procjeni uticaja na životnu sredinu ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 080/05 od 28.12.2005, Službeni list Crne Gore", br. 040/10 od 22.07.2010, 073/10 od 10.12.2010, 040/11 od 08.08.2011, 027/13 od 11.06.2013, 052/16 od 09.08.2016).

U skladu sa članom 9. Zakona o životnoj sredini, Banka obavlja sljedeće aktivnosti na obezbjeđenju zaštite životne sredine:

- Održivo korišćenje prirodnih resursa, dobara i energije;
- Uvođenje energetski efikasnijih tehnologija i korišćenje obnovljivih prirodnih resursa;
- Upotreba proizvoda, procesa, tehnologija koji manje ugrožavaju životnu sredinu;
- Preduzimanje mjera prevencije i otklanjanja posljedica ugrožavanja i štete po životnu sredinu;
- Druge mjere u skladu sa zakonom.

Banka nije, shodno kriterijumima definisanim Zakonom, prepoznata kao zagađivač, i po tom osnovu ne plaća nikakve kazne ili penale. Takođe, u doglednoj budućnosti ne planira nikakav projekat koji bi mogao da ima negativan uticaj na životnu sredinu.

U skladu sa Zakonom o procjeni uticaja na životnu sredinu, ukoliko se bude smatralo da određeni projekat ili poslovna aktivnost koju Banka planira, može ili će imati uticaj na životnu sredinu, tražiće se saglasnost nadležnih organa na elaborat o procjeni uticaja ili odluke da nije potrebna procjena uticaja na životnu sredinu.

U procesu odobravanja kredita, Banka ocjenjuje rizik od ugrožavanja životne sredine, pri čemu ne daje podršku projektima kod kojih je navedeni rizik ocijeni kao visok.

3. PLANIRANI BUDUĆI RAZVOJ

I pored snažnog oporavka crnogorske ekonomije i međunarodne trgovine, i dalje je pristuna velika neizvjesnost na domaćem i međunarodnim tržištima prouzrokovana pandemijom Covid-19, rastom inflacije na globalnom nivou, problemima u lancima snadbijevanja i rastućim geopolitičkim tenzijama.

Banka je osjetno ojačala poziciju na domaćem tržištu i nastavlja da razvija prepoznatljivost brenda, sa primarnim ciljem da postane banka prvog izbora korporativnih klijenata. U tom pravcu kreće se aktivnost Banke u osmišljavanju novih proizvoda i usluga, kao i širenje korespondentske mreže.

Na međunarodnom tržištu, Banka nastavlja da jača svoju i poziciju Crne Gore. Koristeći fleksibilnost u kontekstu veličine, Banka je u mogućnosti da bude privlačna investitorima iz svih razvijenih područja svijeta. Stoga, Banka projektuje globalno prisustvo. Sljedeći grafik prikazuje zemlje u kojima posluju klijenti Banke:

Planirani budući razvoj, imajući u vidu navedeno, okrenut je u pravcu praćenja savremenih tokova informacionih tehnologija u oblasti finansijskih usluga, pogotovo digitalnog bankarstva, olakšavanja usluga platnog prometa, unaprjeđenja kartičarskih proizvoda i integracije proizvoda i usluga sa novim aplikativnim rješenjima.

4. AKTIVNOSTI ISTRAŽIVANJA I RAZVOJA

4.1. Istraživanje i razvoj

Od početka poslovanja Banka koristi savremene tehnologije u bankarskom poslovanju po pitanju Core sistema, hardvera, softvera, sigurnosno-bezbjedonosnih sistema i protokola i sredstava interne i externe komunikacije.

Banka kontinuirano modernizuje opremu uvođenjem novih i ažuriranjem postojećih softvera, hardvera, prostornog obezbjeđenja i nadzora, opremom koja je u skladu sa današnjim poslovnim potrebama i bezbjedonosnim standardima.

Automatizacija poslovanja se odvija kontinuirano u sektorima Banke u kojima je moguće izvršiti i omogućiti autonomno odvijanje određenih poslovnih procesa uz značajno izražene zahtjeve sistema internih kontrola.

4.2. Ulaganje u edukaciju zaposlenih

Banka kontinuirano ulaže u profesionalni razvoj zaposlenih na svim nivoima. Banka je i u prošloj godini vodila računa o svojim kadrovima i njihovom stručnom usavršavanju.

Banka aktivno učestvuje u procesu stručnog osposobljavanja visokoškolskog kadra iniciranog od strane Vlade Crne Gore.

5. INFORMACIJE O OTKUPU SOPSTVENIH AKCIJA, ODNOSNO UDJELA

Od osnivanja do 31.12.2021. godine Banka nije vršila otkup sopstvenih akcija.

6. FILIJALE I PREDSTAVNIŠTVA BANKE

Na dan 31.12.2021. godine Banka pored centrale, ima 3 filijale i jedno predstavništvo u inostranstvu kako je navedeno:

- Filijala Sveti Stefan otvorena 28.10.2009. godine – (radi u periodu od 01.05. do 31.10. poslovne godine);
- Filijala Maestral (Hotel „Maestral“ – Pržno- Sveti Stefan) otvorena 14.07.2017. godine;
- Filijala Podgorica 2 (Bulevar Svetog Petra Cetinjskog br. 129) otvorena 02.10.2017. godine.

Universal Capital Bank DIFC - Dubai – Ujedinjeni Arapski Emirati - Rješenje CBCG za osnivanje predstavništva br. 0102-7225/4 od 10.02.2015. godine. Predstavništvo je počelo sa radom 01.10.2015. godine.

7. UPRAVLJANJE RIZICIMA

7.1. Finansijski instrumenti

U skladu sa prirodom poslovanja, najznačajniji dio aktive Banke čine finansijska sredstva. Banka ima obavezu vrednovanja finansijskih sredstava u skladu sa MSFI 9: *Finansijski instrumenti* po jednom od tri modela:

- Amortizovana vrijednost;
- Fer vrijednost kroz ostali ukupni rezultat;
- Fer vrijednost kroz bilans uspjeha.

Banka je u obavezi, da za sve stavke aktive po osnovu kojih je izložena kreditnom riziku vrši procjenu obezvređenja (za stavke bilansne aktive) odnosno procjenu vjerovatnog gubitka (za vanbilansne stavke), osim za finansijska sredstva koja se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha.

Detaljna objelodanjivanja korišćenih metodologija, procjena i tehnika nalaze se i sastavni su dio Napomena uz revidirane finansijske izvještaje.

7.2. Upravljanje rizicima, ciljevi i politike

Imajući u vidu da je upravljanje rizicima ključni element upravljanja poslovanjem, i veliku izloženost rizicima bankarskog sektora, sistem upravljanja rizicima obuhvata sve aktivnosti definisane sljedećim aktima:

- Strategija upravljanja rizicima 2021-2023;
- Politika upravljanja rizikom likvidnosti;
- Politika upravljanja tržišnim rizikom;
- Politika upravljanja rizikom zemlje;
- Politika upravljanja operativnim rizikom Universal capital bank ad Podgorica;
- Metodologija za procjenu obezvređenja i očekivanog gubitka po međunarodnom standardu finansijskog izvještavanja 9;
- Metodologija bonitetne klasifikacije u Universal capital banci ad Podgorica;
- Metodologija za utvrđivanje stabilnog nivoa depozita;
- Metodologija za utvrđivanje potrebnog kapitala za rizik koncentracije Universal capital bank ad Podgorica;
- Metodologija za obračun potrebnog kapitala za rezidualni rizik Universal capital bank ad Podgorica;
- Odluka o metodologiji obračuna potrebnog kapitala za rizik kamatne stope;
- Procedura za testiranje izloženosti kreditnom riziku u Universal capital banci ad Podgorica korišćenjem stres scenarija;
- Procedura za testiranje rizika likvidnosti primjenom stres scenarija;
- Procedura za stresno testiranje deviznog rizika;
- Smjernice kojim se propisuju vrste i tehnike ublažavanja kreditnog rizika;
- Smjernice za detaljnu kategorizaciju visokorizičnih djelatnosti;
- Outsourcing politika Universal capital bank ad Podgorica

7. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

7.2. Upravljanje rizicima, ciljevi i politike (Nastavak)

Osnovni ciljevi u okviru sistema upravljanja rizicima su:

- Minimiziranje negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke kroz odgovarajuće testiranje kreditne sposobnosti zajmotražioca i adekvatne sisteme kreditne zaštite;
- Kontinuirano praćenje i održavanje nivoa adekvatnosti kapitala iznad nivoa utvrđenim od strane regulatora.

7.3. Informacije o izloženosti rizicima cijena, kreditnim rizicima, rizicima likvidnosti i rizicima novčanog toka

Banka je kao osnovni prepoznala kreditni rizik. Banka je dužna da efikasno upravlja istim kao i da održava nivo i kvalitet kreditnog portfolija u skladu sa Strategijom upravljanja rizicima, Strategijom upravljanja kreditnim rizikom i usvojenom kreditnom politikom.

Banka prati kreditni rizik koji proizilazi iz ukupnog portfolija kao i rizike vezane za pojedinačne izloženosti. Istovremeno, Banka je dužna da blagovremeno preduzme aktivnosti za poboljšanje kreditnog portfolija, a posebno kredita koji pripadaju kategoriji nekvalitetne aktive.

Pored kreditnog i rizik likvidnosti je prepoznat kao materijalno značajan i isti predstavlja vjerovatnoću da Banka neće moći obezbjediti dovoljno novčanih sredstava za izmirenje obaveza u trenutku njihove dospjelosti, a posebno imajući u vidu visoku koncentraciju po pojedinim izloženostima.

Banka upravlja rizikom likvidnosti u skladu sa Politikom upravljanja rizikom likvidnosti i redovno testira izloženost ovom riziku primjenom stres scenarija.

Detaljna objelodanjivanja korišćenih metodologija, procjena i tehnika nalaze se i sastavni su dio Napomena uz revidirane finansijske izvještaje.

7.4. Metode i tehnike upravljanja rizicima i ublažavanje negativnih efekata

Kreditni rizik

Banka priprema stresna scenaria u cilju testiranja određenih vrsta rizika. Prilikom stresnog testiranja kreditnog rizika Banka primjenjuje dva stres scenarija, koji se zasnivaju na dvije grupe pretpostavki, te bonitetnoj klasifikaciji do dva (2) mjeseca unaprijed od datuma stresnog testiranja, i to:

1. Osnovne pretpostavke: (i) krediti koji su u potpunosti pokriveni novčanim kolateralom (100%) i/ili dužničkim hartija od vrijednost centralne vlade i centralne banke kojima se u skladu sa odlukom kojom se uređuje adkevatnost kapitala banaka dodjeljuje ponder kreditnog rizika 0% – bez promjene bonitetne klasifikacija; (ii) ne uzima se u obzir mogućnost naplate iz kolaterala; (iii) krediti koji su u kašnjenju preko 90 dana, nastavljaju sa kašnjenjem – nema oporavka; (iv) dio kredita koji je u kašnjenju između 60 i 90 dana nastavlja sa kašnjenjem.
2. Pretpostavke automatizovanog kretanja bonitetne klasifikacije klijenta na osnovu dana kašnjenja u otplati (za kredite koji nisu u potpunosti pokriveni novčanim kolateralom i/ili dužničkim hartija od vrijednost centralne vlade i centralne banke kojima se u skladu sa odlukom kojom se uređuje adkevatnost kapitala banaka dodjeljuje ponder kreditnog rizika 0%).

7. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

7.4. Metode i tehnike upravljanja rizicima i ublažavanje negativnih efekata (Nastavak)

Kreditni rizik (Nastavak)

Nakon izvršenog stresnog testiranja korišćenjem gore navedenih osnovnih pretpostavki, kao i pretpostavki automatizovanog kretanja bonitetne klasifikacije klijenta na osnovu dana kašnjenja u otplati, Banka vrši korekciju novo određenih bonitetnih klasifikacija u stresnim scenarijima (scenario 1 i scenario 2) korišćenjem aktuelne bonitetne klasifikacije klijenta do dva (2) mjeseca unaprijed od datuma stresnog testiranja, kako bi se uključili pokazatelji okrenuti prema budućnosti, i to:

- Ukoliko je aktuelna bonitetna klasifikacija klijenta do dva (2) mjeseca unaprijed od datuma stresnog testiranja niža u odnosu na inicijalno dobijenu bonitetnu klasifikaciju klijenta (u scenariju 1 i scenariju 2), primjenjuje se aktuelna niža bonitetna klasifikacija u scenariju 1, dok se u scenariju 2 primjenjuje za jednu kategoriju lošija bonitetna klasifikacija od aktuelne niže bonitetne klasifikacije do dva (2) mjeseca unaprijed od datuma stresnog testiranja.

Stresno testiranje kreditnog rizika po poziciji hartija od vrijednosti (HOV) vrši se korišćenjem pretpostavki stresnih scenarija na slijedeći način:

- Scenario 1 (umjereno pesimistična očekivanja): Pogoršanje od jednog (1) izgleda u klasifikacionoj grupi za HOV na osnovu rejtinga utvrđenog od strane međunarodno priznatih rejting agencija te odgovarajuće povećanje ispravke vrijednosti po poziciji HOV.
- Scenario 2 (veoma pesimistična očekivanja): Pogoršanje od dva (2) izgleda u klasifikacionoj grupi za HOV na osnovu rejtinga utvrđenog od strane međunarodno priznatih rejting agencija te odgovarajuće povećanje ispravke vrijednosti po poziciji HOV.

S obzirom na novonastalu situaciju epidemije virusa Covid-19, Banka je uključila dodatne pokazatelje za stresno testiranje kreditnog rizika koji su sublimirani u scenariju 3 stresnog testiranja kreditnog rizika na 31/03/2020.

Pretpostavke stresnog testiranja kreditnog rizika u scenariju 3 su slijedeće:

- Zadržavaju se osnovne pretpostavke i pretpostavke automatizovanog kretanja bonitetne klasifikacije klijenta na osnovu dana kašnjenja u otplati (za kredite koji nisu u potpunosti pokriveni novčanim kolateralom i/ili drugim prvoklasnim kolateralom) za scenario 2 stresnog testiranja kreditnog rizika.
- Izvršena je analiza finansijskih pokazatelja poslovne aktivnosti corporate klijenata (pravnih lica) sa izloženošću u iznosu većem od EUR 100.000. Analizom su identifikovani klijenti čija je djelatnost ugrožena ili značajno ugrožena kao rezultat novonastale situacije epidemije virusa Covid-19. Ukoliko je identifikovano da je klijentovo poslovanje ugroženo, izvršena je reklasifikacija izloženosti klijenta za jednu kategoriju bonitetne klasifikacije u nižu bonitetnu kategoriju.

7. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

7.4. Metode i tehnike upravljanja rizicima i ublažavanje negativnih efekata (Nastavak)

Kreditni rizik (Nastavak)

- Dodatno je izvršeno stresno testiranje pada tržišne vrijednosti portfolija HOV na slijedeći način:
 - Primijenjena je informacija promjene poslovnog modela Banke, gdje je dio finansijskih instrumenata (HOV) reklasifikovan iz kategorije FVOCI (kategorija finansijskih instrumenata koji se odmjeravaju po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat) u kategoriju AC (finansijski instrumenti koji se odmjeravaju po amortizovanoj vrijednosti);
 - Primjenom ponderisanih reklasifikovanih procenata izloženosti po HOV na 31/03/2020 (u skladu sa prethodnom tačkom) određen je iznos po poziciji HOV koje su podložne stresnom testiranju pada tržišne vrijednosti na 31/03/2020 primjenom „forward-looking“ indikatora.
 - Stresno testiranje pada tržišne vrijednosti je određeno na slijedeći način: (i) 5% pad tržišne vrijednosti obveznica koje je emitovalo Ministarstvo finansija Crne Gore, a dospijevaju 2021. godine, (ii) 10% pad tržišne vrijednosti obveznica koje je emitovalo Ministarstvo finansija Crne Gore, a dospijevaju 2025. godine, (iii) 15% pad tržišne vrijednosti obveznica koje je emitovalo Ministarstvo finansija Crne Gore, a dospijevaju 2029. godine, (iv) 15% pad tržišne vrijednosti ostalih državnih obveznica.

Rizik likvidnosti

Stres scenariji koje Banka primjenjuje prilikom testiranja likvidnosti za osnov imaju izradu pet modela GAP izvještaja, koji se baziraju na različitim pretpostavkama, odnosno kombinacijama mogućih promjena pozicijama finansijske aktive i finansijskih obaveza, kako slijedi:

- Stres scenario I – pretpostavke: pad a vista depozita za 10%, zatim 10% kredita sa ročnošću za naplatu do 90 dana se neće naplatiti u očekivanom roku, već za period 91-180 dana;
- Stres scenario II – pretpostavke: pad a vista depozita za 20%, zatim 15% kredita sa ročnošću za naplatu do 90 dana se neće naplatiti u očekivanom roku, već za period 91-180 dana i pad najveće garancije na teret banke;
- Stres scenario III – pretpostavke: a) odliv najvećeg avista deponenta banke, b) odliv dva najveća avista deponenta banke, zatim 20% kredita sa ročnošću za naplatu do 90 dana se neće naplatiti u očekivanom roku, već za period 91-180 dana i pad tržišne vrijednosti HOV raspoloživih za prodaju za 10%;
- Stres scenario IV – pretpostavke: pad a vista depozita za 30%, zatim 20% kredita sa ročnošću za naplatu do 180 dana se neće naplatiti u očekivanom roku, već za period 181-365 dana i pad 5 najvećih garancija na teret banke;
- Stres scenario V - pretpostavke: povlačenje depozita najveće grupe povezanih lica u okviru deponentske baze, tri najveća kredita banke, odobrenih na bazi mekog kolaterala, sa ročnošću za naplatu do 365 dana se neće naplatiti u očekivanom roku, već će se prilivi po tom osnovu prolongirati za period 1-5 godina.

Na osnovu predočenih pretpostavki Banka testira likvidnost i ustanovljava načine prevazilaženja ugrožene likvidnosti. U tom slučaju Banka bi: stimulisala nove depozite, obustavila ili smanjila nove kreditne plasmane, pooštrila mjere za naplatu dospjelih potraživanja, prodala ostatak portfolia HOV raspoloživih za prodaju.

7. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

7.4. Metode i tehnike upravljanja rizicima i ublažavanje negativnih efekata (Nastavak)

Operativni rizik

Operativni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke uslijed propusta u radu zaposlenih, neodgovarajućih unutrašnjih procedura i procesa, neadekvatnog upravljanja informacionim i drugim sistemima, kao i uslijed nastupanja nepredvidivih eksternih događaja, uključujući i pravni rizik.

Banka je razvila Politiku upravljanja operativnim rizikom sa svrhom uspostavljanja efikasnih i operativnih principa i načela funkcionisanja procesa upravljanja operativnim rizicima u Banci. U cilju uspostavljanja efikasnijeg sistema identifikacije rizika, njihove procjene, monitoringa, smanjenja i kontrole, Banka koristi kategorizaciju rizika u skladu sa preporukama Bazelskog komiteta, sa izvršenom podjelom na:

- Interne prevare;
- Eksterne prevare;
- Odnos prema zaposlenima i bezbjednost radnog okruženja;
- Klijenti, proizvodi i poslovna praksa;
- Šteta na fiksnoj imovini banke;
- Prekid u poslovanju i pad sistema banke;
- Izvršenje, isporuka i upravljanje procesima u banci.

Upravljanje operativnim rizikom podrazumijeva adekvatnu organizaciju internih procesa rada zaposlenih u Banci, ali i preventivno djelovanje u odnosu na eksterne rizike, a ogleda se u:

- Identifikaciji postojećih izvora operativnog rizika i izvora koji mogu nastati uvođenjem poslovnih proizvoda, sistema ili aktivnosti;
- Mjerenju operativnog rizika, tačnom i blagovremenom procjenom tog rizika;
- Monitoringu operativnog rizika, analiziranjem stanja, promjena i trendova izloženosti tom riziku;
- Kontrolu operativnog rizika, održavanjem rizika na prihvatljivom nivou za Banku, ili njegovim smanjenjem, odnosno eliminisanjem.

Cilj upravljanja operativnim rizikom je identifikacija svih pojava oblika operativnih rizika, njihovo mjerenje (odnosno procjena), te kontrola i minimiziranje izloženosti identifikovanim operativnim rizicima na nivo prihvatljiv za Banku sa aspekta finansijske štete, kao i prihvatanje onih operativnih rizika, koji u slučaju realizacije neće bitnije uticati na rezultat i na kontinuitet poslovanja banke. Kako operativni rizik tangira sve poslovne procese, Banka će nastojati da primjeni proaktivni pristup, tj. da ograniči nastanak, uticaj i vjerovatnoću potencijalnih gubitaka na nivo koji je prihvatljiv za Banku ne samo sa aspekta uticaja na finansijski rezultat, već i sa aspekta očuvanja ugleda Banke.

8. IZJAVA O PRIMJENI KODEKSA KORPORATIVNOG UPRAVLJANJA (ČLAN 14 ZAKONA O RAČUNOVODSTVU)

1) Izjava o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja

Banka se nije obavezala na primjenu kodeksa korporativnog upravljanja ali je sistem korporativnog upravljanja u potpunosti usklađen sa zakonskom regulativom Crne Gore.

2) Informacije o:

- kodeksu korporativnog upravljanja koji je pravno lice dužno da primjenjuje;
- kodeksu korporativnog upravljanja koji pravno lice dobrovoljno primjenjuje;
- primijenjenim mjerama korporativnog upravljanja čija primjena nije obavezna u skladu sa ovim zakonom

Korporativno upravljanje u Banci je tokom 2021. godine bilo organizovano u skladu sa Zakonom o bankama. U skladu sa odredbama Zakona o bankama Banka je imala sljedeće organe:

- Skupštinu akcionara;
- Odbor direktora;
- Odbor za reviziju;
- Izvršne direktore

3) Izjava o odstupanju od primjene obaveznog ili dobrovoljno prihvaćenog kodeksa korporativnog upravljanja, sa navođenjem djelova kodeksa korporativnog upravljanja od kojih odstupa sa razlozima za odstupanje

Banka je sistem korporativnog upravljanja uredila Statutom Banke, a smjernice dobrog korporativnog upravljanja je razvila kroz interna akta Banke i ne postoje odstupanja u njegovoj primjeni.

4) Opis glavnih elemenata sistema unutrašnje kontrole pravnog lica i upravljanja rizikom u odnosu na postupak finansijskog izvještavanja

U skladu sa nadležnostima utvrđenim Zakonom o bankama, Odbor Direktora uspostavlja osnove za funkcionisanje sistema interne kontrole, adekvatno veličini banke, složenosti poslova i nivou preuzetog rizika. U uspostavljanju i praćenju funkcionisanja sistema internih kontrola značajnu ulogu ima Odbor za reviziju koji razmatra funkcionisanje sistema interne kontrole na način što:

- analizira i prati funkcionisanje sistema upravljanja rizicima kojima je banka izložena u svom poslovanju i daje predloge za unaprijeđenje strategija, politika i procedura za upravljanje rizicima;
- analizira i prati funkcionisanje i primjenu sistema interne kontrole na nivou pojedinačnih organizacionih djelova minimalno kvartalno i daje preporuke za njihovo unaprijeđenje;
- analizira funkcionisanje sistema izvještavanja banke pregledom finansijskih izvještaja banke prije njihovog razmatranja i usvajanja od strane Odbora Direktora;
- funkcionisanje sistema interne kontrole razmatra dodatno kroz izvještaje interne revizije i daje mišljenja i zaključke o istim, o čemu takođe kroz svoje izvještaje o radu obavještava Odbor Direktora;
- analizira usklađenost sa međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja i propisima.

8. IZJAVA O PRIMJENI KODEKSA KORPORATIVNOG UPRAVLJANJA (ČLAN 14 ZAKONA O RAČUNOVODSTVU) (Nastavak)

Interna kontrola kao posebna funkcija u Banci ima za cilj da: obezbjeđuje permanentnu procjenu i adekvatnost funkcionisanja sistema internih kontrola; uspostavlja i razvija procedure identifikacije, procjene, kontrolisanja i limitiranja svih značajnih rizika u poslovanju, utvrđuje efikasnu organizacionu strukturu Banke, precizno definiše ovlašćenja i odgovornosti na svim nivoima u Banci, kroz opšta i druga akta Banke, uspostavlja efikasnost informacionog sistema u funkciji sistema interne kontrole i utvrđuje smjernice za stalni nadzor i periodičnu kontrolu efektivnosti, razvoja i usavršavanja sistema interne kontrole.

Odbor direktora, na predlog Odbora za reviziju, usvaja izvještaj o funkcionisanju sistema internih kontrola, sa stavovima i prijedlozima Odbora za reviziju za unapređenje sistema internih kontrola u Banci, i dostavlja ga Centralnoj banci Crne Gore dva puta godišnje, do kraja marta tekuće godine za drugo polugodište prethodne godine i do kraja septembra tekuće godine za prvo polugodište tekuće godine

Interna revizija je, na osnovu Zakona o bankama, definisana kao nezavisna funkcija u bankama, koja obezbjeđuje: ocjenu adekvatnosti i efektivnosti sistema interne kontrole, identifikaciju ključnih rizičnih područja poslovanja banke i ocjena primjene i efektivnosti politika za upravljanje i metodologija za procjenu rizika, procjenu kvaliteta i pouzdanosti informacionog sistema, preispitivanje tačnosti, pravovremenosti i pouzdanosti računovodstvenih i finansijskih izvještaja i evidencija, ocjenu usklađenosti nivoa kapitala i rizika u poslovanju banke, testiranje transakcija i funkcionisanja posebnih procedura sistema interne kontrole, ocjenu funkcije praćenja usklađenosti akata i poslovanja banke sa zakonom, propisima i utvrđenim politikama i procedurama, davanje odgovarajućih preporuka za otklanjanje uočenih nepravilnosti i za unapređenje postojećih postupaka i sistema rada.

Cilj interne revizije je da utvrdi da li se poslovne aktivnosti odvijaju u skladu sa internim i eksternim aktima, kvalitetno procijeni adekvatnost i efektivnost sistema internih kontrola, da obezbijedi operativne preporuke za otklanjanje utvrđenih ili mogućih nepravilnosti u odvijanju poslovnih procesa, u širem smislu, i da redovnim i sadržajnim izvještavanjem Odbora za reviziju i Odbora direktora doprinese ostvarivanju poslovnih ciljeva banke.

5.1 Podaci o značajnim direktnim i indirektnim vlasnicima akcija pravnog lica, uključujući indirektno posjedovanje akcija u piramidalnim strukturama i uzajamnim udjelima, vlasnicima hartija od vrijednosti s posebnim pravima kontrole i opisom tih prava, ograničenjima prava glasa (ograničenja prava glasa na određeni procenat, broj glasova, periode ograničenja ostvarenja prava glasa) ili ako su u saradnji s pravnim licem finansijska prava iz hartija od vrijednosti odvojena od njihovog posjedovanja.

Vlasnici Universal Capital banke su Sigma Delta Holdings doo 90,19 % akcija i Sigma Delta investments 9,55% akcija . Indirektni vlasnik Universal Capital banke u iznosu od 99,74% je Petros Stathis kao 100% Sigma Delta holdings i Sigma Delta investments.

8. IZJAVA O PRIMJENI KODEKSA KORPORATIVNOG UPRAVLJANJA (ČLAN 14 ZAKONA O RAČUNOVODSTVU) (Nastavak)

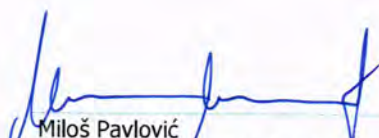
5.2 Pravila imenovanja i opoziva članova uprave, odnosno izvršnih direktora, nadzornog, ili upravnog odbora i statutom izvršenim promjenama ovlašćenja članova uprave, izvršnih direktora, nadzornog ili upravnog odbora, naročito u pogledu emitovanja akcija pravnog lica ili sticanja sopstvenih akcija;

Pravila imenovanja i opoziva izvršnih direktora, izbora i razrešenja članova Odbora direktora te nadležnosti Odbora direktora i izvršnih direktora definisane su Zakonom o bankama i to za Odbora direktora članovima 31,32,33,34,35, a za izvršne direktore 36,37,38. Dodatno prava i nadležnosti Odbora direktora i izvršnih direktora uređeni su Statutom banke.

Emitovanje novih akcija je u nadležnosti Skupštine akcionara.

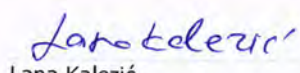
01.01.2022.godine počeo je da se primjenjuje Zakon o kreditnim institucijama kojim je uveden dvolinijski sistem korporativnog upravljanja. U skladu sa Zakonom su formirani Nadzorni odbor i Upravni odbor koji su počeli obavljati svoje dužnosti od 01.01.2022. godine. Banka je pri imenovanju članova Nadzornog odbora i Upravnog odbora preduzela sve korake propisane Zakonom te sprovela predviđenu proceduru.

Potpisano u ime Universal Capital Bank A.D. Podgorica, dana 30. marta 2022. godine:

Miloš Pavlović
Predsjednik Upravnog odbora

Veselin Vuković
Član Upravnog odbora

Nikola Vujošević
Član Upravnog odbora

Lana Kalezić
Rukovodilac Službe finansija
i računovodstva

BDO d.o.o. Podgorica

Bulevar Svetog Petra Cetinjskog 149

81000 Podgorica

Montenegro

Tel: +382 20 228 449

Fax: +382 20 228 449

www.bdo.co.me

BDO d.o.o. Podgorica, privredno društvo osnovano u Crnoj Gori, je članica BDO International Limited, kompanije sa ograničenom odgovornošću sa sjedištem u Velikoj Britaniji i dio je međunarodne BDO mreže firmi članica.

BDO je brend ime za BDO mrežu i za svaku BDO firmu članicu.

BDO d.o.o. Podgorica, a limited liability company incorporated in Montenegro, is a member of BDO International Limited, a UK company limited by guarantee, and forms part of the international BDO network of independent member firms. BDO is the brand name for the BDO network and for each of the BDO member firms.

